

นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 : กรณีศึกษาเปรียบเทียบเขตเลือกตั้งที่ 2
กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา

นางพจนา นามพรม

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2563

**Policy of State Welfare Card with the Election Results of the House of
Representatives on 24th March 2019: A Comparison of the Case
Study Compare in Constituency 2 and Constituency 3
Phayao Province**

Mrs. Potjana Namprom

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Politics Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2020

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับผลการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 : กรณีศึกษา
เปรียบเทียบเขตเลือกตั้งที่ 2 กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา

ชื่อและนามสกุล นางพจนา นามพรม

วิชาเอก การเมืองการปกครอง

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนศักดิ์ สายจำปา

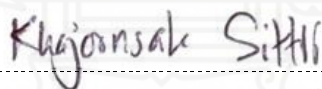
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนศักดิ์ สายจำปา)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขจรศักดิ์ สิทธิ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วณัส ปิยะกุลชัยเดช)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 : กรณีศึกษาเปรียบเทียบเขตเลือกตั้ง
ที่ 2 กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา

ผู้ศึกษา นางพจนานามพรหม รหัสนักศึกษา 2608001406 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนศักดิ์ สายจำปา **ปีการศึกษา** 2563

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ที่มาและการดำเนินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 2) รูปแบบวิธีการ และกลยุทธ์การหาเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 2 และ เขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา และ 3) เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 ในเขตเลือกตั้งที่ 2 กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้การศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กันไป ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเกิดขึ้นในสมัยรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในปี 2559 โดยให้ประชาชนลงทะเบียนเพื่อรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จากนั้น เปิดลงทะเบียนอีกรอบ ปี 2560 และ 2561 เพิ่มเติม โดยผู้มีสิทธิ์จะได้รับบัตรสวัสดิการไปใช้ซื้อสินค้าตามวงเงิน 200 หรือ 300 บาทต่อเดือน และมีมาตรการเสริมมาเป็นระยะ เพื่อหวังผลทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 ที่พรรคพลังประชารัฐ ในฐานะพรรคซึ่งจะเข้ามาสานต่อโครงการประชารัฐของรัฐบาล 2) กลยุทธ์การหาเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา ได้แก่ การหาเสียงแบบเข้าถึงชาวบ้าน การลงพื้นที่ การปราศรัยหาเสียง เครือข่ายหวัคะแนน และเครือข่ายและความสัมพันธ์อื่นๆ และ 3) นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีผลต่อการตัดสินใจเลือกพรรคพลังประชารัฐของคนในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 น้อยมาก ปัจจัยหลักสำคัญที่มีส่วนสนับสนุนในการตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้ง และเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ได้รับชัยชนะสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพะเยา คือ การมี “ความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ กลุ่มการเมือง และกลุ่มอาชีพ”

คำสำคัญ นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 24 มีนาคม 2562 พะเยา

Independent Study title: Policy of State Welfare Card with the Election Results of the House of Representatives on 24th March 2019: A Comparison of the Case Study Compare in Constituency 2 and Constituency 3 Phayao Province

Author: Mrs. Potjana Namprom; **ID:** 2608001406; **Degree:** Master of Political Science;

Independent Study advisor: Dr.Thanasak Saijampa, Assistant Professor; **Academic year:** 2020

Abstract

This independent study aims to investigate. 1 The relationship between the policy of state welfare card and the benefit that people get from the policy start from the origin of project to the election commission on 24th March 2019. 2. The campaigning strategy to make a comparison between the state welfare card. As a result of election member of the house of representative on 24th March 2019 in constituency 2 and constituency 3 Phayao province 3. To compare the relationship between the state welfare card policy and the election results of the House of Representatives on 24th March 2019 in constituency 2 and constituency 3 Phayao province.

The study is a quantitative research and qualitative research as the same time. The findings showed that implementation of the state welfare card policy caused by the administration of the country by the military takes over of the government or government of the National Council for Peace and Order (NCPO). It was initially implemented in 2016 by the citizens registering to receive a state welfare card. It was carried out again in 2017 and 2018 in which the eligible person will receive a welfare card to use for shopping not more than 200 baht and 300 baht per month. And there are additional measures from time to time for political results especially near the general election. It was found that March 2019 People's power Party (Palangpracharath Party), which will come to continue the government projects. Conclusion, campaign were elected to parliament, (1) House of campaign (2) In district (3) Speech (4) Election Campaigners and (5) Net work and relations. And 3) The effect on decision to run for election by the policy of state welfare card is less than the kinship relation. It was Found that kinship group and occupation group is the key factor to win the election.

Keywords: state welfare card, Election of the house of representatives on 24th March 2019, Phayao

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณา เมตตาและความเอาใจใส่อย่างยิ่งของ ผศ.ชนศักดิ์ สายจำปา อาจารย์ที่ปรึกษา ที่มีสละเวลาให้คำแนะนำ ให้ข้อมูล การสืบค้นเอกสารต่างๆ รวมไปถึงให้กำลังใจและสร้างแรงใจให้ทำงานวิจัยการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้จนสำเร็จ

ข้าพเจ้าขอขอบคุณ ที่ทำการปกครองอำเภอเขียงคำ จังหวัดพะเยา ที่เห็นความสำคัญของการศึกษา ให้ข้าพเจ้าได้ใช้เวลาในระหว่างรับราชการอยู่นั้นมาศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่าน ที่เข้าใจและและสนับสนุนข้าพเจ้ามาโดยตลอด

อนึ่งผู้เขียนต้องขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถาม และผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ซึ่งทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จไปได้

ขอขอบคุณกำลังใจจากครอบครัว พ่อแม่ ที่คอยสนับสนุนข้าพเจ้ามาโดยตลอด ระยะเวลาของการศึกษา ตลอดจนบุคคลอันเป็นที่รักของข้าพเจ้าที่สนับสนุน เคี่ยวเข็ญ ให้เรียนและลงมือทำ สุดท้ายนี้ขอขอบคุณตัวข้าพเจ้าเอง ที่มีความอดทน มานะ พยายาม ในการศึกษา เอาชนะความเหนื่อยล้าจากการทำงานประจำ ให้สามารถทำงานวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

พจนา นามพรม

กุมภาพันธ์ 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ศัพท์สำคัญที่ใช้ในการศึกษา/นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทั่วไป	6
แนวคิด รัฐบาลราชการ	6
แนวคิดระบบอุปถัมภ์	9
แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ (Public Polity)	12
แนวคิด ทฤษฎีการสื่อสารและการสื่อสารทางการเมือง	17
นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	24
ข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2562 วันที่ 24 มีนาคม 2562	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
บทที่ 3 วิธีการศึกษาวิจัย	37
การวิจัยเชิงคุณภาพ	37
การวิจัยเชิงปริมาณ	38
แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
ที่มาและการดำเนินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ จากนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	42
รูปแบบ วิธีการ และกลยุทธ์การหาเสียงในการเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 ของ ส.ส. เขตเลือกตั้งที่ 2 และ เขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา	49
ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กับผลการเลือกตั้งส.ส. เป็นการ ทั่วไป วันที่ 24 มีนาคม 2562 ในเขตเลือกตั้งที่ 2 กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา	55
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	70
สรุปการวิจัย	70
อภิปรายผล	78
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	80
ภาคผนวก	85
ก แบบสอบถาม	86
ข รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	91
ประวัติผู้ศึกษา	93

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	แสดงประเภทของการศึกษานโยบายสาธารณะและสำนักคิดทางนโยบาย 15
ตารางที่ 2.2	ข้อมูลผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจังหวัดพะเยา 27
ตารางที่ 2.3	รายชื่อผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตที่ 1 จังหวัดพะเยา 28
ตารางที่ 2.4	รายชื่อผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตที่ 2 จังหวัดพะเยา 29
ตารางที่ 2.5	รายชื่อผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตที่ 3 จังหวัดพะเยา 31
ตารางที่ 2.6	ข้อมูลจำนวนหน่วยเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 32
ตารางที่ 3.1	การสุ่มตัวอย่าง 39
ตารางที่ 4.1	โครงการหลัก 46
ตารางที่ 4.2	มาตรการเสริม ในปีงบประมาณ พ.ศ.2561 47
ตารางที่ 4.3	มาตรการเสริม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 48
ตารางที่ 4.4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ 56
ตารางที่ 4.5	จำนวน และร้อยละ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา 56
ตารางที่ 4.6	ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการ แปลความ เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ไม่สามารถไปเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขต 2 และ 3 จังหวัดพะเยา (กรณีของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่ได้ไปเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562) 57
ตารางที่ 4.7	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ/ไม่มีบัตร สวัสดิการ แห่งรัฐ 57
ตารางที่ 4.8	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ 58
ตารางที่ 4.9	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา 58
ตารางที่ 4.10	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ 59
ตารางที่ 4.11	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน 59
ตารางที่ 4.12	ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการ แปลความ เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ทศนคติที่มีผลต่อนโยบาย บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 60

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการแปลความเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ.....	61
ตารางที่ 4.14 จำนวน และร้อยละ การลงคะแนนเลือกพรรคการเมือง ของผู้ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา.....	62
ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการแปลความเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา.....	62
ตารางที่ 5.1 จำนวน และร้อยละ การลงคะแนนเลือกพรรคการเมือง ของผู้ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม เขต 2 และ 3 จังหวัดพะเยา จำนวน 378 คน.....	75
ตารางที่ 5.2 จำนวน และร้อยละ การลงคะแนนเลือกพรรคการเมือง ของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและผู้ไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม เขต 2 และ 3 จังหวัดพะเยา.....	76

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 ภาพแบบจำลองการสื่อสารของ David K. Berlo	17
ภาพที่ 2.2 แบบจำลองการสื่อสารของ Harold D. Lasswell	20
ภาพที่ 2.3 แบบจำลอง องค์ประกอบของการสื่อสารทางการเมือง ของ Brian McNair	22
ภาพที่ 2.4 แบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองประยุกต์ของ นันทนา นันทวโรภาส	23

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นำโดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ยึดอำนาจรัฐบาลรักษาการของนายนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล (รัฐบาลนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) นับเป็นรัฐประหารครั้งที่ 13 ของไทย ซึ่งเกิดขึ้นหลังวิกฤตการณ์การเมือง เมื่อเดือนตุลาคม 2556 เพื่อคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิโทษกรรมฯ

หลังรัฐประหาร ได้มีประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 สิ้นสุดลง ยกเว้นหมวด 2 คณะรัฐมนตรีรักษาการหมดอำนาจ ตลอดจนให้ยุบวุฒิสภา กระทั่งเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2557 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 ซึ่งให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่แทนสภาผู้แทนราษฎร และรัฐสภา วันที่ 21 สิงหาคม 2557 สภามีมติเลือก พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เข้ามาบริหารประเทศ เป็นเวลา 5 ปี ถึงจะจัดให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ.2562 ในวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2562

หลังพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2560 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 8 ตุลาคม 2560 ประกอบกับคำสั่งหัวหน้า คสช.ที่ 53/2560 เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ที่ให้พรรคการเมือง สามารถทำกิจกรรมทางการเมืองได้ ทำให้สังคมไทยได้รู้จัก “พรรคพลังประชารัฐ” พรรคการเมืองที่ตั้งชื่อพรรคจากนโยบายของรัฐบาล คสช.และจะเข้ามาสานต่อโครงการประชารัฐของรัฐบาลที่เริ่มต้นออกตัวไปก่อนหน้านี้ และกำลังแตกแขนงออกไปยังกลุ่มต่างๆ มากขึ้น ผ่านกลไกสำคัญอย่างบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีผู้มาลงทะเบียนกว่า 14.5 ล้านคน และเริ่มต้นเดินทางมาถึงระยะ 2 ในช่วงเดือนมกราคม-มิถุนายน 2562 โดยระบุจะปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เป็นหนึ่งในนโยบายหาเสียงของพรรคพลังประชารัฐ การต่อยอดโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ (โครงการลงทะเบียนฯ) เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐให้กับผู้มีรายได้น้อยที่ต้องการความช่วยเหลือ

จากภาครัฐ โดยโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ เริ่มต้นครั้งแรกในปี 2559 ซึ่งขณะนั้นมีคนมาลงทะเบียนประมาณ 8 ล้านคน ขณะนั้นเกิดปัญหาภัยแล้ง รัฐบาลจึงโอนเงินช่วยเหลือให้ไปก่อนสำหรับสำหรับคนกลุ่มที่มีทั้งภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ให้ไปคนละ 3,000 บาท และ 1,500 บาท จากนั้นในปี 2560 ได้มีการเปิดลงทะเบียนอีกรอบ มีผู้ที่ผ่านคุณสมบัติประมาณ 11.4 ล้านคน และนำไปสู่การให้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งถือเป็นระยะที่ 1

ต่อมาในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ.2561 ได้มีมติเห็นชอบมาตรการช่วยเหลือระยะที่ 2 คือมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยไม่ได้เป็นการให้เงินช่วยเหลือเพียงอย่างเดียว แต่พัฒนาให้มีความรู้ มีทักษะฝีมือ และคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย

ทางรัฐบาลจะเติมเงินในบัตรให้กับผู้มีรายได้น้อย สำหรับซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค (ธงฟ้า) ผู้ที่มีรายได้ 30,000 บาท แต่ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี จากเดิมที่เคยได้รับเงิน 200 บาท จะได้รับเพิ่มอีก 100 บาท เป็น 300 บาทต่อเดือน และผู้ที่มีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาทต่อปี จากเดิมที่เคยได้รับ 300 บาท จะได้รับเพิ่มอีก 200 บาท เป็น 500 บาทต่อเดือน เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับผู้มีรายได้น้อยที่อยากมีอาชีพ ซึ่งจะช่วยสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว สามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด ทั้งนี้มีเงื่อนไขว่าเมื่อรัฐบาลนัดหมายเกี่ยวกับการทำงานแล้วผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไม่มาทำงานหรือไม่เป็นไปตามข้อตกลง ผู้ถือบัตรที่มีพฤติกรรมดังกล่าวจะไม่ได้รับเงินเพิ่มเติมนี้ อีกในเดือนถัดไป และรัฐบาลจะหักเงินที่ได้รับเพิ่มกลับคืน แต่สวัสดิการแบบเดิมที่ผู้ถือบัตรเคยได้รับก็จะยังคงได้รับอยู่ นอกจากนี้ยังได้เปิดให้มีการลงทะเบียนรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติมระหว่างวันที่ 15 พฤษภาคม – 30 มิถุนายน 2561 สำหรับผู้ที่ยังไม่ได้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีผู้มาลงทะเบียน 4.5 ล้านคน และมีผู้ผ่านคุณสมบัติได้รับสิทธิ์ 3.1 ล้านคน

เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2561 นับเป็นการอัดฉีดเงินโดยตรงที่แตกต่างไปจากเดิม รัฐบาล คสช. ช่วยจ่ายทั้งค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า เงินขวัญถุงปลายปี(2561) 500 บาทต่อคน ช่วยค่าเดินทางไปรักษาพยาบาลผู้สูงอายุ คนละ 1,000 บาท (จ่ายครั้งเดียว) และค่าเช่าบ้านผู้สูงอายุ ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ครอบคลุมผู้ที่ถือบัตรคนจน 14.5 ล้านคน อนุมัติงบประมาณด้วยวงเงิน 38,730 ล้านบาท ถูกอัดฉีดลงสู่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในช่วงสองเดือนสุดท้ายของปี 2561 ก่อนที่จะมีการเลือกตั้งในเดือนมีนาคม 2562

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ.2562 ในวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2562 นับเป็นการแข่งขันที่ดุเดือด ซึ่งแต่ละฝ่ายต่างต้องใช้ทุกกลยุทธ์เข้ามาเรียกคะแนนเสียงจากประชาชนให้ได้มากที่สุด โดยเฉพาะกับระบบการเลือกตั้งใหม่แบบจัดสรรปันส่วนผสม ซึ่งทุกคะแนนล้วนแต่มีความหมายไม่ว่าจะแพ้หรือชนะในระบบเขตเลือกตั้ง แต่จะถูกนำมาคำนวณเป็นสัดส่วนของ ส.ส.ระบบบัญชีรายชื่อทั้งหมด

จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไป เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 จังหวัดพะเยา ได้มีการแบ่งเขตการเลือกตั้งเป็น 3 เขต ได้แก่ เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองพะเยา พะเยา และอำเภอแม่ใจ เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอเชียงคำ อำเภอภูซาง และอำเภอจุน เขตเลือกตั้งที่ 3 ประกอบด้วย อำเภอดอกคำใต้ อำเภอปง อำเภอเชียงม่วน และอำเภอภูกามยาว ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรคพลังประชารัฐ มีคะแนนสูงสุด 2 เขต ได้แก่ เขตเลือกตั้งที่ 1 และเขตเลือกตั้งที่ 3 ส่วนเขตเลือกตั้งที่ 2 พรรคเพื่อไทยได้คะแนนสูงสุด หากเปรียบเทียบผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไป เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 พรรคเพื่อไทย ชนะการเลือกตั้งทั้ง 3 เขตเลือกตั้ง มีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้พรรคเพื่อไทยไม่สามารถครองพื้นที่ไว้ได้ทั้ง 3 เขตเลือกตั้ง หรือ มีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้พรรคพลังประชารัฐไม่สามารถยึดพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 2 ได้ นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ที่เป็นนโยบายของรัฐบาลปัจจุบันที่มีผลเอกประโยชน์ จันทรโอชา เป็นนายกรัฐมนตรี มีผลต่อการตัดสินใจของคนในพื้นที่ เขต 2 และเขต 3 จังหวัดพะเยา ที่เลือกพรรคพลังประชารัฐหรือไม่ เนื่องจากพรรคพลังประชารัฐเสนอชื่อ พลเอก ประยุทธ์ จันทรโอชา เป็นนายกรัฐมนตรี และชูนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ต่อขอคนนโยบาย รัฐบาล คสช. ในการหาเสียงเลือกตั้งในครั้งนี้

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาที่มาและการดำเนินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

2.2 เพื่อศึกษารูปแบบ วิธีการ และกลยุทธ์การหาเสียงในการเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 ของ ส.ส. เขตเลือกตั้งที่ 2 และ เขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา

2.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับผลการเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป วันที่ 24 มีนาคม 2562 ในเขตเลือกตั้งที่ 2 กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้ศึกษาได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาคือ เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอเชียงคำ อำเภอภูซาง และอำเภอจุน และเขตเลือกตั้งที่ 3 ประกอบด้วย อำเภอดอกคำใต้ อำเภอปง อำเภอเชียงม่วน และอำเภอภูกามยาว

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้ศึกษาได้กำหนดระยะเวลาในการศึกษา ตั้งแต่เริ่มต้น โครงการนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จนถึงวันที่ 24 มีนาคม 2562 ที่เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และศึกษาเฉพาะผู้มีสิทธิในการเลือกตั้ง ในวันที่ 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา

3.3 ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดระยะเวลาในการศึกษา ตั้งแต่เริ่มต้น โครงการนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จนถึงวันที่ 24 มีนาคม 2562 ที่เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป

4. ศัพท์สำคัญที่ใช้ในการศึกษา/นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทยเป็นการทั่วไป 2562 คือ เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไปครั้งที่ 28 กำหนดให้มีขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 24 มีนาคม 2562 เพื่อเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 500 คน นับเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกหลังรัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2557 ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ระบบการเลือกตั้งเป็นแบบจัดสรรปันส่วนผสม โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 500 คนมาจากระบบแบ่งเขตคะแนนสูงสุด 350 เขต เขตละคน และอีก 150 คนมาจากที่นั่งปรับระดับ (leveling seat) ผู้ที่มีใช้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถได้รับเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีได้

4.2 นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นนวัตกรรมในการช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยให้พ้นจากปัญหาความยากจนของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีด้วยการให้มีการขึ้นทะเบียนกับกระทรวงการคลัง จากนั้นจะออกเป็นบัตรสวัสดิการเพื่อช่วยในการลดค่าครองชีพ ทั้งการซื้อสินค้า และการเดินทาง

4.3 ประชาานิยม คือ กลยุทธ์ทางการเมือง ของนักการเมืองที่ถูกนำมาใช้ในการชักจูงประชาชน ให้คล้อยตามและสนับสนุนเพื่อนำไปสู่การมีอำนาจทางการเมือง โดยมักแสดงออกมาในรูปของนโยบายด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เอาอกเอาใจประชาชน รวมทั้งผู้นำที่ใช้กลยุทธ์นี้ มักเป็นผู้ที่มีบารมีโดดเด่นซึ่งมีความสามารถในการชักจูงให้ประชาชนคล้อยตามและให้การสนับสนุนตนเองได้ (Weyland,1999 ถูกอ้างใน ภัทร หวังกิตติกุล, 2560)

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ทราบที่มาและการดำเนินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

5.2 ทราบรูปแบบ วิธีการ และกลยุทธ์การหาเสียงในการเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 ของ ส.ส. เขตเลือกตั้งที่ 2 และ เขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา

5.3 ทราบความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 ในเขตเลือกตั้งที่ 2 กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทั่วไป

ในการศึกษางานวิจัยหัวข้อ “นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 : กรณีศึกษาเปรียบเทียบเขตเลือกตั้งที่ 2 กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา” นั้น มีกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดรัฐราชการ
2. แนวคิดระบบอุปถัมภ์
3. แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ (Public Polity)
4. แนวคิด ทฤษฎีการสื่อสารและการสื่อสารทางการเมือง
5. นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
6. ข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2562 วันที่ 24 มีนาคม 2562
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด รัฐราชการ

รัฐราชการ ภาษาอังกฤษเรียกคำนี้ว่า Bureaucratic Polity หมายความว่าถึง ระบอบปกครองและการเมืองซึ่งอำนาจบริหารและอำนาจกำหนดนโยบายอยู่ในมือของข้าราชการ ฉะนั้นรัฐประเภทนี้จึงเรียกว่า Bureaucratic state หรือ รัฐราชการ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2560)

จากการศึกษาของ Fred W. Riggs (1996) ได้อธิบายถึงลักษณะการเมืองไทย โดยเฉพาะในช่วงการเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครอง พ.ศ. 2475 ของกลุ่มคณะราษฎรเป็นต้นมาจนถึงช่วง พ.ศ. 2506 ในลักษณะของการให้คำอธิบายถึงกลุ่มต่างๆ ในทางการเมืองที่เข้าไปแข่งขันและแสวงหาอำนาจในทางการเมืองและเศรษฐกิจ การแสวงหาอำนาจทางเศรษฐกิจโดยอาศัยฐานอำนาจทางการเมืองเข้าไปดำรงตำแหน่งในกลุ่มธุรกิจต่างๆ ได้อธิบายการเมืองของกลุ่มข้าราชการที่เข้ามามีบทบาททางการเมือง ทั้งข้าราชการพลเรือนและนายทหารระดับสูงที่อาศัยระบบราชการเป็นแกนกลางของอำนาจ การเมืองไทยในยุคนั้นว่าเป็นการปกครองที่เรียกว่า Bureaucratic Polity แปลเป็นไทยว่า รัฐราชการหรือการปกครองแบบราชการ (ชนบรรณ อุ่ทองมาก, 2560)

Fred W. Riggs มองว่า ระบบราชการเป็นสถาบันหลักในการกำหนดโครงสร้างและนโยบายทั้งเศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศไทย ยึดโยงกับกลไกอำนาจรัฐอย่างเหนียวแน่น อันเป็นผลมาจากการพัฒนาประชาธิปไตยและการเปลี่ยนผ่านสังคมไปสู่สังคมสมัยใหม่ การพัฒนาในด้านต่างๆที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ระบบราชการต้องขยายส่วนงานและบทบาทหน้าที่มากขึ้น ในขณะที่ส่วนอื่นในระบบการเมืองกลับหยุดชะงักไม่ได้รับการพัฒนา ระบบราชการไทยจึงเป็นทั้งเครื่องมือและกลไกที่ได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินนโยบาย (ชนบรรณ อุทองมาก, 2560)

Fred W. Riggs อธิบายว่าเป็นภาวะของสังคมการเมืองในลักษณะที่ผู้นำในระบบราชการครอบงำ ระบบการเมือง มีทั้งที่เป็นข้าราชการทหารและพลเรือนเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยมีข้าราชการที่มาจากการโค่นล้มระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พ.ศ.2475 เป็นต้นมา ระบบราชการเป็นสถาบันที่เข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศไทย ยึดโยงกับกลไกอำนาจรัฐที่มีความเข้มแข็ง ในขณะที่โครงสร้างส่วนอื่นของสังคมกับอ่อนแอลง (ชนบรรณ อุทองมาก, 2560)

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2560) มองว่า อันที่จริง “รัฐราชการ” ใช้เป็นตัวแบบในการอธิบายการเมืองไทยได้ดีเฉพาะช่วงหนึ่งที่ไม่ยาวนานนัก นั่นคือ ระหว่าง 2490 – 2500 รัฐธรรมนูญ 2475 ได้โอนผู้ตรตามความประสงค์ของฝ่ายอนุรักษนิยมไทย ที่จะกำหนดให้รัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งนั้น ต้องถูกกำกับควบคุมโดยสมาชิกที่ฝ่ายบริหาร หรือสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นผู้แต่งตั้งด้วย (และกลายเป็นรูปแบบที่รัฐธรรมนูญฉบับอื่นทำตามสืบมาจนถึงทุกวันนี้ ยกเว้น รัฐธรรมนูญฉบับ 2489 , 2517 และ 2540)

การขยายตัวของระบบราชการไทย ในช่วงสมัยของการปกครองภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ในห้วงปี พ.ศ.2501-2516 มีการรวมศูนย์ผูกขาดอำนาจทางการเมืองแบบเบ็ดเสร็จผ่านระบบราชการที่เกิดจากการประสานกำลังกันระหว่าง “ฝ่ายทหารและข้าราชการพลเรือนสายวิชาการ” ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการขยายตัวอย่างมากในระบบราชการ โดยเฉพาะการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นครั้งแรกของไทย ในปี พ.ศ.2504 การมุ่งเร่งรัดพัฒนาประเทศเหนือสิ่งอื่นใดของคณะปฏิวัติภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ส่งผลให้ระบอบการปกครองตามอุดมการณ์เพื่อประชาธิปไตยถูกแช่แข็ง (Freezing) และแทนที่ด้วยอุดมการณ์พัฒนา ประเทศไทยในห้วงระยะเวลานี้ได้ระดมสรรพกำลังอย่างมหาศาล เฉพาะอย่างยิ่งระบบราชการในฐานะกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินการของรัฐเพื่อใช้พัฒนา ซึ่งนับเป็นกิจกรรมที่ผูกพันกับบทบาทของรัฐ จึงส่งเสริมผลักดันให้อำนาจรัฐมีทั้งขอบเขตที่กว้างขวางและทวีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุที่อำนาจรัฐมีขอบเขตมากขึ้นนี้เอง ระบบราชการในฐานะกลไกหลักจึงมีอำนาจมากขึ้นตามไปด้วย (สรนันท์ สรณานุกาพ, 2560)

สรนันท์ สรณานุกาพ (2560) กล่าวว่า จอมพลสฤษดิ์ มีอำนาจมาจากการควบคุมระบบราชการ ต้องการมุ่งเน้นอาศัยกลไกอำนาจรัฐ คือ ระบบราชการแต่เพียงอย่างเดียวในการบริหารประเทศ ในฐานะกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินการของรัฐเพื่อใช้ในการพัฒนา ซึ่งนับเป็นกิจกรรมที่ผูกพันกับบทบาทของรัฐ จึงส่งเสริมผลักดันให้อำนาจรัฐมีทั้งขอบเขตที่กว้างขวางและทวีความเข้มข้นขึ้นมาก ยังผลให้กลุ่มข้าราชการพลเรือนฝ่ายวิชาการ (Technocrats) ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลในฐานะที่ปรึกษาผู้ให้คำแนะนำทางเทคนิค ยิ่งทำให้ระบบราชการในฐานะกลไกแกนหลักในการบริหารประเทศทวีความสำคัญยิ่งขึ้น

ระบบราชการไทยถือเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการบริหารและปกครองประเทศ อีกทั้งยังเป็นส่วนเชื่อมต่อระหว่างผู้ปกครองหรือผู้บริหารประเทศกับผู้ถูกปกครองหรือประชาชน เป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนตามที่ได้รับมอบหมายและกำกับดูแลจากผู้ปกครอง ซึ่งในอดีตนั้นระบบราชการไทยเป็นกลไกที่ก้าวหน้าและทันสมัย จึงมีอิทธิพลอย่างสูงในทุกภาคส่วนของสังคม จนสามารถพัฒนาความเป็นสถาบันฝังรากลึกกลงในสังคม ครอบงำสังคมได้โดยเบ็ดเสร็จ จึงทำให้ระบบราชการไทยมีพลังอำนาจอย่างมากทั้งในทางการเมืองและการบริหารเป็นผู้คุมกลไกการบริหารงานรัฐ กลไกทางการเมืองและสังคม ในฐานะผู้คุมและกำหนดนโยบาย การบังคับใช้กฎหมาย การใช้ทรัพยากรการบริหารจัดการในช่วงเวลาหนึ่งได้อย่างเบ็ดเสร็จ (ชนบรรณ อุ่ทองมาก, 2560)

ความเสื่อมถอยอำนาจของระบบราชการนั้น เห็นได้จากกรณีที่หลังรัฐประหาร คนที่จัดตั้งรัฐบาลในความคุ้มครองของคณะรัฐประหารทุกคนล้วนเป็นคนนอกกระบบราชการ เช่น มาจากฝ่ายตุลาการซึ่งสมมติและยอมรับกันว่าเป็นบุคคลนอกกระบบราชการ มาจากนักธุรกิจ มาจากองคมนตรี หรือมาจากนักการเมืองที่ยอมพวเข้าสู่อ้อมกอดของกองทัพในค่ายทหาร นายกรัฐมนตรีที่มาจากนายทหารในราชการก็มีเหมือนกัน แต่ต้องบริหาร โดยมีสภาพที่ส่วนหนึ่งมาจากการเลือกตั้งอยู่ด้วย จึงต้องจัดตั้งรัฐบาลผสม โดยร่วมมือกับนักการเมืองเหล่านี้ ทั้งนี้ยกเว้นการรัฐประหารครั้งสุดท้าย (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2560)

จะเห็นได้ว่าการเมืองไทยยุคหลัง 14 ตุลาคม 2516 เป็นช่วงที่ระบบราชการค่อยๆลดบทบาทลงทางการเมือง พร้อมๆกับการเกิดขึ้นของพลังนอกระบบราชการ เช่น พรรคการเมือง นักการเมืองท้องถิ่น ชนชั้นกลาง นิสิตนักศึกษาที่ตื่นตัวกับระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น อันเป็นการประนีประนอมกับระหว่างอำนาจราชการกับพลังกลุ่มใหม่ๆที่เกิดขึ้น และเริ่มเรียกร้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างเต็มที่ จะเห็นได้ว่าการเมืองไทยในยุคนี้ระบบราชการที่จะเข้ามามีบทบาททางการเมืองเหมือนแต่ก่อนทำได้ยากขึ้น เนื่องจากสภาพ

สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปข้าราชการจำต้องปรับบทบาทและยอมอ่อนต่อฝ่ายการเมืองที่มีความเข้มแข็งมากขึ้น (ชนบรรณ อุ่ทองมาก, 2560)

สอดคล้องกับ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2560) ที่เห็นว่า ยิ่งหลัง 14 ตุลาคม 2516 เป็นต้นมา ระบอบรัฐราชการยิ่งห่างไกลความเป็นจริงของการเมืองไทยลิบลับ เพราะพลังต่างๆ นอกกระบบราชการ ทั้งพลังเก่าและพลังใหม่ ได้ถูกปลดปล่อยออกมามีบทบาททางการเมืองอีกมากจนกระทั่ง สัดส่วนของการบริหารและการวางนโยบายหลุดมือจากระบบราชการมาตกอยู่ในมือพลังนอกระบบราชการเป็นสัดส่วนที่สูงกว่า

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากรมกองของราชการทั้งหมดสูญเสียพลังที่จะกำกับควบคุมการบริหารและวางนโยบาย แต่หน่วยงานราชการหนึ่งซึ่งสามารถรักษาพลังที่จะแทรกแซงทางการเมืองอย่างออกหน้าหรือเป็นเงาอยู่เบื้องหลัง ก็คือกองทัพ แต่แม้กองทัพรักษาอำนาจพิเศษนี้ไว้ได้ ก็ไม่สามารถอาศัยแต่พลังของกองทัพเองล้วนๆ เนื่องจากมีพลังเก่าและใหม่อันอยู่นอกกระบบราชการเกิดขึ้นในสังคมไทยเป็นอันมาก ซึ่งกองทัพต้องแสวงหาความชอบธรรมจากพลังเหล่านี้ในการแทรกแซงทางการเมืองด้วย และหากไม่สามารถรักษาความชอบธรรมของทุกกลุ่มไว้ได้ ระบอบทหารก็อาจพังทลายลง ดังที่เกิดขึ้นในพ.ศ. 2535 (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2560)

ดังนั้น แม้ว่ากองทัพยังมีพลังอำนาจอยู่สูงมากในการเมืองไทย กองทัพก็ไม่มีทางที่จะฟื้นฟูระบอบราชการภายใต้การนำของกองทัพกลับคืนมาได้ อีกพลังอำนาจอันสูงของกองทัพใช้ได้ แต่เพียงเพื่อต่อรองผลประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสียของกองทัพ เช่น ชื่ออาวุธหรือเพิ่มงบประมาณทหารมากกว่าเข้ามากำกับควบคุมการเมืองไทยทั้งระบบยกเว้นแต่ว่าพลังอื่นนอกระบบราชการให้การสนับสนุนแก่กองทัพอย่างเต็มที่เท่านั้น กองทัพจึงอาจเข้ามากำกับควบคุมการเมืองอย่างเต็มรูปแบบได้ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2560)

ด้วยเหตุดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าระบอบรัฐราชการของไทยนั้น เต็มไปด้วยข้อยกเว้นมากเสียจนการใช้ตัวแบบ Bureaucratic polity อธิบายการเมืองไทยได้ไม่เต็มที่นัก แม้แต่ในช่วง 2490 ถึง 2500 และ 2501 ถึง 2516 (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2560)

2. แนวคิดระบบอุปถัมภ์

2.1 การอุปถัมภ์ ในความหมายโดยทั่วไป คือ การค้ำจุน การค้ำชู การสนับสนุน การเลี้ยงดู ในทางการเมืองซึ่งใช้คำว่า ระบบอุปถัมภ์ หมายถึง การได้รับสิทธิพิเศษจากผู้ใหญ่หรือญาติมิตรของตน เป็นระบบที่ตรงกันข้ามกับระบบความชอบธรรมซึ่งนิยมใช้เป็นหลักในปัจจุบัน (เดโช สวานานนท์, 2545, น. 328)

2.2 ระบบอุปถัมภ์ (Patronage System) เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมในยุโรปช่วงศตวรรษที่ 5-16 และในสังคมไทยจะมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกันในสมัยพระบรมไตรโลกนาถจนถึงรัชกาลที่ 5 แห่งรัตนโกสินทร์ คำว่า “ผู้อุปถัมภ์” (patron) เป็นคำที่มาจากภาษาละติน คือ *patronus* หมายถึง บุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมหรือรับรอง (sanction) โดยคนเหล่านี้ต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับผู้ที่มิอำนาจน้อยกว่าหรือเป็น “ผู้รับอุปถัมภ์” (client) ที่ต้องการความช่วยเหลือหรือป้องกัน โดยผู้อุปถัมภ์จะให้ประโยชน์กับผู้รับอุปถัมภ์โดยหวังจะได้ประโยชน์ตอบแทนกลับมาในรูปแบบของสินค้า ความจงรักภักดี การสนับสนุนทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ความสัมพันธ์ในเชิงตอบแทนซึ่งกันและกัน (reciprocal relationships) โดยทั่วไปความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่ายนี้ ฝ่ายผู้รับอุปถัมภ์มักจะเป็นผู้เสียเปรียบเพราะโดยคำจำกัดความว่าเป็นผู้ที่อ่อนแอกว่าทั้งในด้านเศรษฐกิจและการเมือง (Kurian, 2011, pp. 1199-1200)

ลิขิต ชีรเวทิน (2550) ให้นิยาม ระบบอุปถัมภ์ หรือที่เรียกในภาษาอังกฤษว่า The patron-client system ว่าเป็นระบบที่อยู่ในสังคมจารีตนิยม ซึ่งได้แก่ ประเทศจีน ประเทศอินเดีย ประเทศไทย อินโดนีเซีย ฯลฯ ระบบอุปถัมภ์เกิดจากความเหลื่อมล้ำของมนุษย์ในแง่ทรัพย์สินสถานะ และอำนาจ (wealth, status and power) แต่ยังมีอีกส่วนหนึ่งซึ่งได้แก่ จิตใจ ศีลธรรมและจริยธรรม

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์

เจมส์ ซี สกอตต์ (อ้างใน ปรีชา คุวินทร์พันธุ์, 2539) ให้นิยามความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์ไว้ว่า เป็นกรณีของความสัมพันธ์คู่ ที่เป็นกลไกของความสัมพันธ์ (instrumental relationship) ในลักษณะที่บุคคลหนึ่งจะมีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจในระดับสูงจะเป็นผู้อุปถัมภ์ ที่จะใช้อิทธิพลและทรัพยากรของตนในการช่วยปกป้องคุ้มครองหรือให้ผลประโยชน์หรือทั้งสองอย่างแก่บุคคลที่มีสถานภาพต่ำกว่าคือผู้รับอุปถัมภ์ ผู้ซึ่งจะต้องตอบแทนโดยการให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนให้บริการแก่ผู้อุปถัมภ์ ผู้อุปถัมภ์อาจจะสามารถใช้อำนาจในทางเห็นชอบ (sanction) หรือการใช้อำนาจบังคับอย่างแท้จริง (pure coercive) ก็ได้

การใช้คำว่าระบบอุปถัมภ์ในระดับสากลจะกล่าวถึงความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ (patron-client relationship) ซึ่งมีความเป็นมาจากระบบฟิวดัล (feudal) ที่เกิดขึ้นในช่วงปลายสมัยโรมัน ความไร้เสถียรภาพทางสังคมก่อให้เกิดความสัมพันธ์ส่วนบุคคลระหว่างผู้มีฐานะทางสังคมแตกต่างกัน ความเดือดร้อน สถานการณ์ที่ระบบเครือญาติขาดทรัพยากรที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ปัจเจกบุคคล และในขณะที่เดียวกันอำนาจกลางก็อยู่ไกลเกินไปหรืออ่อนแอเกินกว่าที่จะคุ้มครองผู้ที่อ่อนแอได้ ปัจเจกบุคคลที่อ่อนแอจึงต้องหากลไกทางสังคมที่จะช่วยป้องกันให้เขาพ้นจากภัยต่างๆ

จึงจำเป็นต้องมาฝากตัวกับผู้ที่มีอำนาจ ทำให้เกิดความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ของบุคคลที่มีฐานะต่างกัน แต่จากความสัมพันธ์นี้ต่างฝ่ายต่างได้รับประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกัน ในปลายสมัยโรมัน เจ้าของที่ดินขนาดเล็กหรือชาวนาเข้าไปขอความคุ้มครองจากเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่ และตอบแทนการคุ้มครองดังกล่าวด้วยการช่วยเพาะปลูก หรือเอาที่ดินของตนยกให้เจ้าของที่ดินขนาดใหญ่ แล้วทำกินบนที่ดินเดิมของตนต่อไปในฐานะผู้เช่า ระบบความสัมพันธ์เช่นนี้จึงเรียกว่าระบบอุปถัมภ์ (กุลดา เกษมบุญชู, 2552, น. 5-6)

ชัยอนันต์ สมุทรวาณิช (2525) กล่าวถึง ลักษณะสังคมไทยมีการรวมกลุ่ม และเกิดกลุ่มซึ่งมีความเกี่ยวข้อง และสัมพันธ์กันเป็นส่วนบุคคล ในลักษณะความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ซึ่งอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว ความไว้วางใจ และความใกล้ชิด ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ มีลักษณะเดียวกับความสัมพันธ์แบบนายกับไพร่ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบศักดินาที่ยังคงอยู่ในสังคมไทย

ลิขิต ธีรเวคิน (2550) กล่าวถึง ผู้อุปถัมภ์ (patron) ว่าจะเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะเอื้ออำนวยประโยชน์ได้ทั้งในอำนาจทางการเมือง ตำแหน่งหน้าที่ราชการ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สถานะทางสังคม และสำหรับบางกรณีผู้อุปถัมภ์คือบุคคลเป็นที่เคารพนับถือในคุณความดี สามารถให้ความรู้สึกที่ดีกับผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์ มีลักษณะคล้ายเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ ส่วนผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์คือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ต้องอาศัยผู้อุปถัมภ์เพื่อผลประโยชน์ดังกล่าว รวมทั้งส่วนที่เป็นบวกในทางจิตใจ เป็นทั้งที่พึ่งในทางวัตถุและในทางจิตใจ ในกรณีของสังคมไทยนั้นผู้อุปถัมภ์จะต้องมีบารมี ซึ่งความหมายได้แก่ การเป็นที่ยอมรับว่ามีลักษณะเป็นผู้นำ สามารถอุปถัมภ์ผู้ตามได้ ขณะเดียวกันผู้ตามก็หวังพึ่งผู้อุปถัมภ์ทั้งผลประโยชน์ต่างๆ ดังกล่าวมารวมทั้งกรณีทางจิตใจด้วย

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2560) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ในสังคมไทยและในบางสังคม ถูกพัฒนาขึ้นเป็นระบบที่ใหญ่กว่าความสัมพันธ์ส่วนบุคคล เพราะเป็นความสัมพันธ์เชิงเครือข่าย ที่สุดยอดของระบบอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจำนวนน้อย แต่เชื่อมโยงในเชิงอุปถัมภ์ลงไปสู่กลุ่มบุคคลกว้างขึ้น ทำให้กลุ่มบุคคลที่กว้างขึ้นนี้สามารถสร้างความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ลงมาในท้องถิ่น รวมผู้คนอีกจำนวนมากไว้ในเครือข่ายเดียวกัน

ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ที่เป็นระบบจึงมีลักษณะลำดับชั้น (hierachical) ในเครือข่ายเสมอ ที่ลำดับล่างสุดอาจจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (เช่น หัวคะแนนกับลูกบ้าน) แต่ที่จริงแล้วแยกไม่ออกจากเครือข่ายทั้งระบบ เพราะทรัพยากรที่หัวคะแนนนำมาแจกจ่าย ไม่ใช่ทรัพยากรส่วนตัว แต่เป็นทรัพยากรที่แบ่งปันมาจากเครือข่าย เพื่อแลกกับคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง

ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ที่เป็นระบบเช่นนี้คงมีในเมืองไทยมานานแล้ว รัฐโบราณใช้ประโยชน์จาก “ระบบอุปถัมภ์” ที่มีอยู่ เช่น สร้างเครือข่ายจากความสัมพันธ์ผ่านการสมรส, ผ่าน

การครอบงำ, ผ่านการใช้กำลังปราบปราม ฯลฯ ดังนั้น จึงไม่แปลกอะไรที่เมื่อมีการเลือกตั้งขึ้นในเมืองไทย การเลือกตั้งย่อมมาใช้ประโยชน์ด้วย

รัฐในโลกสมัยใหม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้คนมากจนเกือบเป็นส่วนหนึ่งของลมหายใจ เหตุผลสำคัญก็เพราะรัฐสมัยใหม่ควบคุมทรัพยากร ได้กว้างขวางที่สุด นักการเมือง (ทั้งมาจากการเลือกตั้งและรัฐประหาร) คือคนที่เข้าถึงทรัพยากรของรัฐ พวกเขาจึงสามารถนำทรัพยากรนั้นมาแจกจ่ายในเครือข่ายอุปถัมภ์ของตนหรือที่ตนสังกัดอยู่ได้มาก

ในส่วนของพรรคการเมืองและนักการเมือง การได้รับเลือกตั้งต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน ย่อมทำให้สามารถทำหน้าที่ตัวกลางการเจรจาต่อรองระหว่างประชาชนกับรัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้น ยิ่งได้มีโอกาสร่วมรัฐบาลบ่อย ก็ยิ่งทำให้ทำหน้าที่นี้ได้ดีขึ้น เพราะนอกจากนักการเมืองฝ่ายรัฐบาลย่อมเข้าถึงทรัพยากรของรัฐได้มากกว่าฝ่ายค้านแล้ว ยังสามารถขยายความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในเครือข่ายของตนเข้าไปในหมู่ข้าราชการระดับสูงได้ด้วย ข้าราชการระดับสูงนี้แหละย่อมมีบทบาทสำคัญในการริเริ่มนโยบาย, ดำเนินนโยบาย และบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้น แม้ไม่ได้ร่วมรัฐบาล หรือไม่มีการเลือกตั้ง พรรคการเมืองและนักการเมืองที่ชนะการเลือกตั้งมาอย่างสม่ำเสมอ ก็ยังสามารถส่งมอบบริการที่เครือข่ายอุปถัมภ์ต้องการได้ต่อไป

3. แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ (Public Polity)

Dror เคยเสนอว่าการกำหนดนโยบาย หมายถึง “การเลือกอย่างมีสติสัมปชัญญะ ระหว่างทางออก 2 ทางในการนำทิศทางสังคม” (Dror, 1989, xiii) ในความหมายนี้ นโยบายจึงเท่ากับผลที่เกิดจากการเลือกของผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย โดยถือว่า ในการดำเนินการใดๆ ย่อมมีหนทางให้เลือกอย่างน้อย 2 ทางหรือมากกว่า และหลังจากผู้กำหนดนโยบายได้พิจารณาอย่างรอบคอบเพียงพอแล้ว จึงนำทางเลือกหนึ่งมากำหนดเป็นนโยบาย ดังนั้นตามความคิดของ Dror นโยบายที่แท้จริงไม่ใช่สิ่งที่ถูกกำหนดจากอารมณ์ความรู้สึก หรือการตัดสินใจฉาบฉวย รวมถึงไม่ใช่สิ่งที่ผู้มีอำนาจบังคับ ชัดเสียใจให้การดำเนินการ หากแต่เป็นทางเลือกหนึ่งในบรรดาหลายทางเลือก สำหรับการดำเนินการต่อปัญหาสาธารณะหนึ่งๆ ที่สำคัญคือ ผู้กำหนดนโยบายนี้ต้องได้วิเคราะห์มาอย่างตั้งใจแล้วก่อนประกาศเป็นนโยบาย (พัชรี สิโรรส, 2558, น. 28)

อย่างไรก็ตามสิ่งที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วกัน คือ นโยบายเป็นผลผลิต (output) ของหน่วยงาน มุมมองวิสัยทัศน์ หรือการกระทำที่เป็นคำประกาศในลักษณะกว้างๆ เปรียบดังเป็นทิศทางของชุดความคิดและวิธีปฏิบัติ (พัชรี สิโรรส, 2558, น. 28)

อย่างไรก็ตามในความเป็นจริง จะเห็นได้ว่านโยบายมิได้จำกัดอยู่ที่การกำหนดนโยบายหรือตัดสินใจเลือกทางเลือกเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติอีกด้วยคำจำกัดความของ Harold Lasswell ผู้ก่อตั้งแนวการศึกษาที่เรียกว่า “นโยบายศาสตร์” (policy Sciences) จึงนับว่าได้รับการอ้างอิงและมีอิทธิพลต่อการรับรู้ค่านิยมของนโยบายมากกว่า เขาอธิบายว่านโยบายหมายถึง “แผนหรือโครงการที่กำหนดขึ้น อันประกอบด้วยเป้าหมาย คุณค่า และปฏิบัติการต่างๆ” (Lasswell and Kaplan 1970, p. 17) (อ้างใน พัชรีย์ สิโรต, 2558, น. 29)

ในการนี้ วิชา “นโยบายสาธารณะ” (ในฐานะที่มีคำว่า “นโยบาย” + “สาธารณะ”) จึงให้ความสนใจในสิ่งที่ Dewey (1927) เรียกว่า “สาธารณะและปัญหาสาธารณะ” (public and its problems) จึงชวนให้ครุ่นคิดเกี่ยวกับวิธีการที่ประเด็นปัญหาได้รับการนิยามให้ความหมาย รวมถึงถูกประกอบสร้าง ตลอดจนวิธีที่ปัญหาเหล่านั้นเข้าสู่วาระนโยบายและวาระทางการเมือง นอกจากนี้ ยังกล่าวได้ว่าวิชานโยบายสาธารณะคือ “การศึกษาเกี่ยวกับเหตุผล วิธีการและผลกระทบของชุดการกระทำหรือการไม่กระทำหนึ่งๆ ของรัฐบาล” (Heidenheimer et al., 1900, p. 3) หรือพูดในแบบ Dye ก็คือ ศึกษา “สิ่งที่รัฐบาลทำ เหตุผลที่ทำให้ ผลที่เกิดขึ้น” (Dye, 1976, p. 1) (อ้างในพัชรีย์ สิโรต, 2558, น. 30)

กฤษณ ธนาพงศธร (2528) อธิบาย กระบวนการกำหนดนโยบายประกอบด้วย 7 ขั้นตอนได้แก่ (1) การพิจารณาถึงปัญหาต่างๆ ที่ต้องการแก้ไข กล่าวคือก่อนที่จะมีการกำหนดนโยบายอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นย่อมจะต้องมีการพิจารณาถึงปัญหาที่จะต้องแก้ไขโดยนโยบายนั้นๆ (2) การเสนอความคิดริเริ่มเป็นขั้นของการเสนอแนะความคิดริเริ่มต่างๆ ที่จะเป็นหนทางในการแก้ไขปัญหาที่ได้รับการคัดเลือกแล้วว่ามีความสำคัญระดับนที่สุด (3) การค้นหารวบรวมข่าวสารข้อมูลและปัจจัยต่างๆ เพื่อเป็นหลักประกันได้ว่าความคิดริเริ่มต่างๆ ที่สามารถนำมาปฏิบัติได้ และสามารถแก้ไขปัญหาก็สำเร็จตามเป้าหมาย (4) การยกร่างนโยบายเบื้องต้นเมื่อได้ประมวลรวบรวมข่าวสารข้อมูลและปัจจัยต่างๆ ซึ่งจะเป็นเครื่องตัดสินใจเอาไว้อย่างคร่าวๆ โดยอาจที่จะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ในภายหลัง (5) การแก้ไขเปลี่ยนแปลงร่างนโยบายผู้กำหนดนโยบายควรจะได้รับฟังความคิดเห็นทัศนคติและปฏิกิริยาจากประชาชน กลุ่มชนและองค์กรต่างๆ เกี่ยวกับร่างนโยบายเปิดโอกาสให้ประชาชนและกลุ่มอิทธิพลต่างๆ ได้แสดงทรรศนะที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับร่างนโยบายนั้นๆ (6) การกำหนดหรือวางนโยบายดำเนินการวางหรือกำหนดนโยบาย เป็นขั้นสุดท้ายซึ่งเท่ากับว่าภารกิจในการกำหนดนโยบายใกล้ที่จะสิ้นสุดลงแล้วและ (7) การประกาศใช้นโยบายเป็นขั้นตอนสุดท้าย ของกระบวนการกำหนดนโยบายและเป็นการเริ่มต้นของการนำนโยบายไปปฏิบัติอาจเป็นการประกาศในรัฐสภาซึ่งถือว่าการแถลงนโยบายโดย ประกาศโดยตรงต่อประชาชนหรือโดยผ่านสื่อมวลชนต่างๆ เป็นต้น

นโยบายศึกษาและการวิเคราะห์นโยบาย

นักวิชาการด้านนโยบายสาธารณะเคยกล่าวไว้ว่า การศึกษาวิเคราะห์นโยบายสาธารณะเป็นแนวคิดที่ค่อนข้างคลุมเครือ ขาดความชัดเจน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการศึกษาวิเคราะห์นโยบายเป็นคำที่ถูกใช้ไปในหลายความหมาย สำหรับบางคน การศึกษานโยบายสาธารณะเป็นไปเพื่อหาทางออกของนโยบาย กล่าวคือ ต้องการพัฒนานโยบายสาธารณะจากสิ่งที่เป็นอยู่เพื่อนำไปสู่เป้าหมายในอนาคต ดังนั้นจึงวิเคราะห์นโยบายก่อนที่นโยบายนั้นจะถูกกำหนดออกมาหรือได้รับการนำไปปฏิบัติ ในขณะที่บางคนอาจสนใจการวิเคราะห์ศึกษานโยบายที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หรือกระทั่งในบางครั้ง ความสนใจอาจจะไม่ได้อยู่ที่ทั้ง 2 ด้านที่กล่าวไป แต่อยู่ที่การศึกษาประเมินผลกระทบของนโยบาย หลังจากทีนโยบายได้รับการนำไปปฏิบัติแล้ว ในแบบหลังนี้เรียกได้ว่าเป็นการประเมินนโยบาย ถึงแม้ว่าจะมีนักวิชาการจำนวนไม่น้อย เช่น Parsons (1995) และ Greenberg (2007) ที่เรียกกิจกรรมการศึกษาการกำหนดนโยบาย หรือกระบวนการนโยบาย (policy process) ตลอดจนการประเมินผลนโยบายว่าการวิเคราะห์นโยบาย หรือ policy analysis ทั้งสิ้น แต่หากพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้ว กิจกรรมประเภทที่ 2 นี้สมควรถูกเรียกว่า “นโยบายนศึกษา” (Policy Studies) เสียมากกว่า และนักวิชาการจำนวนไม่น้อยก็เห็นเป็นเช่นนั้น (พัชร ลิโรรส, 2558, น. 33)

ความแตกต่างที่สำคัญของการศึกษานโยบายสาธารณะทั้ง 2 แบบ ปรากฏชัดเจนภายหลังในงานการตีความ Lasswell หลายๆ ชิ้น ชิ้นหนึ่งที่น่าสนใจคือ งานของ Ham and Hill (1984) และ Hill (1997) ในงานดังกล่าว ผู้เขียนจำแนกการทำความเข้าใจนโยบาย ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ศึกษาด้านนโยบาย (analysis of policy) ออกจาก การวิเคราะห์เพื่อหาข้อเสนอแนะในการนำไปใช้พัฒนาด้านนโยบาย (analysis for policy) ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพของนโยบาย การจำแนกดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อการศึกษาวิจัยนโยบายออกเป็นกิจกรรมเชิงวิชาการ (academic activity) และกิจกรรมเชิงประยุกต์หรือเชิงวิชาชีพ (applied activity) ตามมา โดยกิจกรรมเชิงวิชาการนั้นก็คือการวิเคราะห์ที่ด้านนโยบาย (analysis of policy หรือ policy studies) อันมุ่งความสนใจหลักไปที่การทำทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและรอบด้านเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ ในขณะที่กิจกรรมเชิงประยุกต์หรือเชิงวิชาชีพนั้นคือการวิเคราะห์เพื่อสร้างด้านนโยบายใหม่ (analysis for policy หรือ policy analysis) อันมุ่งพัฒนาทางออกของปัญหาสังคมต่างๆ (Ham and Hill, 1984, p. 4) (อ้างใน พัชร ลิโรรส, 2558, น. 35)

ตารางที่ 2.1 แสดงประเภทของการศึกษานโยบายสาธารณะและสำนักคิดทางนโยบาย

การวิเคราะห์ศึกษาตัวนโยบาย (Analysis of policy)				การวิเคราะห์เพื่อหาข้อเสนอแนะในการนำไปใช้พัฒนาตัว นโยบาย (Analysis for Policy)				
การศึกษา เนื้อหาของ ตัว นโยบาย (Study of policy content)	การศึกษา กระบวนการ นโยบาย (Study of policy process)	การศึกษา ผลผลิต นโยบาย (Study of policy output)	การศึกษา การติดตาม และ ประเมิน นโยบาย (Evaluation and monitorin)	ข้อมูล สำหรับ การ กำหนด นโยบาย (Informati on for policy making)	การพัฒนา/ สนับสนุน การ กระบวนการ (Process advocacy)	การผลักดันสนับสนุน นโยบาย (Policy advocacy)	ผู้วิเคราะห์ ในฐานะ ตัวแสดง ทางการเมือง ทางการเมือง (Political actor)	ตัวแสดง ทางการเมือง ในฐานะ ผู้ วิเคราะห์ (Analyst)

นโยบายศึกษา (Policy Studies)

ความรู้เกี่ยวกับนโยบายและกระบวนการนโยบาย

Knowledge of policy and the policy
process**การวิเคราะห์นโยบาย (Policy Analysis)**

ความรู้ในกระบวนการนโยบาย

Knowledge in the policy process

ที่มา: พัชรีย์ ลิโรต, 2558 ดัดแปลงโดยผสมผสานระหว่าง Hogwood and Gunn (1981:1984)
และ Gorbon et al. (1997)

จากตารางที่ 2.1 ข้างต้นแสดงถึงขอบข่ายและแนวทางในการศึกษานโยบายสาธารณะ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 2 สำนักใหญ่ได้แก่สำนักนโยบายศึกษา (policy studies) และสำนักการวิเคราะห์นโยบาย (policy analysis) ทั้งนี้ จุดเน้นในแต่ละแนวทางก็จะแตกต่างกันไป (Hill, 1997) กล่าวคือ ในมุมมองที่สนใจการวิเคราะห์ศึกษาตัวนโยบาย (analysis of policy) จะปรากฏขอบข่ายความสนใจหลักอยู่ 3 ประการได้แก่

1) การศึกษาเนื้อหาของตัวนโยบาย สนใจอธิบายและพรรณนาถึงจุดกำเนิดตลอดจนพัฒนาการของนโยบายเป็นการเฉพาะ ผู้ศึกษาแนวนี้มักจะศึกษาที่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือหลายๆกรณี เพื่อแสวงหาเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของนโยบาย วิธีที่น นโยบายถูกนำไปปฏิบัติ รวมถึงผลที่เกิดขึ้น

ดังนั้นในกลุ่มนี้การวิเคราะห์จึงเกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีเป็นจำนวนมาก เพื่อที่จะสามารถอธิบายนโยบายได้อย่างน่าเชื่อถือและเสนอมุมวิพากษ์แก่นโยบายได้ (Parsons, 1995, p. 55) ถูกอ้างใน (พัชรี สิโรต, 2558, น. 36)

2) การศึกษากระบวนการนโยบาย สนใจขั้นตอนต่างๆ (stages) ที่เกิดขึ้นตลอดกระบวนการนโยบายซึ่งผู้ศึกษาจะทำการวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่างๆ อันส่งผลต่อขั้นตอนในการพัฒนาปัญหานโยบายและการกำหนดนโยบาย ในกลุ่มนี้บางครั้งจะแสดงลักษณะเหมือนกับกลุ่มที่ศึกษาเนื้อหา นโยบายข้างต้น แต่จุดเน้นจะไม่เหมือนกัน กลุ่มนี้จะมุ่งเปิดเผยตัวแปรที่กระทบต่อการก่อตัวของนโยบายมากกว่า อีกทั้งกลุ่มนี้มักสนใจนโยบายหนึ่งใดหรือในเรื่องของประเด็นเป็นการเฉพาะ แต่ก็สามารถศึกษากระบวนการนโยบายในองค์กรหนึ่งๆ หรืออิทธิพลของนโยบายภายในชุมชนและสังคมได้เช่นกัน (พัชรี สิโรต, 2558, น. 36)

3) การศึกษาผลผลิตนโยบาย มักสนใจอธิบายเหตุผลที่บริการสาธารณะหรือรายจ่ายของรัฐแต่ละประเทศแตกต่างกัน Dye (1976, p. 5) ให้ความสนใจว่าการศึกษานโยบายแบบนี้จะมองนโยบายเป็นตัวแปรตาม (dependent variables) ในฐานะปัจจัยนำออก (outputs) และพยายามทำความเข้าใจนโยบายนั้น โดยอาศัยปัจจัยแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีเป็นตัวอธิบาย (พัชรี สิโรต, 2558, น. 36)

ในขณะที่วงกลมที่สนใจการวิเคราะห์เพื่อหาข้อเสนอแนะในการนำไปใช้พัฒนาตัวนโยบาย (analysis for policy) จะปรากฏขอบข่ายความสนใจหลักอยู่ 3 ประการเช่นกัน ได้แก่

1) การรวบรวมข้อมูลสำหรับการกำหนดนโยบาย สนใจการรวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบาย ข้อมูลประเภทนี้อาจมาจากการดำเนินการของหน่วยงานรัฐบาลในฐานะเป็นขั้นตอนการติดตามผลนโยบาย หรือมาจากนักวิเคราะห์/นักวิชาการทางนโยบายที่สนใจประยุกต์ความรู้ที่มีเพื่อแก้ปัญหาสังคมก็ได้ (พัชรี สิโรต, 2558, น. 36)

2) การพัฒนา/สนับสนุนกระบวนการนโยบาย สนใจการปรับปรุงธรรมชาติของระบบการกำหนดนโยบาย กลุ่มนี้จะมีชื่อเกี่ยวกับความพยายาม ในการพัฒนากลไกของรัฐบาลผ่านการจัดสรรปันส่วนภารกิจและบทบาทหน้าที่เสียใหม่ ตลอดจนเป็นที่รู้จักในการเพิ่มสิ่งที่เป็นของทางเลือกนโยบายผ่านการพัฒนาระบบการวางแผนและนำเสนอแนวทางในการตัดสินใจทางเลือกใหม่ๆ (พัชรี สิโรต, 2558, น. 37)

3) การผลักดันสนับสนุนนโยบาย เป็นกิจกรรมที่ผู้ซึ่งสนใจนำเสนอทางเลือกและความคิดหนึ่งๆ เกี่ยวกับนโยบายเป็นการเฉพาะในกระบวนการนโยบาย อาจเป็นในรูปแบบของปัจเจกบุคคลหรือสมาคม เช่นกลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง และองค์กรไม่แสวงหากำไร เป็นต้น (พัชรี สิโรต, 2558, น. 37)

Paul Caimey (2012) ได้อธิบายว่าถึงที่สุดแล้ว เราศึกษานโยบายสาธารณะเพราะว่าเราต้องการรู้ว่า ทำไมการตัดสินใจหนึ่งๆ ของรัฐจึงเกิดขึ้น ดังนั้นการศึกษาทฤษฎีทางนโยบายสาธารณะจึงเกิดขึ้นในฐานะเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากการอธิบายเหตุผลของการกระทำของรัฐสามารถตอบได้หลากหลายรูปแบบ ด้วยเหตุนี้ การศึกษานโยบายสาธารณะในความหมายของ “นโยบายศึกษา” ซึ่งมุ่งเน้นการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาของนโยบายรวมถึงผลลัพธ์และผลผลิตของนโยบาย ตลอดจนกระบวนการที่เกิดขึ้นจึงเปิดโอกาสให้ผู้ศึกษาสามารถใช้แนวทางการศึกษาวิเคราะห์ได้อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นแนวทางแบบรัฐศาสตร์แบบเศรษฐศาสตร์ แบบรัฐประศาสนศาสตร์ ฯลฯ และสร้างความเป็นสหวิทยาการขึ้นในตัวเอง (พัชรวิ ติโรรส, 2558, น. 40)

4. แนวคิด ทฤษฎีการสื่อสารและการสื่อสารทางการเมือง

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 ที่ผ่านมา หนึ่งในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ที่นับว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่ง คือ การสื่อสาร (Communication) ที่พรรคการเมือง และ ส.ส. ต้องการส่งสารไปถึงประชาชน โดยเฉพาะกับผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง ดังนั้น การที่จะนำนโยบายประชานิยมไปใช้ในการหาเสียง จึงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการของการสื่อสารที่ดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีแนวคิดทฤษฎีการสื่อสารและการสื่อสารทางการเมือง ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

4.1 ทฤษฎีการสื่อสารของ เดวิด เค. เบอโล (David K. Berlo)

เดวิด เค. เบอโล (David K. Berlo) ได้พัฒนาทฤษฎีที่ผู้ส่งจะส่งสารอย่างไร และผู้รับจะรับ แปลความหมาย และมีการโต้ตอบกับกับสารนั้นอย่างไร จึงได้คิดรูปแบบของการสื่อสาร โดยมีองค์ประกอบหรือที่เรียกกันว่า The Berlo Model ดังนี้

Source →	Message →	Channel →	Receiver
Communication Skills	Elements	Seeing	Communication Skills
Attitudes	Contents	Hearing	Attitudes
Knowledge	Treatment	Touching	Knowledge
Social System	Structure	Smelling	Social System
Culture	Code	Tasting	Culture

ภาพที่ 2.1 แบบจำลองการสื่อสารของ David K. Berlo

ที่มา: David K. Berlo, 1960.

Berlo อธิบายว่า กระบวนการสื่อสาร คือ ความสัมพันธ์ระหว่างกันขององค์ประกอบทางการสื่อสาร ที่เรียกว่า กระบวนการ SMCR มาจากคำว่า ผู้ส่งสาร (source) ข้อมูลข่าวสาร (message) ช่องทาง (channel) และผู้รับสาร (receiver) ซึ่งไม่สามารถแยกออกจากการเป็นส่วนส่วนโดยอิสระได้

1) ผู้ส่งสาร (Sender) คือ คนหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ในการส่งสาร ซึ่งจะเริ่มดำเนินการในขั้นตอนแรกๆ ของกระบวนการนี้ ในทางการเมืองผู้ส่งสารอาจเป็นพรรคการเมือง ส.ส. หัวหน้าแผนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในทางการเมือง เช่น กกต. เป็นต้น ตามระบบข้างต้น ผู้ส่งสารจะต้องมีความรู้ (Knowledge) ความชำนาญ (Communication Skill) ความนึกคิด (Attitude) รวมไปถึงระบบวัฒนธรรมของสังคม (Social and Culture System)

2) ข้อมูลข่าวสาร (Message) คือ เรื่องราวเนื้อหา (Content) ที่ผู้ส่งสาร ได้จัดทำขึ้นจากแนวความคิดและส่วนประกอบอื่นๆ ที่ประกอบเป็นเรื่องราว เป็นความหมายที่ต้องการส่งไปถึง บุคคลหรือกลุ่มคนที่เป็นเป้าหมาย เรียกว่า ผู้รับสาร โดยสารจะมีองค์ประกอบสำคัญคือ การใส่ รหัสสาร (Message Code) เนื้อหาของสาร (Message Content) การจัดสาร (Message Treatment) ส่วนประกอบต่างๆ (Elements) ตลอดจนโครงสร้างของสาร (Structure) ในทางการเมือง สารนี้จะเป็นข้อมูลเนื้อหาในการหาเสียงนั่นเอง

3) ช่องทาง (Channel) คือ ช่องทางของการสื่อสารจากผู้ส่งสารและสารไปในรูปแบบต่างๆ เพื่อถ่ายทอดไปยังผู้รับเป้าหมาย โดยคำนึงถึงการรับรู้ของมนุษย์จากสัมผัสทั้งห้า คือการมองเห็น (Seeing) การได้ยิน (Hearing) การสัมผัส (Touching) การได้กลิ่น (Smelling) และ การลิ้มรส (Tasting) เช่นในการหาเสียงก็จะใช้ทั้งป้ายที่มองเห็น การปราศรัยเพื่อให้ได้ยิน เป็นต้น

4) ผู้รับสาร (Receiver) คือ ผู้รับสาร ซึ่งเป็นเป้าหมายในการสื่อสารของผู้ส่งสาร ซึ่ง จะมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ส่งสารคือ การมีความรู้ ความชำนาญ ความนึกคิด จนถึงระบบวัฒนธรรมและสังคม ซึ่งจำเป็นในการที่จะถอดรหัส แปลความหมายของสารได้ความที่ผู้ส่งสารต้องการ

ตามลักษณะของ SMCR นี้ มีปัจจัยที่มีความสำคัญต่อขีดความสามารถของผู้ส่ง และรับที่จะทำการสื่อสารความหมายนั้น ได้ผลสำเร็จเพียงใด ได้แก่

1) ทักษะในการสื่อสาร (communication skills) คือ ความสามารถในการถ่ายทอดสารทั้งในด้านการพูด การเขียน การแสดงสีหน้าท่าทางประกอบระหว่างการสื่อสาร

2) ทักษะคติ (attitudes) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารมาก เนื่องจากบุคคลมักจะประเมินสื่อต่างๆ เข้าข้างตนเองแล้วจะสื่อสารได้ดีในเรื่องที่มีทัศนคติตรงกัน

3) ความรู้ (knowledge) หมายถึง การมีความรู้ในข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแม่นยำ จะส่งผลให้การสื่อสารนั้นถูกต้องน่าเชื่อถือ

4) ระบบสังคม (social system) เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการสื่อสารของบุคคล หมายความว่า หากผู้ส่งสาร และหรือผู้รับสารอยู่ในสังคมที่ต่างกันจะมีพฤติกรรมการสื่อสารที่ไม่เหมือนกันหรือไม่ สอดคล้องกัน เช่น หากผู้ส่งสารและหรือผู้รับสาร อยู่ในระบบสังคมเปิด มีเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ย่อมรับรู้ข่าวสาร หรือให้ความสนใจ หรือไม่ให้ความสนใจในข่าวสารอย่างเป็นอิสระ มากกว่าในระบบสังคมแบบปิด ขาดเสรีภาพ ขาดความเป็นประชาธิปไตย ในการแสดงความคิดเห็น

5) วัฒนธรรม (culture) ได้แก่ความเชื่อค่านิยมขนบธรรมเนียมประเพณีที่เหมือนหรือต่างกันจะเป็นตัวกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการสื่อสารได้

ทั้งนี้เป้าหมายของการสื่อสารทุกชนิดย่อมพยายามที่จะมีอิทธิพลไม่มากนักน้อยต่อความรู้สึคนึกคิดอารมณ์ ความเชื่อ ทศนคติ และการกระทำของบุคคล โดยยุทธวิธีที่ใช้เพื่อสร้างประสิทธิผลของการสื่อสารแบ่งออกเป็น 2 แนวทาง คือแนวทางที่ใช้การรับรู้ (cognitive approach) ที่เน้นเกี่ยวกับเหตุผลและหลักตรรกวิทยามี 4 แนวทางคือความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร (credibility) การปลูกฝัง (internalization) การแสดงความเป็นพวกเดียวกัน (identification) และการคล้อยตาม (compliance) ส่วนอีกแนวทางคือแนวทางที่ใช้เจตคติ (affective approach) คือยุทธวิธีที่มุ่งไปยังความต้องการทางจิตวิทยาและอารมณ์ของ โดยจะแบ่งลักษณะการใช้สารออกเป็น 2 ด้าน คือเนื้อสารที่เป็นการกระตุ้นทางอารมณ์และลำดับขั้นของความต้องการของมนุษย์ 5 ประการ คือ ความต้องการทางกายภาพ ความปลอดภัย การรับได้ รับความนับถือ และความต้องการมีความสามารถซึ่งนักการสื่อสารสามารถนำมาใช้เป็นเป้าหมายในการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ตอบสนองต่อการสื่อสารไปในแนวที่ต้องการ

4.2 ทฤษฎีการสื่อสารของ ฮาโรลด์ ดี ลาสเวลล์ (Harold D. Lasswell)

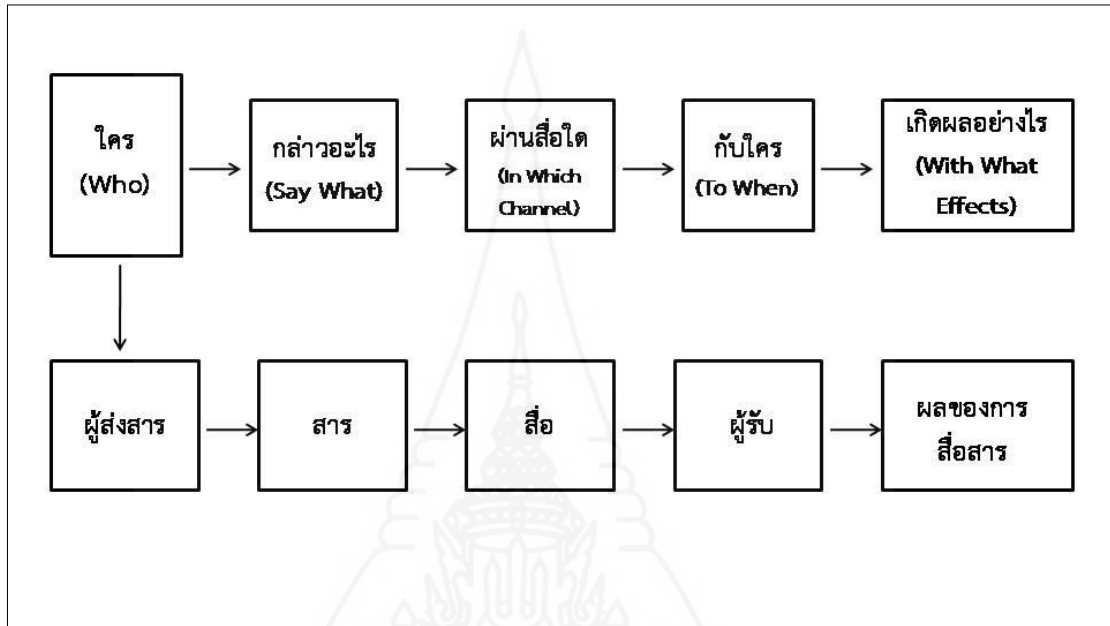
ฮาโรลด์ ลาสเวลล์ (Harold D. Lasswell) ได้ทำการวิจัยในเรื่องการสื่อสารมวลชนไว้ในปี พ.ศ.2491 และได้คิดสูตรการสื่อสารที่ถึงพร้อมด้วยกระบวนการสื่อสารที่สอดคล้องกัน โดยในการสื่อสารจะต้องตอบคำถาม ต่อไปนี้ให้ได้ คือ ใคร พูดอะไร โดยวิธีการและช่องทางใด ไปยังใคร และมีผลอย่างไร

- ใคร (Who) เป็นผู้ส่งหรือทำการสื่อสาร เช่น ในการอ่านข่าว ผู้อ่านข่าวเป็นผู้ส่งข่าวสารไปยังผู้ฟังที่บ้าน

- พูดอะไร ด้วยวัตถุประสงค์อะไร (Say what, with what purpose) เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาข่าวสารที่ส่งออกไป

- โดยวิธีการและช่องทางใด (By what means, in what channel) ผู้ส่งทำการส่งข่าวสารโดยการพูด การแสดงกิริยาท่าทาง ใช้ภาพ ฯลฯ

- ส่งไปยังใคร ในสถานการณ์อะไร (To whom, in what situation) ผู้ส่งจะส่งข่าวสารไปยังผู้รับเป็นใครบ้าง เนื่องในโอกาสอะไร
- ได้ผลอย่างไร ในปัจจุบัน และอนาคต (With what effect, immediate and long term?)

ภาพที่ 2.2 แบบจำลองการสื่อสารของ Harold D. Lasswell

ที่มา: Harold D. Lasswell, 1948.

จากแบบจำลองการสื่อสารของ Harold D. Lasswell มีคำอธิบายคล้ายของ เบอโล โดยเป็นขั้นตอนต่างๆ แต่ได้ขยายเจาะลึกในเรื่องการสื่อสารที่มีความซับซ้อนยิ่งขึ้นของมนุษย์ นอกจากนี้ในการสื่อสารนั้นยังมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เกิดผลลัพธ์ ซึ่งเรียกว่า ปฏิกริยาย้อนกลับ (Feedback) ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้อาจเป็นไปได้ทั้งทางบวกและลบ หรือไม่มีอะไรเกิดขึ้นก็ได้ (สมชาย สโรวาท, 2556)

ดังนั้น การวัดผลลัพธ์จึงเป็นสิ่งถือการทางการเมืองต่างๆ ควรจะมีการวัดผลการสื่อสารทางการเมืองขององค์กร หลายองค์กรการเมืองจึงได้ทำการสำรวจวิจัยเพื่อค้นหาผลตอบรับในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต่างๆ โดยนิยมใช้ผลสำรวจ หรือ โพล (Poll) เป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินผล

4.3 ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication)

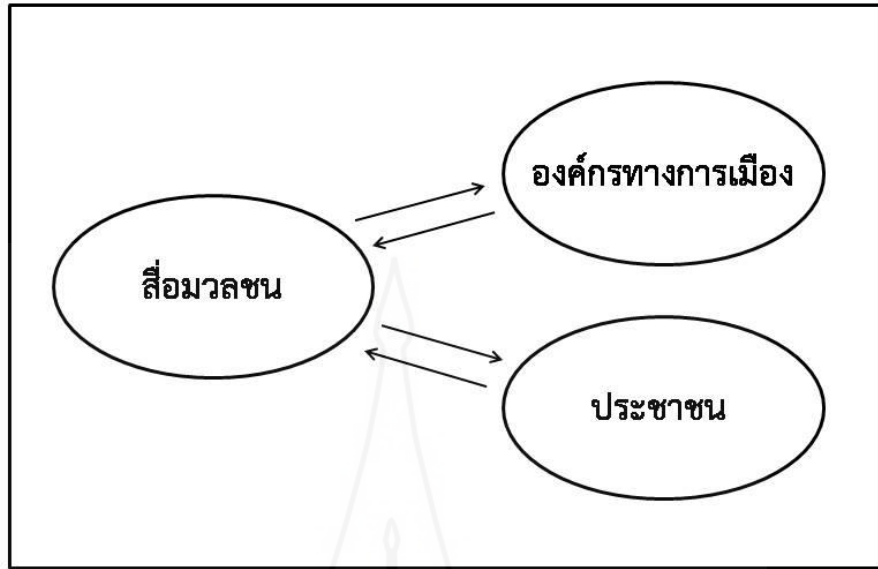
ดวงทิพย์ วรรณรัตน์ (อ้างใน วิเชียร ช่วยหนู, 2559) กล่าวว่า การสื่อสารทางการเมือง (political communication) นับว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของกระบวนการทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นสังคมที่มีความล้ำหลังทางเทคโนโลยีหรือแม้แต่ในสังคมสมัยใหม่ก็ดี และยังสังคมที่เป็นประชาธิปไตยที่การได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองนั้นผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมือง โดยบทบาทของการสื่อสารก็เพื่อส่งเสริม คงอยู่ และกระจายอำนาจทางการเมืองให้แก่ระบอบการปกครองประชาธิปไตย พรรคการเมือง และผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยต้องใช้สื่อเพื่อแจ้งข่าวสารประเด็นปัญหาทางการเมือง ปลุกฝังความเชื่อทางการเมือง และชักจูงให้ผู้รับสารมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง อิทธิพลหรือประสิทธิผลของสื่อโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนที่มีต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจึงเป็นเรื่องที่วงการวิจัยการสื่อสารให้ความสนใจศึกษากันมานาน

ไบรอัน แมคแนร์ (Brian McNair, 1999, p. 5) (อ้างใน สมชาย สาโรวาท, 2556) ได้อธิบายการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชนไปยังประชาชนผู้เลือกตั้ง โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

- 1) การสื่อสารทุกรูปแบบที่ดำเนินการโดยนักการเมือง และผู้ที่เกี่ยวข้องทางการเมือง (Political Actors) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยเฉพาะเจาะจง
- 2) การสื่อสารที่ผู้ลงคะแนนเสียง (Voters) และสื่อมวลชนนำเสนอเกี่ยวกับการเมือง ส่งถึงนักการเมือง
- 3) กิจกรรมการสื่อสารที่สื่อมวลชนนำเสนอเกี่ยวกับนักการเมือง และผู้เกี่ยวข้องในเรื่องทางการเมือง

ดังนั้นกิจกรรมการเมืองทั้งหมดคือการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งจะมีวิธีการและรูปแบบต่างๆ ที่ปรากฏสู่สัมผัส เช่น ทางสายตาประชาชน ไม่ว่าจะเป็นกิริยาท่าทางการแต่งตัว ตราสัญลักษณ์ เป็นองค์ประกอบของการสื่อสาร อันจะนำไปสู่สิ่งที่เป็นภาพลักษณ์ (Image) หรืออัตลักษณ์ของ พรรคการเมืองและตัวบุคคลในพรรค

Brian McNair (1999) (อ้างใน สมชาย สาโรวาท, 2556) ได้อธิบายว่าการสื่อสารทางการเมืองว่า มีส่วนประกอบรวม 3 ส่วน ได้แก่ องค์การทางการเมือง สื่อ และประชาชน

ภาพ 2.3 แบบจำลอง องค์ประกอบของการสื่อสารทางการเมือง ของ Brian McNair

ที่มา: Brian McNair, 1999.

แบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองนี้ของ ไบรอัน แมคเนียร์ (Brian McNair, 1999, pp. 5-15) ได้จัดกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องเป็น 3 กลุ่ม

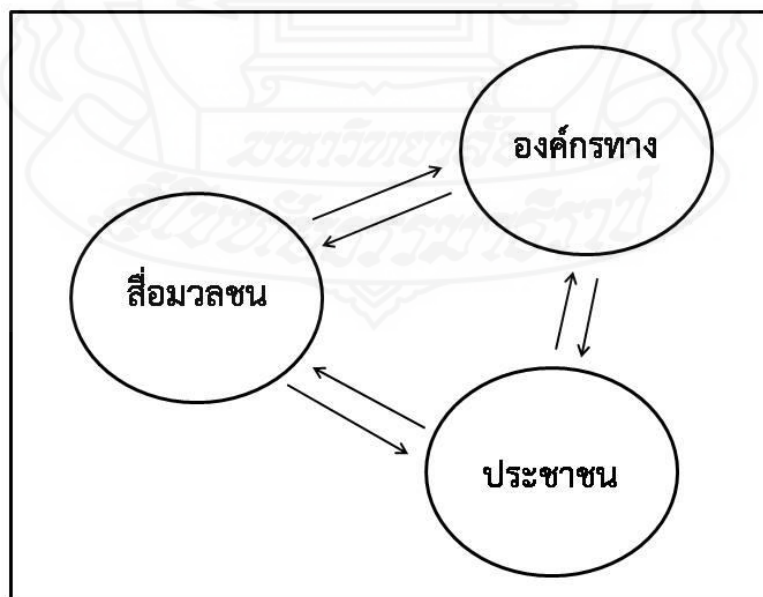
กลุ่มที่ 1 องค์กรทางการเมือง ซึ่งประกอบไปด้วย พรรคการเมือง รัฐบาล องค์กรอิสระ กลุ่มสังคม กลุ่มแรงงาน กลุ่มก่อการร้าย ฯลฯ หมายถึง กลุ่มที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน โดยมีอุดมการณ์เหมือนกัน เห็นพ้องที่จะนำอุดมการณ์ไปสู่เป้าหมายเดียวกัน โดยการนำเสนอแนวนโยบายสู่ประชาชน และหาวิธีการที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน เพื่อเป็นทางไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของตน

กลุ่มที่ 2 สื่อมวลชน คือบรรดาสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ผู้เขียนคอลัมน์ ผู้วิเคราะห์วิจารณ์การเมือง ฯลฯ ทำหน้าที่เป็นตัวส่งผ่านข้อมูล 2 ส่วน จากพรรคการเมืองและความคิดเห็นของตนไปยังกลุ่มคือประชาชนทั่วไป

กลุ่มที่ 3 ประชาชน คือกลุ่มผู้รับสารจากกลุ่มการเมืองผ่านกลุ่มที่ 2 โดยผู้ส่งสารมุ่งที่จะบรรลุผลสำเร็จจากการส่งสารนั้นๆ เพื่อผลบวกทางการเมือง โดยพรรคการเมืองและองค์กรเหล่านี้จะพยายามสร้างภาพพจน์ ที่ดีของตน ให้เกิดขึ้นกับผู้รับสาร และส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนต่อไป

เขาอธิบายการไหลเวียนของข่าวสารตามแบบจำลองนี้ว่า เริ่มต้นจากพรรคการเมือง หรือองค์กรการเมืองต่างๆ ทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์แนวทางนโยบายและกิจกรรมของตน ผ่านทางสื่อมวลชน เป็นศูนย์กลางในการเสนอข้อมูลข่าวสาร ไปยังประชาชน สื่อมวลชนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง เพราะเป็นทั้งผู้กำหนด ความสำคัญของข่าวสารที่ส่งไปยังประชาชน และเป็นช่องทางใน การนำเสนอความคิดเห็นของประชาชนในรูปแบบของการหยังเสียงประชาติ การร้องเรียนต่างๆ ซึ่งเป็นการส่งข้อมูลย้อนกลับไปยังพรรคการเมืองให้รู้ถึงสถานะของตนได้อย่างดี

แต่ถ้าพิจารณาให้ละเอียดถี่ถ้วนจะเห็นได้ว่า แบบจำลองของไบรอัน แมคแนร์ (Brian McNair) ไม่ได้กล่าวถึงการสื่อสารโดยตรงระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งในภาพความเป็นจริงนั้น การสื่อสารทางการเมืองแม้จะมีสื่อมวลชนเป็นตัวกลางในกระบวนการสื่อสารเป็นส่วนใหญ่ แต่ในห้วงเวลาของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งหรือรณรงค์ทางการเมือง ในบางประเด็นจะพบว่าการสื่อสารโดยตรงระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชนก็เกิดขึ้นอย่างเข้มข้นเช่นกัน ซึ่งการสื่อสารระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชนโดยตรงนั้น นอกจากจะเป็นการสื่อสารเพื่อการหาเสียงเลือกตั้งแล้ว ยังเป็นช่องทางการรับรู้ ปัญหาทั้งหลายจากประชาชน ซึ่งทำให้พรรคการเมืองสามารถนำไปศึกษาให้คุณค่า และพัฒนาจนกลายเป็นแนวนโยบายที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ นั่นทนา นันทวโรภาส จึงได้เพิ่มเติม “ช่องทางการสื่อสารตรงระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชนโดยตรง ซึ่งได้มีการพัฒนาแบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองของ ไบรอัน แมคแนร์ (Brian McNair) ให้ครบวงจร ดังภาพ 2.4

ภาพที่ 2.4 แบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองประยุกต์ของ นันทนา นันทวโรภาส

5. นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

หนึ่งในโครงการสำคัญของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ซึ่งมีโครงการย่อยสำคัญคือ โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ (โครงการลงทะเบียนฯ) เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการจัดสวัสดิการต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐให้กับผู้มีรายได้น้อยที่ต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ โดยโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ เริ่มต้นครั้งแรกในปี 2559 จากจำนวนผู้มาลงทะเบียนทั้งสิ้น 8,375,383 คน เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินโอน 7,715,359 คน และผู้ที่ไม่ได้สิทธิได้รับเงินโอน 660,024 คน เนื่องจากเสียชีวิตแล้ว ชื่อนามสกุลผิด มีรายได้เกิน 100,000 บาทต่อปี และไม่เป็นเกษตรกรที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียน ของกรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง และกรมปศุสัตว์ ซึ่งหลังสิ้นสุดมาตรการพบว่า มีผู้ได้รับเงินโอนทั้งสิ้น 7,525,363 คน คิดเป็นร้อยละ 97.5 ของผู้มีสิทธิทั้งหมด คิดเป็นเงินงบประมาณ 17,469 ล้านบาท ซึ่งขณะนั้น ได้เกิดปัญหาภัยแล้ง รัฐบาลจึงโอนเงินช่วยเหลือให้ไปก่อนสำหรับคนกลุ่มที่มีทั้งภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ให้ไปคนละ 3,000 บาทและ 1,500 บาท

นอกจากนี้ผลการสำรวจของกระทรวงการคลัง พบว่าวัตถุประสงค์ของการนำเงินสวัสดิการไปใช้ จากผู้ลงทะเบียนจำนวน 92,704 คน ซึ่ง สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ พบว่า อันดับ 1 ต้องการนำเงินไปใช้จ่ายซื้อของ อุปโภคบริโภคที่จำเป็นจำนวน 30,968 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34 ของผู้ตอบแบบสำรวจ อันดับ 2 ต้องการนำเงินไปชำระหนี้สินเป็นจำนวน 17,695 คน คิดเป็น สัดส่วนร้อยละ 19 ของผู้ตอบแบบสำรวจ อันดับ 3 ต้องการนำเงินไปชำระค่าเล่าเรียนเป็นจำนวน 11,483 คน คิดเป็น สัดส่วนร้อยละ 12 ของผู้ตอบแบบสำรวจ ที่เหลือต้องการนำเงินไปลงทุนประกอบ อาชีพ ให้พ่อแม่ ฝากธนาคาร ทำบุญ บริจาค เป็นต้น

จากนั้นในปี พ.ศ. 2560 เปิดลงทะเบียนอีกรอบ ระหว่างวันที่ 3 เมษายน – 15 พฤษภาคม 2560 โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการลงทะเบียนฯ ปี 2560 (1) เพื่อจัดทำฐานข้อมูลเชิงลึก ครอบคลุม และต่อเนื่อง (2) เพื่อออกบัตรสวัสดิการประจำตัวผู้มีสิทธิ (3) เพื่อเป็นประโยชน์ในการออกแบบนโยบายหรือมาตรการในการยกระดับประสิทธิภาพ การจัดสวัสดิการสังคมและการช่วยเหลือของภาครัฐ (4) เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป

สำหรับผู้ที่มาลงทะเบียนจะต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (โดยต้องเกิดก่อนวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2542) อยู่ในภาวะว่างงานหรือมีรายได้ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2559 ทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาทจะต้องไม่มีทรัพย์สินทางการเงิน ได้แก่ เงินฝากธนาคาร สลากออมสิน สลาก ธ.ก.ส. พันธบัตรรัฐบาล และตราสารหนี้ หรือถ้ามีทรัพย์สินทางการเงินดังกล่าว จะต้องมียอดรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง และต้องไม่เป็น

เจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมาย หรือถ้าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดปรากฏตามข้อมูลของกรมบัญชีกลาง ณ วันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2560 ระบุว่า มีผู้ลงทะเบียนจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 14.2 ล้านคน แต่เมื่อตรวจสอบคุณสมบัติทำให้เหลือประมาณ 11.40 ล้านคน และนำไปสู่การให้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐซึ่งถือเป็นระยะที่ 1

สำหรับการช่วยเหลือบัตรสวัสดิการจะแบ่งเป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน รัฐบาลจะให้อำนาจไปให้บัตรสวัสดิการให้ผู้ที่มิรายได้น้อยที่มาลงทะเบียน นำไปใช้ซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งจัดจำหน่ายผ่านร้านค้าธงฟ้าประชารัฐ ร้านค้าโชห่วย และร้านค้าชุมชนซึ่งอยู่ในการส่งเสริมของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงการคลังจะเป็นผู้กำหนดวงเงินสำหรับใช้จ่ายผ่านบัตรเป็นรายเดือน โดยคนที่มิรายได้ต่ำกว่าปีละ 30,000 บาทจะได้เงินไปซื้อของใช้เดือนละ 300 บาท ส่วนคนที่มิรายได้ตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป แต่ไม่เกิน 100,000 บาท ได้รับเงินเดือนละ 200 บาท และได้เงินส่วนลดค่าซื้อก๊าซหุงต้มคนละ 45 บาท/ 3 เดือนครั้ง ส่วนการลดค่าใช้จ่ายเดินทาง คือถ้าเดินทางด้วยรถเมล์ รถไฟฟ้า จะได้รับเงินเดือนละ 500 บาท

จากนั้นในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2561 ได้มีมติเห็นชอบมาตรการช่วยเหลือระยะที่ 2 คือมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยไม่ได้เป็นการให้เงินช่วยเหลือเพียงอย่างเดียวแต่พัฒนาให้มีความทำ มีทักษะฝีมือ และคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย โดยผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐแล้ว สามารถเข้าร่วมมาตรการฝึกอบรม พัฒนาอาชีพ จะได้รับเงินช่วยเหลืออีก 200 บาทต่อเดือน จากเดิม 300 บาทต่อเดือน รวมเป็น 500 บาทต่อเดือน สำหรับผู้มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาท ต่อปี และได้รับเงินช่วยเหลืออีก 100 บาทต่อเดือน จากเดิม 200 บาทต่อเดือน รวมเป็น 300 บาทต่อเดือน สำหรับผู้มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 – 100,000 บาท ต่อปี เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับผู้มีรายได้น้อยที่อยากมีอาชีพ ซึ่งจะช่วยสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว สามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด ทั้งนี้มีเงื่อนไขว่าเมื่อรัฐบาลนัดหมายเกี่ยวกับการทำงานแล้วผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไม่มาทำงานหรือไม่เป็นไปตามข้อตกลง ผู้ถือบัตรที่มีพฤติกรรมดังกล่าวจะไม่ได้รับเงินเพิ่มเติมนี้อีกในเดือนถัดไป และรัฐบาลจะหักเงินที่ได้รับเพิ่มกลับคืน แต่สวัสดิการแบบเดิมที่ผู้ถือบัตรเคยได้รับก็จะยังคงได้รับอยู่

คณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2561 นับเป็นการอัดฉีดเงินโดยตรงที่แตกต่างจากเดิม ดังนี้

1) มาตรการสนับสนุนค่าใช้จ่ายช่วงปลายปี คนละ 500 บาท (จ่ายเพียงครั้งเดียว) จะโอนเงินเข้าบัตรในวันที่ 1 มกราคม 2562 สำหรับผู้ที่มีบัตรฯ ก่อนหน้านั้นแล้ว จะได้รับเงินโอนตั้งแต่ 8 ธันวาคม 2561 เป็นต้นไป

2) มาตรการบรรเทาภาระค่าไฟฟ้าและน้ำประปา แบ่งเป็นเงินช่วยเหลือค่าไฟฟ้า ไม่เกิน 230 บาท/ครัวเรือน/เดือนและค่าน้ำประปา ไม่เกิน 100 บาท/ครัวเรือน/เดือน สำหรับการใช้จ่ายตั้งแต่เดือนธันวาคม 2561 ถึงกันยายน 2562 ด้วยจะโอนเงินเข้าบัตรฯตามจำนวนที่ได้รับแจ้งจากการไฟฟ้าฯ และการประปาฯ ทุกวันที่ 18 ของเดือน เริ่มจ่ายเดือนแรกวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2562

3) เงินช่วยเหลือค่าเช่าบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 400 บาท/คน/เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม 2561 ถึงกันยายน 2562

4) มาตรการช่วยเหลือค่าเดินทางไปปรับการรักษาพยาบาลของผู้สูงอายุ ที่มีอายุครบ 65 ปีขึ้นไป ระหว่างเดือนธันวาคม 2561 ถึงกันยายน 2562 ได้รับเงินคนละ 1,000 บาท (จ่ายเพียงครั้งเดียว) โดยจะโอนเงินเข้าบัตรฯ ในวันที่ 1 มกราคม 2562 เป็นเดือนแรก จากนั้นจะโอนเงินให้กับผู้มีสิทธิ์ที่มีอายุครบ 65 ปี ทุกวันที่ 21 ของเดือนเกิด นอกจากนี้ผู้ที่มีสิทธิ์ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจะได้รับเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ จากบัญชีกองทุนผู้สูงอายุสำหรับเกษียณอายุและสุราสาสุข โดย

(1) ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยไม่เกิน 30,000 บาทต่อปี ได้รับเงินสงเคราะห์ 100 บาท/คน/เดือน

(2) ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยเกินกว่า 30,000 บาท/ปี ได้รับเงินสงเคราะห์ 50 บาท/คน/เดือน ซึ่งจะเริ่มโอนเงินเข้าบัตรฯ ในวันที่ 1 มกราคม 2562 จากนั้นจะโอนให้ทุกวันที่ 15 ของเดือน สำหรับผู้สูงอายุที่อายุยังไม่ครบ 60 ปีจะได้รับเงินในวันที่ 15 ของเดือนเกิดจนถึงเดือนมีนาคมปี 2562

คณะรัฐมนตรี มีมติ เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2561 เห็นชอบ แนวทางการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติม ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ในกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้ที่ไม่สามารถเดินทางมาลงทะเบียนได้ในปี 2560

1) หลักการ : เปิดรับลงทะเบียนเพิ่มเติม มิใช่การลงทะเบียนใหม่

2) คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้าม

- มีสัญชาติไทย

- มีอายุ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป

- ว่างงานหรือมีรายได้ที่เกิดขึ้น ปี 2559 ทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท

- ไม่มีทรัพย์สินทางการเงิน หรือถ้ามีจะต้องมีจำนวนรวมทั้งหมดไม่เกิน 100,000 บาท

บาท

- ไม่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ ถ้าเป็นจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด

- ไม่เป็นผู้เคยลงทะเบียนเมื่อปี 2560 แล้วไม่ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติฯ

3) กลไกและขั้นตอนการดำเนินการ

- การรับลงทะเบียน ระหว่างวันที่ 15 พฤษภาคม – 30 มิถุนายน 2561 การคัดกรองคุณสมบัติ และการบันทึกข้อมูลในระบบการลงทะเบียน มอบหมายให้ทีมไทยนิยมเป็นแกนหลัก และรับผิดชอบการดำเนินการ โดยผ่านกระบวนการประชาคมหมู่บ้าน/ชุมชน (แทน ธ.อมลสิน ธนาคาร ธ.ก.ส ธ.กรุงไทย สำนักงานคลังจังหวัด และสำนักงานเขต ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบเมื่อปี 2560) ทั้งนี้ต้องบันทึกข้อมูลให้แล้วเสร็จภายในเดือน กรกฎาคม 2561 มีผู้มาลงชื่อ 4.5 ล้านคน และมีผู้ผ่านคุณสมบัติได้รับสิทธิ์ 3.1 ล้านคน ประกาศรายชื่อเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2561 และนำไปสู่การให้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รอบเพิ่มเติม โดยผู้ที่ผ่านคุณสมบัติ จะสามารถรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในช่วงกลางเดือนธันวาคม 2561 เริ่มใช้งานตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2562 เป็นต้นไป

สำหรับจังหวัดพะเยา มีผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐทั้งสิ้น 93,781 คน รายละเอียดดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจังหวัดพะเยา

ที่	อำเภอ	จำนวนผู้มีสิทธิเข้าร่วม มาตรการ ปี 2560 (คน)	จำนวนผู้มีสิทธิเข้าร่วม มาตรการ เพิ่มเติม ปี 2561 (คน)
1	เมืองพะเยา	9,183	4,833
2	แม่ใจ	6,788	1,340
3	เชียงคำ	11,052	3,400
4	จุน	7,889	1,685
5	กุซาง	6,273	1,474
6	ดอกคำใต้	16,594	3,079
7	ปง	7,953	1,920
8	เชียงม่วน	5,555	332
9	ภูกามยาว	3,994	437
	รวม	75,281	18,500
	รวม		93,781

ที่มา : คลังจังหวัดพะเยา

6. ข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2562 วันที่ 24 มีนาคม 2562

ประกาศคณะกรรมการเลือกตั้ง เรื่อง การแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2561 ได้แบ่งเขตจังหวัดพะเยาออกเป็น 3 เขตเลือกตั้ง

เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองพะเยา และอำเภอแม่ใจ

เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอเชียงคำ อำเภอภูซาง และอำเภอจุน

เขตเลือกตั้งที่ 3 ประกอบด้วย อำเภอดอกคำใต้ อำเภอปง อำเภอเชียงม่วน และอำเภอภูพานยาว

จังหวัดพะเยามีผู้ลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง 3 เขต รวมทั้งสิ้น 85 คน ประกอบด้วย เขตที่ 1 จำนวน 27 คน เขตที่ 2 จำนวน 28 คน เขตที่ 3 จำนวน 30 คน

ตารางที่ 2.3 รายชื่อผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตที่ 1 จังหวัดพะเยา

เบอร์	พรรค	ชื่อ-สกุล
1	ประชาภิวัฒน์	ร.ท.อำนาจ วรรณมณี
2	อนาคตใหม่	นาย ภูวกร ศรีเนียน
3	เพื่อชาติ	นายทักษิณ กิรติศักดิ์วรกุล
4	รักษ์ผืนป่าประเทศไทย	นายชวรินทร์ เสธา
5	แผ่นดินธรรม	นางทัศนีย์ สมธิ
6	พลังท้องถิ่นไทย	นายชนแดน กุลปัญญา
7	เพื่อไทย	นางสาวอรุณี ชำนาญยา
8	พลังปวงชนชาวไทย	นายไพรัตน์ เสมอเชื้อ
9	ประชาธิปไตย	นายอนุพงษ์ มาคำ
10	รวมใจไทย	นายฉัตรชัย ใจเย็น
11	เสรีรวมไทย	นายดลธรรม ธรรมเดช
12	รวมพลังประชาชาติไทย	นายธนาพัฒน์ เผ่าแก้ว
13	ประชานิยม	นางสาวธนิตา ชัยวร
14	เพื่อแผ่นดิน	นางสาวธนพร เจนใจ
15	พลังประชารัฐ	นายธรรมนัส พรหมเผ่า
16	ภราดรภาพ	นายวัชชัย รัตนพิทยากร

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

เบอร์	พรรค	ชื่อ-สกุล
17	พลังชาติไทย	นายปรัชญา สะท้อนพายัพ
18	ประชากรไทย	นางสาวนงนภัส ปัญญาวงศ์
19	ไทยศรีวิไลย์	นายศฤการ ข่ายสุวรรณ
20	ครูไทยเพื่อประชาชน	นายวิศิษฐ์ สุปรียาพร
21	ประชาชนปฏิรูป	ค.ต.เจริญ เทพมา
22	พลังไทยรักไทย	นายเชษฐวรศิลป์ ใฝ่ใจ
23	ภูมิใจไทย	นางสาวชญาพิชญ์ พวงมาลัย
24	เศรษฐกิจใหม่	นายจำรอง พึ่งสุข
25	ชาติพันธุ์ไทย	นางสาวศิริเวศน์ มหาวรรณศรี
26	ไทยรักษาธรรม	นายโชคภาคล พรหมโน
27	ประชาธิปไตย	นายภูวนัย เครือ่นาน

ที่มา: วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี.(2562). สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2562, จาก th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดพะเยาในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ._2562

ตารางที่ 2.4 รายชื่อผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตที่ 2 จังหวัดพะเยา

เบอร์	พรรค	ชื่อ – สกุล
1	เสรีรวมไทย	นายภาณุพล จอมศรี
2	พลังปวงชนไทย	นายวิทยา ศรีจันทร์
3	รวมพลังประชาชาติไทย	นายอร่าม จันทร์จัม
4	เพื่อไทย	นายวิสุทธิ์ ไชยณรุณ
5	ประชาธิปไตย	นายขวัญชัย บัวผัด
6	ประชาชาติ	ว่าที่ร้อยโท ทศพล มองช่อบิคร
7	พลังท้องถิ่นไท	นายปฐมพล ชุมภู
8	ประชานิยม	นางสาวอัจฉราวดี สมฤทธิ์
9	เพื่อชาติ	นายพิเชษฐ ไชยเนตร

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

เบอร์	พรรค	ชื่อ – สกุล
10	ประชาธิปัตย์	นายกาจพล เอิบสุขสิริ
11	รักษ์ผืนป่าประเทศไทย	นายนิตรา ใจมูล
12	อนาคตใหม่	นายบำรุง ลักลอบ
13	เพื่อแผ่นดิน	ร้อยตรี สุทธิวัฒน์ แสนโอบ
14	รวมใจไทย	นายเดชิมัฐ ไวทยกุล
15	ภราดรภาพ	ร้อยตรี ครองสุข คำภักดี
16	พลังประชารัฐ	นายวัช สุทรวงค์
17	พลังชาติไทย	นายชูชาติ ชนะจิตคูดี
18	ประชากรไทย	นายปณชัย หายโสภ
19	ครูไทยเพื่อประชาชน	นายอาทิตย์ วงศ์ใหญ่
20	ประชาชนปฏิรูป	นายชูเชิด ปิยวรรณหงส์
21	ไทยศรีวิไลย์	นายสุรศักดิ์ ทุมสิทธิ์
22	ภูมิใจไทย	นางสาวฉลองขวัญ บุญรักษา
23	พลังไทยรักไทย	นายจิตร วงศ์จุมปู
24	เศรษฐกิจใหม่	นางสาวกัญญารัตน์ ยินดี
25	พลังแผ่นดินทอง	นายกิตติพงษ์ ใจเปรมปรีดี
26	ชาติพันธุ์ไทย	ร้อยตรี ทวี สุกันทา
27	พลังประชาธิปไตย	นายสุกิจ ปันสุวรรณ
28	ไทยรักษาธรรม	นางพิมล รวมสุข

ที่มา: วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2562). สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2562, จาก th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดพะเยาในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562

ตารางที่ 2.5 รายชื่อผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตที่ 3 จังหวัดพะเยา

เบอร์	พรรค	ชื่อ-สกุล
1	อนาคตใหม่	นายวิสา บุญนัคดา
2	ภราดรภาพ	ร้อยเอก อนันต์ชัย กันทะคำ
3	รวมพลังประชาชาติไทย	นายสังวาล วรรณประโพธิ์
4	เพื่อชาติ	นายทักษิณ สิงห์ชัย
5	ประชาชาติ	นายไตรวิทย์ สหเจริญชัย
6	รวมใจไทย	นาวาโท เอิน กล้าหาญ
7	รักษ์ผืนป่าประเทศไทย	นายวิเชียร นามอยู่
8	เสรีรวมไทย	ร้อยตำรวจเอก สรานนท์ ใจเดียว
9	พลังท้องถิ่นไท	นายเสมอ อินตะสาร
10	เพื่อแผ่นดิน	นายยุทธศักดิ์ ยารังมี
11	เพื่อไทย	นายไพโรจน์ ต้นบรรจง
12	ประชาธิปไตย	นายมนัสศักดิ์ บุญมีตระกูล
13	พลังปวงชนชาวไทย	นายบุญโชค เรือนสอน
14	ประชาธิปไตย	นายชัยยุทธ มานะ
15	พลังประชารัฐ	นายจิรเดช ศรีวิราช
16	พลังชาติไทย	นายธนกร ณะสังข์
17	ประชากรไทย	นางสาวทริกา ชาวเวียง
18	พลังไทยรักไทย	นายสำราญ บัวนาค
19	ครูไทยเพื่อประชาชน	นายบุญผาง ทาจินะ
20	ประชาธิปไตย	นายชนาสิน ไบอุบล
21	ประชานิยม	นางสาวชนนัญ ผลิตฐพสุดา
22	ไทยศรีวิไลย์	นายสมาน ศรีเมือง
23	ประชาชนปฏิรูป	นางสาวสายฝน ไชยวุฒิ
24	ภูมิใจไทย	นายกรณ์ วัชรกรพงษ์
25	เศรษฐกิจใหม่	นางวณิวรรณ อิ่มจำลอง
26	ชาติพันธุ์ไทย	นางลิโนพร ไชยลังกา
27	พลังประชาธิปไตย	นายอรรถพ กัปกล้า

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

เบอร์	พรรค	ชื่อ-สกุล
28	ประเทศไทย	นางสาวนงนุช กองยา
29	ไทยรักษาธรรม	นายกรุงสยาม หล้าพรม
30	พลังหลวง	นายฐานพัฒน์ วัฒนาศินนท์

ที่มา: วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2562). สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2562, จาก th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดพะเยาในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562

ตารางที่ 2.6 ข้อมูลจำนวนหน่วยเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562

เขต	อำเภอ	จำนวนผู้มีสิทธิ (คน)	จำนวนหน่วย เลือกตั้ง
1	เมืองพะเยา	100,710	203
	แม่ใจ	28,705	67
2	เชียงคำ	63,077	139
	จุน	40,590	86
	ภูซาง	26,158	59
3	ดอกคำใต้	58,127	125
	ปง	41,699	94
	เชียงม่วน	15,783	34
	ภูกามยาว	18,026	41
รวมทั้งสิ้น		392,875	848

จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไป เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 ผลการเลือกตั้งปรากฏดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 นายธรรมนัส พรหมเผ่า พรรคพลังประชารัฐ ได้คะแนนสูงสุด

เขตเลือกตั้งที่ 2 นายวิสุทธิ์ ไชยณรุณ พรรคเพื่อไทย ได้คะแนนสูงสุด

เขตเลือกตั้งที่ 3 นายจิรเดช ศรีวิราช พรรคพลังประชารัฐ ได้คะแนนสูงสุด

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภัทร หวังกิตติกุล (2560) ได้ศึกษา “ผลกระทบของนโยบายประชานิยมแบบทักษิณต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย” ผลการศึกษา พบว่า นโยบายประชานิยมเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางกับกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ 1) การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางอำนาจในอดีต และ 2) ความไม่เป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากร อันนำไปสู่การแบ่งแยกกลุ่มคนทั้ง 2 กลุ่ม ออกเป็น 2 ฝ่าย ที่ได้รับผลประโยชน์จากนโยบาย (กลุ่มชนชั้นรากหญ้า) และฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากนโยบาย (กลุ่มคนชนชั้นกลาง) ทว่า ด้วยสภาพความเป็นจริงในสังคมไทยที่กลุ่มคนทั้ง 2 กลุ่ม มีอำนาจแตกต่างกันมาก กลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าซึ่งเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ในสังคม จึงสามารถให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการปกป้องนโยบายประชานิยมที่พวกตนได้รับผลประโยชน์เอาไว้ ในขณะที่กลุ่มคนชนชั้นกลางซึ่งเป็นกลุ่มคนส่วนน้อยและได้รับผลกระทบจากนโยบายประชานิยม มีอาจให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้าได้ กลุ่มคนชนชั้นกลางจึงหันไปร่วมมือกับกลุ่มอำนาจนอกระบบ เช่น ทหาร ในการเข้ามายึดอำนาจการปกครอง อันส่งผลให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยสิ้นสุดลง ด้วยการรัฐประหาร ใน พ.ศ. 2557

ผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปยืนยันว่า นโยบายประชานิยมเป็นสาเหตุที่ทำให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเกิดความบกพร่องในการตอบสนองความต้องการของกลุ่มคนในสังคมจริง โดยความบกพร่องของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นจากการใช้นโยบายประชานิยมดังต่อไปนี้

- 1) อำนาจทางการเมืองถูกผูกขาดอยู่ที่กลุ่มทุนใหม่และกลุ่มคนชนชั้นรากหญ้า
- 2) เกิดความขัดแย้งด้านการจัดสรรทรัพยากรระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางกับคนชนชั้นรากหญ้า

ผู้ทำการวิจัย เห็นว่า ควรมีการแก้ไขรูปแบบของนโยบายให้มีความเป็นธรรมในการกระจายทรัพยากรอย่างทั่วถึง และมีการแก้ไขระบบการเมืองให้เป็นระบบที่เปิดโอกาสให้กลุ่มคนทุกกลุ่มสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างเท่าเทียม

สมชาย สาโรวาท (2556) ได้ศึกษา “การนำนโยบายประชานิยมมาใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปี พ.ศ.2554 ศึกษากรณีของพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทย ” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อม บริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ส่วนประเด็นที่มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด เรื่องบริบททางการเมือง ความขัดแย้ง ในสังคมไทย การแบ่งขั้วแบ่งสี

แบ่งเป็น 2 ฝ่ายใหญ่ๆ ที่เรียกกันว่า “ฝ่ายเอาทักษิณ” และ “ฝ่ายไม่เอาทักษิณ” ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ส่วนการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากที่สุดคือ นโยบายพรรค และปัจจัยนโยบายประชานิยมเป็นปัจจัยที่มีผลอยู่ในระดับปานกลางก่อนไปทางมาก แต่จากผลการวิจัยที่ต่างกันนั้น ทางผู้วิจัยได้วิเคราะห์เพิ่มเติมจากความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้สรุปว่า 1. ปัจจัยประชานิยมมีผลอย่างมีนัยสำคัญ นโยบายพรรคเพื่อไทยจำได้ดีกว่า มีความโดดเด่นและใจกล้ามากกว่า พรรคประชาธิปัตย์ดังที่จะเห็นได้จากคะแนนปาร์ตี้ลิสต์ของ พรรคนี้ที่เพิ่มขึ้น แต่ก็เห็นว่ายังมีปัจจัยอื่นแทรกซ้อนในการตัดสินใจของประชาชนแม้พรรคเพื่อไทย ไม่ได้ใช้นโยบายประชานิยมก็ยังคงชนะการเลือกตั้ง เพราะนโยบายอยู่รวมในพรรค และ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร อยู่แล้ว 2. การเลือกตั้งไม่ปกติ เป็นลักษณะเฉพาะ การโหวตทางเทคนิค (Technical Vote) ของขบวนการ “กลุ่มเอาทักษิณ” และ “กลุ่มไม่เอาทักษิณ” ด้วยเหตุผลต่างๆ การแบ่งขั้วแบ่งสี แบ่ง ฝ่าย จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชน การหาเสียงของ พรรคเพื่อไทย พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร มากกว่านโยบายพรรค และการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการ เลือกแบบรวมศูนย์อำนาจ เหมือนการเลือกนายกโดยตรง โดยมีการเลือกข้างมาตั้งแต่ก่อนการ หาเสียงแล้ว 3. ปัจจัยของบริบททางการเมืองในสถานการณ์ไม่ปกติ หลังการปฏิวัติรัฐประหารซึ่งมีส่วนทำให้ประชาชนชอบ หรือ ไม่ชอบ ต่อต้านการปฏิวัติ ในกลุ่มการเมืองต่างๆ และการประท้วง ความขัดแย้งรุนแรง เป็นภาวะพิเศษ เป็นแรงกดดันทางการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ไม่สามารถไปหาเสียงในบางพื้นที่ได้ และประชาชนบางส่วนคิดว่าเลือกประชาธิปัตย์บ้านเมืองจะไม่สงบ เพราะจะถูกประท้วงจากอีกฝ่ายตลอด และประชาชนไม่ได้เปิดรับสื่ออย่างเสรี รับเฉพาะสื่อหรือข่าวที่เขาชอบจนฝั่งหัว ไม่รับฟังฝ่ายอื่น 4. เป็นการพัฒนาการเมือง ประชาชนมีส่วนร่วมและมีการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น จะเห็นได้จากการที่คนมาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงมากกว่าการเลือกตั้งครั้งก่อน ซึ่งอาจเกิดจากหลายปัจจัยซึ่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและอิทธิพลของสื่อทำให้มีการ แสดงออกถึงจุดยืน เลือกข้างกันอย่างชัดเจน

ธนบรรณ อุทองมาก (2560) ได้ศึกษา ราชอาณาจักรไทยภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ผลการศึกษาพบว่า (1) การเมืองไทยภายหลังรัฐประหารเมื่อ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 ระบบราชการได้พยายามกลับมามีบทบาทสำคัญในการเมืองไทย ทั้งการเสนอนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ การนำนโยบายไปปฏิบัติ สถาบันภายนอกระบบราชการ พรรคการเมือง ภาคประชาชน จำกัดบทบาททำให้ไม่สามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ (2) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมือง ทำให้การกลับมามีบทบาทนำอีกครั้งของรัฐบาล ไม่สามารถดำรงรูปแบบเดิมได้ โดยรัฐบาลภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ.2557 มีลักษณะที่สำคัญคือ 1.การใช้เครื่องมือทางรัฐธรรมนูญและกฎหมายเพื่อผนวกรัฐบาลให้อยู่ในโครงสร้างที่เป็นทางการของระบบและ

สถาบันทางการเมือง 2. มีการฝึกกำลังระหว่างรัฐราชการกับกลุ่มทุนใหญ่เพื่อเอื้อประโยชน์และค้ำจุนซึ่งกันและกัน 3. ใช้พลังของระบบราชการฝ่ายทหารควบคุมระบบการเมืองโดยมีพลังของระบบราชการคอยสนับสนุน

อย่างไรก็ตามการกลับมาของรัฐราชการ ครั้งนี้ แตกต่างจากคำอธิบายของ Fred W. Riggs กล่าวคือ บริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การเกิดขึ้นของพลังนอกระบบราชการที่เข้มแข็งมากขึ้น ทำให้ราชการต้องปรับตัวไม่อาจเข้ามาควบคุมอำนาจทางการเมืองได้อย่างเบ็ดเสร็จ เห็นได้จากการเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในสถานการณ์ปฏิรูปที่ คสช. แต่งตั้งขึ้นแม้จะไม่ได้มีความยึดโยงจากประชาชน แต่ก็แสดงให้เห็นว่า คสช. ไม่อาจกุมอำนาจได้อย่างเบ็ดเสร็จ จึงต้องเปิดโอกาสให้กลุ่มอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

เสาวลักษณ์ งามวิทย์โรจน์ (2562) ได้ศึกษา หัวข้อ การศึกษาการตอบสนองของประชาชนที่มีต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ : ศึกษากรณีชุมชนนครชัยศรี กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นและความพึงพอใจของประชาชน ที่มีต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยใช้วิธีวิจัยเอกสารและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนนครชัยศรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 278 คน ผลการศึกษา 1. ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และปัจจัยที่มีผลต่อการตอบสนองของประชาชนต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า ภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ระดับที่มีผลต่อความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาความไม่เท่าเทียมในการได้รับสิทธิ การสวมสิทธิลงทะเบียนในชื่อผู้อื่นและได้บัตรสวัสดิการมาใช้ อันดับที่ 2 ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับรายละเอียดของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จากสื่อต่างๆ อยู่ที่ระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะผู้มีรายได้น้อยเข้าถึงสื่อต่างๆ แตกต่างกัน 2.ศึกษาระดับความคิดเห็นและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า ประชาชน นครชัยศรี กรุงเทพฯ มีความพึงพอใจต่อการใช้บริการนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อยู่ในระดับมาก ด้านการลดภาระค่าครองชีพ ช่วยแบ่งเบาค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

จิรวรา โรจนสกุลเกตุ (2556) ศึกษา ทักษะคิดของประชาชนที่มีต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร : ศึกษากรณีชาวจังหวัดอุบลราชธานี เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามทำการศึกษาจาก ประชากรที่มีอายุระหว่าง 18- 60 ปี และอาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี กำหนดตัวอย่างจำนวน 400 คน ผลการศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในนโยบายการต่างประเทศมากที่สุด รองลงมาคือ นโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ถัดมาได้แก่นโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต นโยบายเศรษฐกิจ นโยบายเร่งด่วน และนโยบายที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้รัฐบาลยังลักษณะ ชินวัตร ควรมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ในการตรวจสอบและวิเคราะห์นโยบายต่างๆ ที่ประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด เช่น การบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ และมีการขยายเขตชลประทานอย่างทั่วถึง การกำกับดูแลราคาน้ำมัน ให้มีความเหมาะสม ทั้งนี้ นโยบายที่กล่าวมาเป็นนโยบายที่ประชาชนพึงพอใจในระดับน้อย การแก้ไขปัญหาดังกล่าว น่าจะทำให้ประชาชนมีความรู้สึกที่ดีต่อรัฐบาลขึ้นมาได้

บทที่ 3

วิธีการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยหัวข้อ “นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 : กรณีศึกษาเปรียบเทียบเขตเลือกตั้งที่ 2 กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประเภทการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเชิงอุปนัย (Inductive Analysis) โดยอาศัยประสบการณ์การสังเกตมาประมวลเป็นแนวคิดเป็นคำอธิบายเป็นข้อสรุปทั่วไป (Generalization) ตลอดจนการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) และ “รอบด้าน” กับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยเสริมด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในลักษณะผสมผสาน (Mixed Methodology) ในเรื่องของ นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและปัจจัยอื่น มาประกอบเพื่อให้ผลการวิจัยมีความรอบด้านและรูปแบบต่างๆ ที่ใช้ในการรณรงค์เพื่อให้ได้คะแนนนิยม คะแนนเสียงในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งนี้

1. วิธีการวิจัย

1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะใช้เครื่องมือต่างๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการประเมินผลดังต่อไปนี้

1.1.1 เอกสารและสื่อต่างๆ

1) เอกสารชั้นต้น (Primary Sources) เป็นการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ของทางราชการเกี่ยวกับการเลือกตั้งของทางราชการ เช่น คณะกรรมการเลือกตั้ง เอกสารของพรรคการเมืองทั้งสองพรรค ใบปลิวหาเสียง ป้ายโปสเตอร์

2) เอกสารชั้นรอง (Secondary Sources) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย บทความต่างๆ และข่าวสาร เกี่ยวกับเรื่องการเลือกตั้ง นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ นโยบายหาเสียงต่างๆ

1.1.2 การศึกษาภาคสนาม

1) การสังเกตการณ์ ในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตการณ์ ผู้วิจัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดพะเยา ตั้งแต่มีการเริ่มดำเนินการนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จนมาถึงการเลือกตั้ง ส.ส. 24 มีนาคม 2562

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้แก่ 1. นักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. ของเขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา 2. ผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเชื่อมโยงถึงนักการเมืองในพื้นที่จังหวัดพะเยา และ 3. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่เขตเลือกตั้งเขตที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา เขตละ 5 คน รวม 10 คน

1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

1) ประชากร ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่เขตเลือกตั้งเขตที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา

2) กลุ่มตัวอย่าง

(1) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ทำการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง กำหนดให้มี ความคลาดเคลื่อน (e) ที่ 0.05 โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

แทนค่า ในสูตรของทาโรมาน

$$\begin{aligned} n &= \frac{263,460}{1 + (263,460)(0.05)^2} \\ &= 400 \end{aligned}$$

(2) วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi Stage Sampling) โดยผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แบ่งพื้นที่การศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือเขตเลือกตั้งที่ 2 และเขตเลือกตั้งที่ 3 ของจังหวัดพะเยา

ขั้นตอนที่ 2 ให้พื้นที่การศึกษา แต่ละกลุ่ม มีประชาชนกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มละ 200 คน โดยแต่ละอำเภอมียุทธศาสตร์กลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับจำนวน ตำบลในแต่ละอำเภอ

ตารางที่ 3.1 การสุ่มตัวอย่าง

เขตเลือกตั้งที่	อำเภอ	จำนวน	รวม (คน)
2	เชียงคำ (10 ตำบล)	100	200
	จุน (7 ตำบล)	60	
	ภูซาง (5 ตำบล)	40	
3	ดอกคำใต้ (12 ตำบล)	100	200
	ปง (7 ตำบล)	60	
	ภูพานยาว (3 ตำบล)	20	
	เชียงม่วน (3 ตำบล)	20	
	รวมทั้งหมด (คน)	400	

2. เครื่องมือและขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือสำหรับการศึกษา

2.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ และการเลือกตั้ง เพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาให้มีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4) นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบมาทำการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถาม ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยคำถามปลายปิด และ ปลายเปิด ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ปัจจุบันประกอบอาชีพ รายได้

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการเลือกตั้งในพื้นที่เขต 2 และ 3 ของจังหวัดพะเยา 24 มีนาคม 2562

2.3 เกณฑ์ในการแปลผล ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert's scale) ดังนี้

มากที่สุด = 5

มาก = 4

ปานกลาง = 3

น้อย = 2

น้อยที่สุด = 1

$$\begin{aligned} \text{ช่วงระดับคะแนนเฉลี่ย} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

สรุปเกณฑ์การแปลความหมาย ของข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้นได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20	มาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60	น้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80	น้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยประสานงานกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละอำเภอ กรอกแบบสอบถาม โดยรวมทั้งหมดเขตเลือกตั้งละ 200 คน รวม 2 เขต 400 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป หาค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจัดระบบ แยกประเภทตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประมวลข้อมูลทั้งหมด วิเคราะห์ และนำไปอภิปรายผลในภาพรวม โดยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 : กรณีศึกษาเปรียบเทียบเขตเลือกตั้งที่ 2 กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา” ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส.พะเยา เขต 2 และ 3 จังหวัดพะเยา คิดเป็นจำนวนทั้งหมด 400 คน และเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวนทั้งหมด 10 คน ได้แก่ 1.นักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. ของเขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา 2.ผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเชื่อมโยงถึงนักการเมืองในพื้นที่จังหวัดพะเยา และ 3.ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่เขตเลือกตั้งเขตที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา เขตละ 5 คน รวม 10 คน โดยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. ที่มาและการดำเนินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

หนึ่งในโครงการสำคัญของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่สำคัญคือ โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการจัดสวัสดิการต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐให้กับผู้มีรายได้น้อยที่ต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ โดยโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งจะออกบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้กับผู้มีรายได้น้อยที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อนำไปซื้อสินค้าอุปโภค-บริโภค โดยเริ่มแรกนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีการริเริ่มในยุครัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในปี 2559

ระบบราชการไทยเป็นเครื่องมือหลักที่รัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ใช้เป็นเครื่องมือหลัก ในการบริหารประเทศ วันที่ 23 พฤษภาคม 2557 คสช. ออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับ 22/2557 เรื่องการจัดส่วนงาน การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีหน้าที่กำหนดนโยบาย การบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งนโยบายเฉพาะหน้า และนโยบายระยะยาว เพื่อให้ส่วนงานระดับแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และระดับปฏิบัตินำไปดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ โดยคณะที่ปรึกษาและประสานงานด้านความมั่นคง มีหน้าที่ให้คำแนะนำต่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ร้องขอ

หรือริเริ่มขึ้นเอง และระดับแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ แบ่งเป็น 6 ฝ่าย มีหน้าที่อำนวยความสะดวก กำกับดูแลการปฏิบัติราชการของกระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้องตามความรับผิดชอบ ให้เป็นไปตามที่ คสช. กำหนด โดยแต่ละฝ่ายจะมีรองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และสมาชิกรักษาความสงบแห่งชาติคอยกำกับดูแล ในส่วนนี้จึงเป็นตัวแสดงที่สำคัญที่แสดงให้เห็นว่า รัฐบาลทหารได้กลับเข้ามามีบทบาทสำคัญอีกครั้งในเมืองไทย ซึ่งเป็นตัวแสดงในกระบวนการนโยบาย ทั้งเป็นผู้ริเริ่ม และผู้ปฏิบัติในเวลาเดียวกัน

รัฐบาลทหารได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบของกระบวนการกำหนดนโยบายโดยใช้กลไกของระบบราชการผสานกับภาคเอกชน ภาคเอกชนหรือกลุ่มทุนส่วนตัวเองจากผู้รับการปกป้องคุ้มครองในรัฐบาลแบบเดิม เข้าสู่อำนาจที่เป็นทางการ โดยในการริเริ่มนโยบายประชารัฐต่างๆ นั้น รัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีมติรับทราบการแต่งตั้ง คณะกรรมการภาครัฐและเอกชน เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ (Public-Private Steering Committee) ตามที่กระทรวงพาณิชย์ เสนอ มีคณะกรรมการบริหารและคณะทำงาน 12 ชุด เพื่อความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ, เอกชน และประชาชนในการแก้ปัญหาต่างๆ ใดๆก็ตามนายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรี ตามมติคณะรัฐมนตรี 45937/2558 วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2558 ซึ่งแจ้งว่า การแต่งตั้งคณะกรรมการภาครัฐและเอกชนเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ มิได้เป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการตามมติคณะรัฐมนตรี หากแต่เป็นคณะกรรมการที่ภาคเอกชนชั้นอาสาเข้ามาช่วยภาครัฐดำเนินการขับเคลื่อนเรื่องต่างๆ ซึ่งเชื่อมโยงกับภารกิจของกระทรวง กรม และหน่วยงานต่างๆ และทำให้สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี รวมทั้งทำให้ภาคเอกชนได้รับรู้การดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ และช่วยถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่ต้องไปยังภาคส่วนต่างๆ ตลอดจนสาธารณชนในภาพรวมต่อไปได้ คณะกรรมการบริหารและคณะทำงาน 12 ชุด หัวหน้าทีมทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ล้วนเป็นเอกชนรายใหญ่ของไทย เช่น บมจ.เครือเจริญโภคภัณฑ์, บจก. กลุ่มเซ็นทรัล, บจก. น้ำตาลมิตรผล, บมจ.พีทีที โกลบอล เคมิคอล, บมจ. ปูนซีเมนต์ไทย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

คณะทำงานย่อย ประกอบด้วย 12 ชุด มีหัวหน้าทีมทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน ได้แก่

1) คณะทำงานด้านการยกระดับนวัตกรรมและผลิตภาพ โดยมี นายพิเชฐ คุรงค์เวโรจน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และนายกานต์ ตระกูลสุน กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด มหาชน เป็นหัวหน้าคณะทำงาน

2) คณะทำงานด้านการดึงดูดการลงทุนและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ มีนายอภิศักดิ์ ตันติวรวงศ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และนายชาติศิริ โสภณพนิช กรรมการผู้จัดการใหญ่ และกรรมการบริหารธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เป็นหัวหน้าคณะทำงาน

3) คณะทำงานด้านการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและวิสาหกิจเริ่มต้น (SMEs & Start - up) มีนายสุวิทย์ เมษินทรีย์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ และนายสุพันธุ์ มงคลสุธี ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (สอท.) เป็นหัวหน้าคณะทำงาน

4) คณะทำงานด้านการยกระดับคุณภาพวิชาชีพ (Competitive Workforce) มีพลเอกดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และนายรุ่งโรจน์ รังสีโยภาส รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (มหาชน) เป็นหัวหน้าคณะทำงาน

5) คณะทำงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ มีพลเอกอนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และ นายฐาปน สิริวัฒนภักดี บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) เป็นหัวหน้าคณะทำงาน

6) คณะทำงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว และส่งเสริมอุตสาหกรรมการประชุมและจัดนิทรรศการ (MICE) มีนางกอบกาญจน์ วัฒนวรางกูร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา และนายกลิ่นที สารสิน รองประธานกรรมการหอการค้าไทย เป็นหัวหน้าคณะทำงาน

7) คณะทำงานด้านการส่งเสริมการส่งออกและการลงทุนในต่างประเทศ มีนางอภิรดี ตันตราภรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และนายสนั่น อังอุบลกุล ประธานกรรมการบริษัท ศรีไทย ซูเปอร์แวร์ จำกัด (มหาชน)

8) คณะทำงานด้านพัฒนาคลัสเตอร์ภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคต (New S-curve) โดยมี นางอรรชกา สีบุญเรือง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และ นายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ ประธานกรรมการ บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) เป็นหัวหน้าคณะทำงาน

9) คณะทำงานด้านการปรับแก้กฎหมายและกลไกภาครัฐ มีนายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี และ นายกานต์ ตระกูลฮุน กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด มหาชน เป็นหัวหน้าคณะทำงาน

10) คณะทำงานด้านการพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ มีนายฉัตรชัย สารีกำลังชัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และนายอิสระ ว่องกุศลกิจ ประธานหอการค้าไทย เป็นหัวหน้าคณะทำงาน

11) คณะทำงานด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ มีพลเอกดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และนายศุภชัย เจียรวนนท์ กรรมการผู้จัดการใหญ่ และประธานคณะผู้บริหาร บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นหัวหน้าคณะทำงาน

12) คณะทำงานด้านการสร้างรายได้และการกระตุ้นการใช้จ่ายของประเทศ มีนายอภิศักดิ์ ตันติวรวงศ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และนายทศ จิราธิวัฒน์ ประธานกรรมการบริหาร บริษัท กลุ่มเซ็นทรัล จำกัด เป็นหัวหน้าคณะทำงาน

การแต่งตั้งคณะกรรมการในครั้งนี้ โดยมีนายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรี ได้ชี้แจงว่าเป็นการตั้งกรรมการอย่างไม่เป็นทางการขึ้นมา เพื่อผลักดันขับเคลื่อนมาตรการสำคัญของภาครัฐ ซึ่งเป็นไปตามที่นายกรัฐมนตรีนโยบายในการขับเคลื่อนเรื่องสำคัญของประเทศ ซึ่งอยากให้มีกลไกที่มีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ซึ่งจะทำให้นโยบายต่างๆ ประสบความสำเร็จ คณะกรรมการชุดนี้ จะดำเนินการในลักษณะหุ้นส่วนภาครัฐ เอกชน และประชาชน (ประชารัฐ) เน้นการขับเคลื่อนผ่านกิจกรรมที่เป็น Action Agenda ครอบคลุมใน 4 เสาหลักสำคัญยุทธมาภิบาล นวัตกรรมและผลิตภาพ การพัฒนาทุนมนุษย์ และการมีส่วนร่วมในความมั่งคั่ง โดยกลยุทธ์แห่งความสำเร็จเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ประกอบไปด้วย การลดความเหลื่อมล้ำการยกระดับคุณภาพคน การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน จากนั้นไป ภาครัฐและภาคเอกชนจะทำงานกันอย่างใกล้ชิด ภายใต้คณะทำงานชุดต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

จะเห็นได้ว่ารัฐราชการไทยภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ.2557 อันเป็นปรากฏการณ์การเมืองที่ทำให้ระบบการเมืองของไทยกลับมาเป็นรับราชการอีกครั้งหนึ่ง แต่พบว่ามีเปลี่ยนแปลงรูปร่างของรับราชการต่างไปจากความหมายเดิม ที่ระบบการเมืองมีสถาบันราชการเป็นแกนกลางในการบริหารประเทศ การกำหนดนโยบาย มีราชการฝ่ายพลเรือนเป็นกลไกตอบสนองนโยบายของฝ่ายทหารที่ผลัดขึ้นสู่อำนาจเป็นระยะๆ

การบริหารกิจการบ้านเมือง ทหารเข้ากุมอำนาจในทุกภาคส่วน ทั้งในสถานิติบัญญัติ งานด้านความมั่นคง งานด้านการปกครอง ซึ่งจะมีทหารเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแทบทั้งสิ้น ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีใช้อำนาจหน้าที่ของฝ่ายทหาร เราจะเห็นรัฐราชการภายใต้รัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ผสาน ผนวกกำลังระหว่างฝ่ายทหาร ข้าราชการพลเรือนและภาคเอกชน เข้าไปดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในทุกมิติ เช่น การดำเนินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

วิวัฒนาการของโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ

ตารางที่ 4.1 โครงการหลัก

พ.ศ.	เงื่อนไข	ระยะเวลาลงทะเบียน	สวัสดิการที่ได้รับ	จำนวนที่ลงทะเบียน
2559	1.สัญชาติไทย 2.อายุ 18 ปีขึ้นไป 3.เป็นผู้ว่างงานหรือมีรายได้น้อยไม่เกิน 100,000 บาท ในปี พ.ศ.2558	15 กรกฎาคม – 15 สิงหาคม พ.ศ.2559 ผ่านทางธนาคารกรุงไทย ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	เงินโอนเพียงครั้งเดียวเป็นจำนวน -3,000 บาท สำหรับผู้มีรายได้น้อยไม่ถึง 30,000 บาท -1,500 บาท สำหรับผู้มีรายได้น้อยเกิน 30,000 บาท แต่ไม่ถึง 100,000 บาท	8.4 ล้านคน มีคุณสมบัติถูกต้องตามเกณฑ์ 7.5 ล้านคน
2560	1.สัญชาติไทย 2.อายุ 18 ปีขึ้นไป 3.มีรายได้น้อยปีไม่เกิน 100,000 บาท 4.มีเงินฝาก สลากออมสิน ธ.ก.ส. พันธบัตรรวมกันไม่เกิน 100,000 บาท 5.หากเป็นเจ้าของบ้านเดี่ยวหรือทาวน์เฮ้าส์ต้องไม่เกิน 25 ตารางวา/ห้องชุดไม่เกิน 35 ตารางเมตร/ที่ดินเพื่อการเกษตรไม่เกิน 10 ไร่/ที่ดินที่ไม่ใช่เพื่อการเกษตรไม่เกิน 1 ไร่	3 เมษายน - 15 พฤษภาคม พ.ศ.2560 ผ่านทางธนาคารข้างต้น รวมถึงคลังจังหวัด 76 จังหวัด และสำนักงานเขต กทม.ทั้ง 50 เขต	1.วงเงินในการซื้อสินค้าจากร้านธงฟ้าประชารัฐหรือร้านค้าอื่นๆ ที่กระทรวงพาณิชย์ กำหนด - 300 บาท/เดือน สำหรับผู้มีรายได้น้อยต่ำกว่า 30,000 บาท/ปี - 200 บาท/เดือน สำหรับผู้มีรายได้น้อยมากกว่า 30,000 บาท แต่ไม่ถึง 100,000 บาท/ปี 2.ค่ารถเมล์-รถไฟฟ้า 500 บาท/เดือน 3.ค่ารถโดยสาร ขชส.500 บาท/เดือน 4.ค่าโดยสารรถไฟฟ้า 500 บาท/เดือน 5.ส่วนลดค่าซื้อก๊าซหุงต้มจากร้านที่กระทรวงพลังงานกำหนด 45 บาท/3เดือน	14.2 ล้านคน มีคุณสมบัติถูกต้องตามเกณฑ์ 11.40 ล้านคน นำไปสู่การให้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐซึ่งถือเป็นระยะที่ 1

ตารางที่ 4.2 มาตรการเสริม ในปีงบประมาณ พ.ศ.2561

เดือน-ปี	มาตรการ	สวัสดิการที่ได้รับ
มิ.ย.-ส.ค.2560	การสำรวจผู้มีรายได้น้อย พ.ศ.2560	การส่งนักศึกษาลงสำรวจความต้องการของผู้มีสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อสอบลักษณะสวัสดิการที่ต้องการได้รับ
ม.ค.-ธ.ค.2561	มาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	มาตรการช่วยเหลือระยะที่ 2 ภูมิใจให้ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเข้าร่วมโครงการฝึกอาชีพกับภาครัฐ โดยจะเพิ่มวงเงินในบัตรให้สำหรับการซื้อสินค้าในร้านธงฟ้าประชารัฐ -จะได้รับเงินช่วยเหลือเพิ่มอีก 200บาท/เดือน จากเดิม 300 บาท/เดือน รวมเป็น 500 บาท/เดือน สำหรับผู้มีรายได้น้อยต่ำกว่า 30,000 บาท/ปี -จะได้รับเงินช่วยเหลือเพิ่มอีก 100 บาท/เดือน จากเดิม 200 บาท/เดือน รวมเป็น 300 บาท/เดือน สำหรับผู้มีรายได้น้อยต่ำกว่า 30,000 – 100,000 บาท/ปี
15 พ.ค.-30 มิ.ย. 2561	การลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติม ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ในกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้ที่ไม่สามารถเดินทางมาลงทะเบียนได้ในปี 2560	มีผู้มาลงทะเบียน 4.5 ล้านคน ได้รับสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติม 3.1 ล้านคน สวัสดิการเหมือนกับผู้มีบัตรที่ได้รับไปก่อนหน้านี้ทุกประการ
ก.ค.2561	การใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐชำระค่าโดยสารรถไฟฟ้า	เชื่อมระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์เข้ารถไฟฟ้าสายต่างๆ เพื่อให้สามารถชำระเงินค่ารถไฟฟ้าจากช่องค่าโดยสารรถประจำทาง
ก.ค.-ก.ย.2561	การจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ แก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย	อุดหนุนเงินให้แก่ผู้สูงอายุที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพิ่ม 100 บาท สำหรับผู้ที่มีรายได้น้อยไม่เกิน 30,000 บาท/ปี และ 50 บาท สำหรับผู้มีรายได้น้อยเกิน 30,000 บาท แต่ไม่เกิน 100,000 บาท/ปี สามารถกดออกมาเป็นเงินสดได้
ส.ค. 2561	การพัฒนาแอปพลิเคชัน ถูงเงินประชารัฐ	ให้ร้านค้าที่ไม่มีเครื่องรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ หรือ EDC สามารถรับชำระได้ผ่านทางแอปพลิเคชัน เป็นการเพิ่มช่องทางในการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค

ตารางที่ 4.3 มาตรการเสริม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

เดือน-ปี	มาตรการ	สวัสดิการที่ได้รับ
ต.ค.2561- ปัจจุบัน	การจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย	ดำเนินการต่อเนื่องจากปีงบประมาณที่ผ่านมา
ธ.ค.2561-ก.ย. 2562	มาตรการช่วยเหลือผู้ที่มีรายได้น้อยเพิ่มเติมผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	ประกอบด้วยมาตรการ ได้แก่ -การบรรเทาภาระค่าไฟฟ้าและค่าน้ำประปา ค่าไฟไม่เกิน 230 บาท/ครัวเรือน/เดือน และค่าน้ำประปา ไม่เกิน 100 บาท/ครัวเรือน/เดือน -การสนับสนุนค่าใช้จ่ายช่วงปลายปีให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนละ 500 บาท (จ่ายเพียงครั้งเดียว) -การช่วยเหลือค่าเดินทางไปรับการรักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอื่นเกี่ยวกับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่มีอายุครบ 65 ปีขึ้นไป ได้รับเงินคนละ 1,000 บาท (จ่ายเพียงครั้งเดียว) -การช่วยเหลือค่าเช่าบ้านสำหรับผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย จำนวน 400 บาท/คน/เดือน
ม.ค.-มิ.ย.2562	มาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ระยะที่ 2	ดำเนินการต่อเนื่องจากปีงบประมาณที่ผ่านมา
ก.พ.-เม.ย.2562	การเติมเงินเข้ากระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	แบ่งส่วนที่เป็นวงเงินสำหรับการใช้จ่ายสินค้าในร้านธงฟ้าประชารัฐ ให้กดออกมาเป็นเงินสดได้

2. รูปแบบ วิธีการ และกลยุทธการหาเสียงในการเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป

24 มีนาคม 2562 ของ ส.ส. เขตเลือกตั้งที่ 2 และ เขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562 เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไปครั้งที่ 28 โดยกำหนดให้มีขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 24 มีนาคม 2562 เพื่อเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) จำนวน 500 คน ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกหลังรัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2557 ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

การเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนี้ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจาก 2 ส่วน คือ ระบบการเลือกตั้งเป็นแบบจัดสรรปันส่วนผสม โดย ส.ส. 500 คน ซึ่งมาจากระบบแบ่งเขตคะแนนสูงสุด 350 เขต เขตละคน และอีก 150 คนมาจากที่นั่งปรับระดับ (leveling seat) ผู้ที่มีใช้ ส.ส. สามารถได้รับเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีได้ ดังที่กล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีเรื่องพิเศษแตกต่างจากการเลือกตั้งที่ผ่านมาอีกหลายประการ ตั้งแต่เรื่องบัตรเลือกตั้ง ซึ่งแต่เดิมจะมีบัตรอยู่ 2 ใบ แต่ในการเลือกตั้งครั้งนี้จะมีบัตรใบเดียว ใช้เลือกตั้งผู้แทนราษฎรและเลือกพรรคการเมือง ดังนั้นจะต้องเลือกคนกับเลือกพรรคไปพร้อมๆ กัน ซึ่งในแต่ละเขตเลือกตั้งนั้น หมายเลขของพรรคการเมืองจะไม่ตรงกัน ไม่เหมือนกับการเลือกตั้งครั้งก่อนที่พรรคการเมืองมีหมายเลขเดียวกันทั่วประเทศ ความพิเศษอีกประการหนึ่งคือ ประชาชนสามารถคาดเดาผู้ที่จะได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้ก่อนล่วงหน้า เพราะกฎหมายให้พรรคการเมืองแจ้งรายชื่อผู้สมัครเพื่อดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพื่อให้สภาเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีได้ไม่เกิน 3 รายชื่อ ซึ่งผู้สมัครฯ นี้อาจจะเป็นคนนอกที่มีได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ได้ แตกต่างรัฐธรรมนูญฉบับเดิมซึ่งนายกรัฐมนตรีต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น

นอกจากนี้ เมื่อเลือกตั้งได้สภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว ในระยะเริ่มต้นนี้ การพิจารณามีมติให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีนั้น สภาผู้แทนราษฎรจะต้องให้ความเห็นชอบร่วมกับวุฒิสภา แตกต่างจากเดิมที่ใช้เพียงแต่สภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น ในการเป็นผู้เสนอชื่อและให้ความเห็นชอบผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีวุฒิสภามีจำนวน 250 คน และเมื่อรวมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 500 คน รัฐสภาจะมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 750 คน

วันที่ 5 มิถุนายน 2562 รัฐสภามีมติเลือก พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชาเป็นนายกรัฐมนตรี ในสภาผู้แทนราษฎร โดยได้รับคะแนนเสียงจาก ส.ส. 19 พรรค ซึ่งนับเป็นรัฐบาลผสมที่มีจำนวนพรรคการเมืองมากที่สุดในประวัติศาสตร์ ในส่วนของจังหวัดพะเยา จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไป เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 ผลการเลือกตั้งเขตเลือกตั้งที่ 1 นาย

ธรรมเนียมส พรหมเผ่า พรรคพลังประชารัฐ ได้คะแนนสูงสุด เขตเลือกตั้งที่ 2 นายวิสุทธิ์ ไชยณรุณ พรรคเพื่อไทย ได้คะแนนสูงสุด และเขตเลือกตั้งที่ 3 นายจิรเดช ศรีวิราช พรรคพลังประชารัฐ ได้คะแนนสูงสุด

2.1 นักการเมืองเขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา บทบาท เครือข่ายความสัมพันธ์ และกลยุทธ์วิธีการหาเสียง

การศึกษาข้อมูลสมาชิกผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 ในจังหวัดพะเยา เพื่อให้ทราบถึงเครือข่ายความสัมพันธ์ บทบาทของสมาชิกผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 ในจังหวัดพะเยา และกลยุทธ์ การหาเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 2 และ เขต 3 จังหวัดพะเยา โดยการใช้ข้อมูลหลักฐานจาก เอกสารประเภทต่างๆ การสัมภาษณ์สมาชิกผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 2 ในจังหวัดพะเยา โดยตรง และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสมาชิกผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา แล้วนำข้อมูล มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอในลักษณะของการวิเคราะห์ พรรณนา เพื่อให้ได้เห็นภาพรวม และบริบททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา

2.1.1 นายวิสุทธิ์ ไชยณรุณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย เขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดพะเยา

นายวิสุทธิ์ ไชยณรุณ เกิดเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2501 เป็นบุตรของ นายสมจิต ไชยณรุณ และนางเป็ร็ยว ไชยณรุณ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจาก เทคโนโลยีการเกษตรบัณฑิต สาขาสัตวศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ (มหาวิทยาลัยแม่โจ้ในปัจจุบัน)

1) บทบาททางการเมือง

- สมาชิกสภาจังหวัดพะเยา เขตอำเภอจุน 4 สมัย
- ประธานสภาจังหวัดพะเยา 5 สมัย (วาระ 1 ปี)
- เลขาธิการฝ่ายการเมือง ส.ส.ลดาวัลลี วงศ์ศรีวงศ์
- ที่ปรึกษามูลพัฒนาเยาวชนสตรีภาคเหนือ ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระ

เจ้าฟ้านางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

ต่อมาได้เข้าสู่การทำงานการเมือง โดยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพะเยา สังกัดพรรคไทยรักไทย ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2544 (ชุดที่ 21) เป็นสมัยแรก และได้รับแต่งตั้งเป็นประธานคณะกรรมการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและยาเสพติด

ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพะเยา สังกัดพรรค
ไทยรักไทย ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2548 (ชุดที่ 22)

ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพะเยา สังกัดพรรค
พลังประชาชน ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2550 (ชุดที่ 23)

ได้รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพะเยาสังกัดพรรคเพื่อ
ไทย ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2554 (ชุดที่ 24) และได้รับเลือกจากสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำรงตำแหน่ง
รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ 2 ในสภาผู้แทนราษฎรไทย

และได้ลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพะเยา เขตเลือกตั้ง
ที่ 2 ในนามพรรคเพื่อไทยในปี 2562 และได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัด
พะเยา เขตเลือกตั้งที่ 2 (ชุดที่ 25) (“สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพะเยา,” 2562)

2) ชะตากรรมทางการเมืองของนายวิสุทธิ ไชยณรุณ

ในช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ.
2562 ในวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2562 สื่อต่างๆ ได้มีการเสนอข่าว นายวิสุทธิ ไชยณรุณ เช่น ‘บิ๊กโจ๊ก’
นำทีมยึดอาคารทรัพย์ ‘วิสุทธิ ไชยณรุณ’ ผู้สมัคร ส.ส.พะเยา ‘เพื่อไทย’ โกงหุ้นน้ำมัน 170 ล้าน (มติชน,
2562, ออนไลน์) ซึ่งเป็นการนำเสนอข่าว โดยมีนัยหวังผลทางการเมือง ให้เกิดความเสียหายแก่
ชื่อเสียง ให้ประชาชนในพื้นที่หมดความศรัทธา นายวิสุทธิ ไชยณรุณ ต่อมา นายวิสุทธิ ไชยณรุณ ได้
ชี้แจงขอให้พี่น้องประชาชนอย่าตระหนกตกใจ ดนยินดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทุกอย่าง เมื่อถาม
ว่า พล.ต.ท.สุรเชษฐ์ หักพาล ผบช.สตม. จะยื่นคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ตรวจสอบ
คุณสมบัติ จะต้องไปชี้แจงต่อ กกต.หรือไม่ นายวิสุทธิ กล่าวว่า เป็นสิทธิและหน้าที่ที่ท่านจะทำ แต่
รัฐธรรมนูญใหญ่ที่สุด เราต้องอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ การดำเนินการของพล.ต.ท.สุรเชษฐ์ เป็น
การกลั่นแกล้งทางการเมืองหรือไม่ นายวิสุทธิ ไชยณรุณ กล่าวว่า “ประชาชนอยู่และเห็นอยู่” (ข่าว
สด,2562:ออนไลน์) ตามข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์นายวิสุทธิ ไชยณรุณ ถึงความคืบหน้าของคดี “นาย
วิสุทธิ ไชยณรุณ ผู้สมัคร ส.ส.พะเยา เพื่อไทย โกงหุ้นน้ำมัน 170 ล้าน” นั้น ว่าผลเป็นอย่างไร “ผล
คือ ตำรวจก็สั่งไม่ฟ้องทุกคดี อัยการก็เห็นด้วยไม่ฟ้อง เพราะไม่มีพยาน หลักฐาน” (นายวิสุทธิ
ไชยณรุณ, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2563)

3) กลยุทธ์การหาเสียง

นายวิสุทธิ ไชยณรุณ แรกเริ่มได้ลงสมัคร ส.ส.ในนามพรรคประชาธิปัตย์
กับท่านลดาว์ลี วงศ์ศรีวงศ์ ในปี พ.ศ. 2539 แต่ผลการเลือกตั้งแพ้ไปไม่กี่คะแนน “แต่หลังจากนั้น
ความในใจยังไม่ยอมลด” นายวิสุทธิ กล่าวว่า เราต้องเดินต่อแบบ 4 ปี เต็ม เดินไปหาชาวบ้าน อยู่ตำบล
ไหนที่เขาไม่รู้จัก ก็เดินไปหาแบบไม่ย่อท้อ เพราะเรามีธงในใจว่าเราต้องเป็นนักการเมืองให้ได้ แต่

พอหลังปีที่ 4 ก็ได้เป็น ศ.ส.ครั้งแรก (ชุดที่ 21) สังกัดพรรคไทยรักไทย (นายวิสุทธิ์ ไชยณัฐ, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2563)

ปลูกยางสร้างป่าเหนือเพื่อเศรษฐกิจที่มั่นคงและอาชีพที่ยั่งยืน

หลังจากที่นายวิสุทธิ์ ไชยณัฐ ได้เป็น ศ.ส. สังกัดพรรคเพื่อไทย ได้ผลักดันเกษตรกรภาคเหนือให้ได้ปลูกยางพาราเหมือนภาคใต้ ซึ่งเกิดจากความหลังฝังใจครั้งในอดีตสมัยเป็นนักศึกษาที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุโขทัย ต.ถ้ำใหญ่ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช ได้เห็นวิถีชีวิตของชาวสวนยางภาคใต้ ส่วนใหญ่มีความอยู่ดีกินดีกว่าเกษตรที่ประกอบอาชีพทำไร่ในภาคเหนือ เลยฝังใจมาตลอดว่า ทำไมภาคเหนือไม่ปลูกยางพาราเหมือนภาคใต้ ทำไมต้องทำไร่ยาสูบ ไร่ข้าวโพด เป็นต้น ในที่สุด มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 26 พฤษภาคม 2546 มีมติยกเลิกโซนนิ่ง (ที่กำหนดให้ภาคเหนืออยู่นอกเขตส่งเสริมการปลูกยางพารา) และเห็นชอบให้ขยายพื้นที่ปลูกยางพาราทั่วทุกภาคของประเทศไทย ต่อมาได้เกิดโครงการปลูกยางพาราเพื่อยกระดับรายได้และความมั่นคงให้แก่เกษตรกรในแหล่งปลูกยางพาราใหม่ ระยะที่ 1 ปี 2547 – 2549 เป้าหมาย 1 ล้านไร่ นายวิสุทธิ์ กล่าวว่า “ทางเหนือ อีสาน เราเดินรณรงค์ใช้ชาวบ้านปลูกยางพาราแทนข้าวโพด เพราะข้าวโพดมันเป็นพืชล้มลุก มันมีแต่ความทุกข์กับหนี้ แต่ถ้าปลูกยางพาราพันธุ์ดี เรามีอยู่มีกินแน่นอน เงินข้าวโพด 4-5 เดือนถึงได้ แต่เงินยางพาราเราได้มากได้น้อยเราก็ได้ทุกวัน คนเรากินทุกวัน ใช้จ่ายทุกวัน มีเงินส่งลูกเรียนเราต้องการแค่นี้ รณรงค์มาหลายปีผลสุดท้ายเชียงคำ ภูซาง ปลูกยางพารากันหมด ลูกหลานชาวบ้านก็ได้กลับมาบ้าน” (นายวิสุทธิ์ ไชยณัฐ, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2563)

สิ่งที่ ผมฝันมาตลอดชีวิต ไม่ใช่อยากได้เป็นหรืออยากได้ตำแหน่งอะไร ขอแค่ได้ทำเพื่อ อยากเห็นแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองที่พระเจ้าอยู่หัวรัชการที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสไว้ จะมีข้าราชการสักกี่คนที่เข้าใจ แต่ในตรรกะของผม (นายวิสุทธิ์ ไชยณัฐ) นั้น แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ก็คือ คน 3 เจนเนอร์เรชั่น ปู่ย่าตายาย หลาน พ่อแม่ กินข้าวขันโตกเดียวกัน อ้อย (ปู่ย่าตายาย) แกะถั่ว แกะอะไร ให้หลานกิน มันเป็นความสุข แต่ก่อนเราทำอย่างไร ทั้งหลานไว้ให้อ้อยตัวเองไปทำงานรับจ้างที่เชียงใหม่ กรุงเทพฯ ปัญหาครอบครัวก็เกิดขึ้น เพราะลูกคุยกับพ่อแม่ไม่รู้เรื่อง หรือแม้กระทั่งคุยกับอ้อยไม่เข้าใจกัน นี่คือนิยามครอบครัวที่เกิดขึ้น วันหนึ่งผมทำได้ก็คือ ทำให้คน 3 เจนเนอร์เรชั่น ได้กลับมากินกินข้าวขันโตกเดียวกันอีกครั้ง นั่นคือความสำเร็จที่เกิดขึ้นในเชียงคำ ภูซาง จุน (นายวิสุทธิ์ ไชยณัฐ, สัมภาษณ์, 2 มิถุนายน 2563)

4) เครือข่ายและความสัมพันธ์

(1) นายวิสุทธิ์ ไชยณัฐ เป็นคนที่มีครอบครัวที่เชียงคำ จุน มีสังคม ญาติพี่น้อง และบริวารที่มีความกว้างขวาง

(2) นักการเมืองท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นผู้สนับสนุน ส.ส. พรรคเพื่อไทย เป็นเครือข่ายสนับสนุน และชาวบ้านก็รู้จักตัวผู้สมัคร ส.ส.พรรคเพื่อไทย เพราะ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ส.อบจ.) และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (นายก อบต.) เป็นผู้บริหาร สามารถนำงบประมาณลงมาพัฒนาท้องถิ่นได้โดยตรง หรือบางครั้งชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน บ้านเรือนเสียหายจากลมพายุ ต้นไม้หักโค่น ท่าน ส.อบจ. บางคนที่เขาใจเรื่องมืออุปกณ์ เขาลงพื้นที่ช่วยเหลือชาวบ้านทันที ซึ่งได้ใจชาวบ้านไปเต็มๆ และทำแบบนี้ช่วยเหลือชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอ เมื่อมีการเลือกตั้ง ส.ส.ฯ จึงไม่แปลกที่พรรคเพื่อไทยจะชนะการเลือกตั้งในพื้นที่ เขตเลือกตั้งที่ 2 เพราะ ส.ส. มีเครือข่ายผู้สนับสนุนที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่

(3) เครือข่ายหัวคะแนน มีคนที่มียุทธิพลในพื้นที่เป็นหัวคะแนน คือคนที่ เป็นระดับหัวหน้ากลุ่มงานอาชีพ คนที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ

2.2.2 นายจิรเดช ศรีวิราช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ เขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา

นายจิรเดช ศรีวิราช เกิดเมื่อวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2512 เป็นบุตรของนายคำตัน และนางแสงไต้ ศรีวิราช สำเร็จการศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต จากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นายจิรเดช เริ่มเข้าสู่เส้นทางการเมือง โดยเริ่มจากการเมืองท้องถิ่น ด้วยการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา และนายกเทศมนตรีเมืองดอกคำใต้

ต่อมาได้เข้าสู่การเมืองระดับชาติ ได้ลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพะเยา เขตเลือกตั้งที่ 3 ในนามพรรคพลังประชารัฐ โดยได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. สมัยแรก ในปี พ.ศ. 2562 (ชุดที่ 25) (“สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพะเยา,” 2562)

1) บทบาททางการเมืองของ นายจิรเดช ศรีวิราช

- สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา
- รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา
- นายกเทศมนตรีเมืองดอกคำใต้
- ลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพะเยา เขตเลือกตั้งที่ 3

ในนามพรรคพลังประชารัฐในปี 2562 และได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพะเยา เขตเลือกตั้งที่ 3 (ชุดที่ 25) (“จิรเดช ศรีวิราช,” 2562)

2) กลยุทธ์การหาเสียง

(1) เนื่องจากเป็นผู้สมัคร ส.ส. เป็นครั้งแรก ยังไม่มีผลงานเมื่อครั้งดำรงตำแหน่ง ส.ส. แต่ถึงอย่างไร ก็เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่นมา จึงทำให้มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักของชาวบ้านทั่วไป การลงพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้สมัคร ส.ส. และนายจिरเดช ศรีวิราช ได้ลงพื้นที่ตลอด อย่างสม่ำเสมอ ตั้งแต่เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองดอกคำใต้ หลังจากที่สมัคร ส.ส. ในนามพรรคพลังประชารัฐแล้ว ก็ได้ลงพื้นที่ขยายขอบเขตไปมากกว่าเดิม ซึ่งแรกเริ่มเดิมทีอยู่แต่ในเขต อ.ดอกคำใต้ ก็ได้ลงพื้นที่หาเสียงครอบคลุมเขตเลือกตั้งที่ 3 คือ อ.ดอกคำใต้ อ.ปง และ อ.เชียงม่วน และมีเครือข่ายนักการเมืองท้องถิ่นให้การสนับสนุน

(2) เครือข่ายห้วคะแนน มีคนที่มื่ออิทธิพลในพื้นที่เป็นห้วคะแนน คือคนที่เป็นระดับห้วหน้า กลุ่มอาชีพ คนที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ ให้การสนับสนุน ทั้งข้อมูลในพื้นที่ ทำงานเป็นทีม ี่หาเสียงตามวัด โรงเรียน สถานที่ราชการ ตลาด เดินเคาะประตูตามบ้าน แจกบัตรหมายเลขผู้รับสมัครเลือกตั้งและแจกสิ่งของช่วยเหลือประชาชน

3) เครือข่ายและความสัมพันธ์

นายจिरเดช ศรีวิราช พื้นเพ เป็นคนดอกคำใต้ เคยดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองดอกคำใต้โดยบิดาเล่นการเมืองมาก่อน เป็นคนกว้างขวางในพื้นที่ ีตระกูลมีฐานะ มีชื่อเสียงและเงินทอง และพี่ชายของนายจिरเดช ศรีวิราช เป็นบิดา น.ส.ชนพร ศรีวิราช ภรรยา นายธรรมนัส พรหมเผ่า ผู้สมัคร ส.ส. เขต 3 จังหวัดพะเยา สังกัดพรรคพลังประชารัฐ และเป็นประธานกรรมการยุทธศาสตร์ภาคเหนือของพรรค จึงมีส่วนช่วยให้พื้นที่เขต 3 พรรคพลังประชารัฐ ชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้ (นายชนนกร จำรัส, สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2563)

พื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา ประกอบไปด้วย อำเภอดอกคำใต้ ปง เชียงม่วน ภูพานยาว ผู้สมัคร ส.ส. สังกัด พรรคพลังประชารัฐ นายจिरเดช ศรีวิราช ชนะการเลือกตั้งในเขตนี้ ชนะผู้สมัคร ส.ส. พรรคเพื่อไทย นายไพโรจน์ ดันบรรจง ซึ่งเป็น ส.ส.เก่าในพื้นที่เขต 3 ต้องเสียพื้นที่ให้พรรคพลังประชารัฐ

พื้นที่อำเภอปง มีอดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา ที่เคยทำงานร่วมกับ ส.ส.พรรคเพื่อไทย นายไพโรจน์ ดันบรรจง คือ นายบุญสิงห์ วรินลักษ์ ซึ่งเริ่มเข้าสู่เส้นทางการเมือง โดยเริ่มจากการเมืองท้องถิ่น ด้วยการเป็นประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา ในปี 2543 – 2562 ต่อมาได้เข้าสู่การเมืองระดับชาติ และได้รับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562 แบบบัญชีรายชื่อ สังกัดพรรคพลังประชารัฐ ทำให้ฐานเสียงของพรรคเพื่อไทย ถูกแบ่งให้กับพรรคพลังประชารัฐ ฐานเสียงย้ายไปตามนายบุญสิงห์ วรินลักษ์ ซึ่งเป็นคนกว้างขวางในพื้นที่อำเภอปง และมีเครือข่ายในพื้นที่คอยสนับสนุน

นายบุญสิงห์ วรินลักษณ์ เคยทำงานร่วมกับนายเพ็ญ ต้นบรรจง ซึ่งเป็นผู้มีบารมี เป็นที่เคารพนับถือของชาวพะเยา โดยเฉพาะในพื้นที่ อ.ปง อ.เชียงคำ อ.เชียงม่วน และ อ.จุน ประสบผลสำเร็จในเส้นทางการเมืองมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยนายเพ็ญ ต้นบรรจง เป็นอดีต ส.ส.เชียงราย พรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งสมัยนั้น อ.ปง จ.พะเยา ยังขึ้นกับ จ.เชียงราย หลังจากนายเพ็ญ ต้นบรรจง ได้เป็น ส.ส. 1 สมัย จากนั้น ได้หันมาประกอบธุรกิจด้านการเกษตรอย่างเต็มกำลัง สามารถ และได้สนับสนุนลูกๆให้เข้ามาเล่นการเมืองและประสบความสำเร็จในเส้นทางการเมืองกันทุกคน ทั้งนางพวงเล็ก บุญเชียง อดีตส.ส. พะเยา 7 สมัย นายไพโรจน์ ต้นบรรจง ส.ส.จังหวัดพะเยาหลายสมัย และนายไพรัตน์ ต้นบรรจง อดีตนายกองค์การบริหารจังหวัดพะเยา หลังจากนายเพ็ญ ต้นบรรจง ได้เสียชีวิตลง ในปี พ.ศ.2555 ศิริอายุได้ 88 ปี ขณะนั้น นายไพโรจน์ ต้นบรรจง ยังดำรงตำแหน่ง ส.ส. สังกัดพรรคเพื่อไทย (ชุดที่ 24) ภายหลังจากที่นายเพ็ญ ต้นบรรจง ได้เสียชีวิตลง นายไพโรจน์ ต้นบรรจง ไม่ได้ได้รับความไว้วางใจจากคนในพื้นที่มากนัก เพราะชาวบ้านคิดว่าหมดหนี้บุญคุณในส่วนของพ่อไปแล้ว เนื่องจากนายเพ็ญ ต้นบรรจงได้เสียชีวิตลงแล้ว และอีกประการหนึ่ง ตัวนายไพโรจน์ ต้นบรรจง ส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่มากนัก ส่วนนายบุญสิงห์ วรินลักษณ์ มีภาพลักษณ์ที่ดีในการพัฒนาพื้นที่ เป็นที่นิยมชมชอบของชาวบ้าน จึงทำให้คะแนนความนิยมนายบุญสิงห์ วรินลักษณ์ มีเพิ่มขึ้น (นายปกป้อง นาไกล, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

นายไพโรจน์ ต้นบรรจง เริ่มแรกได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ปี พ.ศ.2539 (ชุดที่ 20) ต่อมาได้เป็น ส.ส. สังกัดพรรคไทยรักไทย ปี พ.ศ.2548 (ชุดที่ 22), เป็น ส.ส. สังกัดพรรคพลังประชาชน ปี พ.ศ.2550 (ชุดที่ 23) และเป็น ส.ส. สังกัดพรรคเพื่อไทย ปี พ.ศ.2554 (ชุดที่ 24) (“สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพะเยา,” 2562) ส่วนการเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 (ชุดที่ 25) นายไพโรจน์ ต้นบรรจง ลงสมัคร ส.ส. ในนามพรรคเพื่อไทย แต่แพ้คะแนน ให้กับนายจิระเดช ศรีวิราช ผู้สมัคร ส.ส. สังกัดพรรคพลังประชารัฐ ซึ่งลงสมัคร ส.ส. เป็นครั้งแรก ที่มีนายธรรมนัส พรหมเผ่า และนายบุญสิงห์ วรินลักษณ์ บุคคลที่มีชื่อเสียง และได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในพื้นที่ เป็นเครือข่ายสนับสนุนในการเลือกตั้ง ส.ส. ในครั้งนี้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กับผลการเลือกตั้งส.ส. เป็นการทั่วไป วันที่ 24 มีนาคม 2562 ในเขตเลือกตั้งที่ 2 กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับผลการเลือกตั้งส.ส.เป็นการทั่วไป วันที่ 24 มีนาคม 2562 : กรณีศึกษาเปรียบเทียบเขตเลือกตั้งที่ 2 กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา” โดยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส.พะเยา เขต 2 และ 3

จังหวัดพะเยา คิดเป็นจำนวนทั้งหมด 400 คน และเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่เขตเลือกตั้งเขตที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา เขตละ 5 คน รวม 10 คน โดยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

3.1 การนำเสนอข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ทศนคติที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา ที่มีต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและการเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562

3.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	168	42
หญิง	232	58
รวม	400	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขต 2 และ 3 จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 42 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58

ตารางที่ 4.5 จำนวน และร้อยละ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา

การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไป	378	94.5
ไม่ไป	22	5.5
รวม	400	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่ไปเลือกตั้ง ส.ส. คิดเป็นร้อยละ 94.5 และไม่ไปเลือกตั้ง ส.ส. คิดเป็นร้อยละ 5.5

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการแปลความเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ไม่สามารถไปเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขต 2 และ 3 จังหวัดพะเยา (กรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้ไปเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562)

ปัจจัยต่างๆ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ไม่ทราบวันเลือกตั้ง	1.77	1.00	น้อยที่สุด
ติดธุระ	3.14	1.46	ปานกลาง
ไม่สนใจที่จะไปเลือกตั้ง	2.18	1.07	น้อย

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ไม่สามารถไปเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่ที่ไม่ได้ไปเลือกตั้งเนื่องจากติดธุระ รองลงมา ไม่สนใจที่จะไปเลือกตั้ง และไม่ทราบวันเลือกตั้ง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ/ไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	183	45.75
ไม่มี	217	54.25
รวม	400	100

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คิดเป็นร้อยละ 45.75 และไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คิดเป็นร้อยละ 54.25

ตารางที่ 4.8 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
18-30 ปี	69	17.25
31-40 ปี	93	23.25
41-50 ปี	69	17.25
51-60 ปี	98	24.50
61 ปี ขึ้นไป	71	17.75
รวม	400	100

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.5 รองลงมามีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.25 อายุระหว่าง 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.75 อายุระหว่าง 18 - 30 ปี และ อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.25 เท่ากัน

ตารางที่ 4.9 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	152	38
มัธยมศึกษาตอนต้น	44	11
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	59	14.75
อนุปริญญา/ปวส.	31	7.75
ปริญญาตรี	101	25.25
สูงกว่าปริญญาตรี	13	3.25
รวม	400	100

จากตารางที่ 4.9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่จบการศึกษา ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมา จบการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 25.25 จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 14.75 จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 11 จบการศึกษานุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 7.75 และ อันดับสุดท้ายจบการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.25

ตารางที่ 4.10 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เกษตรกร	137	34.25
รับจ้างทั่วไป	103	25.75
พนักงานเอกชน	29	7.25
รับราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	47	11.75
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	43	10.75
นักศึกษา	30	7.5
อื่นๆ	11	2.75
รวม	400	100

จากตารางที่ 4.10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 34.25 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 25.75 ประกอบอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 11.75 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 10.75 นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 7.5 ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 7.25 และประกอบอาชีพอื่นๆ เป็นอันดับสุดท้ายคิดเป็นร้อยละ 2.75

ตารางที่ 4.11 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 5,000 บาท	185	46.25
5,001-10,000 บาท	118	29.5
10,001 – 15,000 บาท	43	10.75
15,001 – 20,000 บาท	22	5.5
20,001 – 25,000 บาท	12	3
25,001 บาท ขึ้นไป	20	5
รวม	400	100

จากตารางที่ 4.11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เป็น การทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.25 รองลงมารายได้ 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.5 มีรายได้ 10,001 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.75 มีรายได้ 15,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.5 มี รายได้ 25,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 5 และอันดับสุดท้าย มีรายได้ 20,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 3

3.1.2 ความรู้ความเข้าใจ ทศนคติที่มีต่อ นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการแปลความ เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ทศนคติที่มีผลต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1.นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐช่วยแบ่งเบา ภาระค่า ครองชีพ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	3.41	1.01	มาก
2.นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ทำให้คุณภาพชีวิต ของ ผู้มีรายได้น้อยให้ดีขึ้น	3.29	1.01	ปานกลาง
3.นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ทำให้มีการสร้างงาน สร้างอาชีพ ให้ผู้มีรายได้น้อย	3.05	1.08	ปานกลาง
4.ผู้มีรายได้น้อยที่เข้าร่วมโครงการบัตรสวัสดิการแห่ง รัฐ ได้ฝึกอาชีพ ตรงตามความต้องการ	3.08	1.14	ปานกลาง
5.นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีการบริหารงานใน ภาครัฐอย่างโปร่งใส ปราศจากการทุจริต	3.11	1.07	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เป็น การทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา เห็นด้วยกับนโยบายบัตร สวัสดิการแห่งรัฐที่ช่วยแบ่งเบาภาระค่าครองชีพค่าใช้จ่ายในครัวเรือนอยู่ในระดับมาก และเห็นด้วย กับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ทำให้คุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อยให้ดีขึ้น/ทำให้มีการสร้าง งานสร้างอาชีพให้ผู้มีรายได้น้อย/ทำให้ผู้มีรายได้น้อยที่เข้าร่วมโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้

ฝึกออาชีพ ตรงตามความต้องการ และเห็นด้วยกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีการบริหารงานใน
ภาครัฐอย่างโปร่งใส ปราศจากการทุจริต อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการแปลความ
เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีค่อนนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
หลักเกณฑ์คุณสมบัติ คัดกรองผู้มีรายได้น้อยมีความ เหมาะสม	3.09	0.96	ปานกลาง
โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ตรงกลุ่มเป้าหมาย	2.97	0.98	ปานกลาง
วงเงินซื้อสินค้าอุปโภค-บริโภค ผู้ถือบัตรสวัสดิการ แห่งรัฐ คนละ 200 – 300 บาท ต่อเดือน เพียงพอ	2.11	1.04	น้อย
นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กระตุ้นเศรษฐกิจให้ ขยายตัวได้จริง	2.68	0.97	น้อย
โดยภาพรวมท่านเห็นด้วยกับนโยบายบัตรสวัสดิการ แห่งรัฐ	3.01	1.06	ปานกลาง
นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีผลต่อการตัดสินใจ เลือกพรรคพลังประชารัฐ ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	2.90	1.09	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เป็น
การทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์คุณสมบัติ คัดกรองผู้มีรายได้น้อย/โครงการบัตร
สวัสดิการแห่งรัฐเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ตรงกลุ่มเป้าหมาย/โดยภาพรวมเห็นด้วยกับนโยบาย
บัตรสวัสดิการแห่งรัฐและนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีผลต่อการตัดสินใจเลือกพรรคพลัง
ประชารัฐ ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อยู่ในระดับปานกลาง และมีเห็นด้วยกับวงเงินซื้อสินค้า
อุปโภค-บริโภค ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนละ 200 – 300 บาท ต่อเดือน ว่าเพียงพอ และ
นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กระตุ้นเศรษฐกิจให้ขยายตัวได้จริงนั้น อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4.14 จำนวน และร้อยละ การลงคะแนนเลือกพรรคการเมือง ของผู้ที่ไม่ใช้สิทธิเลือกตั้ง
 ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา

พรรคการเมืองที่ เลือก	เขต 2	เขต 3	รวมจำนวน (คน)	ร้อยละ
พลังประชาชนรัฐ	59	126	185	48.94
เพื่อไทย	65	27	92	24.34
อนาคตใหม่	42	23	65	17.20
อื่นๆ	25	11	36	9.52
รวม	191	187	378	100

จากตารางที่ 4.14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา ที่ไปเลือกตั้ง ส.ส. จำนวน 378 คน นั้น ได้เลือกพรรคพลังประชาชนรัฐ เป็นอันดับ 1 จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 48.94 ของผู้ที่ไม่เลือกตั้งฯ รองลงมาเลือกพรรคเพื่อไทย 92 คน คิดเป็นร้อยละ 24.34 ของผู้ที่ไม่เลือกตั้งฯ เลือกพรรคอนาคตใหม่ 65 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 ของผู้ที่ไม่เลือกตั้งฯ และเลือกพรรคอื่นๆ รวมเป็น 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.52 ของผู้ที่ไม่เลือกตั้งฯ

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการแปลความ
 เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่
 2 และ 3 จังหวัดพะเยา

ปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการ ทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขต 2 และ 3 จังหวัดพะเยา	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
เลือกตัวผู้สมัคร ส.ส.	3.60	1.02	มาก
เลือกพรรคการเมือง	3.86	0.96	มาก
เลือกนโยบายของพรรคการเมือง	3.76	0.95	มาก
เลือกคนที่จะถูกเสนอชื่อเป็นนายก ของแต่ละพรรค	3.46	1.00	มาก
เลือกตามหวัคະແນນ	2.00	1.29	น้อย

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่เลือกพรรคการเมือง เลือกนโยบายของพรรคการเมือง และตัวผู้สมัคร ส.ส. อยู่ในระดับมาก และเลือกตามหัวคะแนน อยู่ในระดับน้อย

3.2 การนำเสนอข้อมูลผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ของบุคคลทั่วไป ในเขตการเลือกตั้งที่ 2 และเขตการเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา เขตละ 5 คน เกี่ยวกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและการเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 ในเขตการเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 24 มีนาคม 2562 ในเขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา โดยการสัมภาษณ์บุคคลทั่วไปหลากหลายกลุ่ม เช่น 1.ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 2.ผู้ไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในเขตการเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอในลักษณะของการวิเคราะห์ พรรณนา

3.2.1 นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

จากการสอบถามเกี่ยวกับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ นางดอกรัก สีน้าตาล (นามสมมติ) อาชีพแม่ค้าตลาดสด ให้สัมภาษณ์ว่า ตนเป็นผู้มีรายได้น้อยได้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จากนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งมันก็มีส่วนดี คือ ช่วยลดรายจ่ายได้จริง แต่คุณภาพชีวิตยังเหมือนเดิม ยังใช้ชีวิตเหมือนเดิม รายได้ไม่เพิ่มขึ้น (นางดอกรัก สีน้าตาล, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2563) สอดคล้องกับการให้ข้อมูลของสัมภาษณ์นางบัวเย็น วงศ์น้อย (นามสมมติ) อาชีพเกษตรกรอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านร่อง ให้สัมภาษณ์ว่า

“ตั้งแต่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐบ้าน ช่วยลดค่าใช้จ่ายในบ้านลงไปบ้าง ตนก็จะเอาไปรูตซื้อสินค้าที่จำเป็นเข้าบ้าน เช่น น้ำมันพืช กะปิ น้ำปลา ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน ก็พอที่จะช่วยบรรเทาค่าใช้จ่ายไปได้บ้าง แต่ก็ไม่ได้มากเพราะได้เงินในบัตรแค่ 500 บาท ใช้ทั้งเดือน” (นางบัวเย็น วงศ์น้อย, สัมภาษณ์, 23 พฤษภาคม 2563)

ส่วนการพัฒนาอบรมฝีมือที่ไปอบรมนั้น เพราะกลัวจะถูกหักเงินในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมากกว่าต้องการอาชีพเสริม ไปอบรมมาแล้วก็ไม่ได้นำมาทำจริงๆ เนื่องจากการฝึกอบรมไม่ตรงกับความต้องการทำอาชีพเสริม จากการสัมภาษณ์นางสาววิศนี หนักแน่น (นามสมมติ) แม่ค้าส้มตำ ไก่ย่าง และเป็นผู้ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้สัมภาษณ์ว่า

“ตนมีอาชีพขายส้มตำ ไก่ย่าง มีช่วงที่ให้ไปอบรม ถ้าไปอบรมอาชีพจะได้รับเติมเงินในบัตรเพิ่ม ซึ่งตนก็ไป แต่การอบรมอาชีพเสริมที่เจออบรมเป็นการฝึกทำขนมไทย ตน

ก็ไปทำ เพราะอยากได้เงินเพิ่มในบัตรมากกว่า เพราะอาชีพเสริมที่อบรมนั้นไม่ตรงกับอาชีพที่ตนทำ และคงไม่ออกมาทำขนมไทยขาย” (นางสาววิศนิ หนักแน่น, สัมภาษณ์, 30 พฤษภาคม 2563)

สอดคล้องกับการข้อมูลของนายประสงค์ คอนไชย (นามสมมติ) ให้สัมภาษณ์ว่า “ผมเป็นผู้สูงอายุที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเช่นกัน ได้รับเงินในบัตร 300 บาท ถ้าไปอบรมเสริมอาชีพจะได้เงินเพิ่มอีก 200 บาท ผมก็ได้ไปฝึกอบรม ซึ่งที่ผมไปอบรมนั้นสอนเรื่องของการจักรสาน แต่กลับมาบ้านก็ไม่ได้ทำอาชีพจักรสานหรอก ทำแล้วไม่รู้จะเอาไปขายให้ใคร” (นายประสงค์ คอนไชย, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2563)

ส่วนเรื่องการให้เงินขวัญถุง 1,000 บาท ก่อนสิ้นปี 2561 ก่อนที่จะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 24 มีนาคม 2562 นั้นนายโชครุ่ง แก้วศิลา (นามสมมติ) ข้าราชการในพื้นที่อำเภอเชียงคำ ให้สัมภาษณ์ว่าการให้เงินขวัญถุง 1,000 บาท ก่อนสิ้นปี 2561 ก่อนที่จะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 24 มีนาคม 2562 เป็นการให้เงินโดยหวังผลตอบแทน เป็นประชานิยม ก่อนการเลือกตั้งฯ (นายโชครุ่ง แก้วศิลา, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2563)

นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกพรรคพลังประชารัฐน้อยมาก ตามข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของนายปกป้อง นาไกล (นามสมมติ) เจ้าของร้านขายอุปกรณ์การเกษตรชาวอำเภอปง

“ซึ่งจริงๆ บางคนที่ไม่ม่บัตรสวัสดิการแห่งรัฐก็เลือกพรรคพลังประชารัฐ และก็มีบางคนส่วนหนึ่งที่ได้รับเงินบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ แต่ก็ไม่ได้เลือกพรรคประชารัฐก็มี เพราะมีพรรคที่ต้องการจะเลือกอยู่แล้ว ถึงแม้จะได้เงินขวัญถุงเพิ่มให้ในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ก็ไม่ได้ทำให้พวกเขาหันมาทะเลาะแค้นเสี่ยงให้พรรคพลังประชารัฐ” (นายปกป้อง นาไกล, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

สอดคล้องกับข้อมูลของนายโอกาส บรรยายนา (นามสมมติ) เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ชาวอำเภอเชียงคำ ให้สัมภาษณ์ว่า

“ผมก็มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนะ แต่ผมไม่ได้เลือกพรรคพลังประชารัฐหรอก ผมมีพรรคที่จะเลือกในใจอยู่แล้วตั้งแต่แรก” (นายโอกาส บรรยายนา, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2563)

ด้านข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นางคอรัก สีน้าตาล (นามสมมติ) แม่ค้าตลาดสด เกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกพรรคพลังประชารัฐ ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่า

“ส่วนใหญ่คนในพื้นที่จะประกอบอาชีพทำไร่นา อาชีพค้าขายบ้าง มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นส่วนใหญ่ที่ในหมู่บ้านนะ กระแสส่วนใหญ่ที่เลือกพรรคพลังประชารัฐ หลักๆ

มาจากผู้สมัคร ส.ส.ในพื้นที่นะ เขาเป็นคนมีชื่อเสียงอยู่แล้ว เป็นนายกเทศมนตรีเมืองดอกคำใต้คนบ้านเรา เราก็ต้องเลือกอยู่แล้วจะได้มาพัฒนาบ้านเรา” (นางคอรัก สีน้าตาล, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2563)

สอดคล้องกับข้อมูลของนายประสงค์ คอนไชย (นามสมมติ) ชาวอำเภอดอกคำใต้ ให้สัมภาษณ์ว่า

“ผมได้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐเหมือนกัน ผมก็เลือกพรรคพลังประชารัฐ แต่ไม่ใช่เพราะเราได้บัตรสวัสดิการนะ เลือกเพราะผู้สมัคร ส.ส. ด้วย เขาเป็นคนทำงานเก่ง คงจะมีอะไรดีกว่า ส.ส.คนเก่า เพราะที่เป็นอยู่ไม่ได้ทำให้พื้นที่ได้รับการพัฒนามากนัก” (นายประสงค์ คอนไชย, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2563)

3.2.2 การเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 ในเขตการเลือกตั้งที่ 2 และเขตการเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 24 มีนาคม 2562 ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 2 ได้เลือกพรรคเพื่อไทย โดยมีนายวิสุทธิ์ ไชยณรุณ เป็นผู้สมัคร ส.ส. และชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้ ซึ่งถือนายวิสุทธิ์ ไชยณรุณ ได้เป็น ส.ส. ในเขตเลือกตั้งที่ 2 ต่อเนื่อง สามารถรักษาพื้นที่ไว้ได้ สาเหตุที่พรรคเพื่อไทยชนะพรรคพลังประชารัฐในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดพะเยา นั้น ข้อมูลที่ได้จากการให้สัมภาษณ์ของนายโชครุ่ง แก้วศิลา (นามสมมติ) ซึ่งเป็นข้าราชการมีภูมิลำเนาอยู่ที่อำเภอเชียงคำ ให้ข้อมูลว่า “ผู้สมัคร ส.ส. พรรคเพื่อไทย นายวิสุทธิ์ ไชยณรุณ เคยเป็น ส.ส.เก่าในพื้นที่อยู่แล้ว ทำกิจกรรมในพื้นที่กับชาวบ้านตลอด ไปงานวัด งานศพ งานบวช ฯลฯ และ ส.ส.วิสุทธิ์ ไชยณรุณ ดึงงบประมาณมาเยอะ ลงพื้นที่ตลอด พัฒนาโรงเรียน สายการศึกษาด้วย จึงมีฐานเสียงของข้าราชการครูด้วยส่วนหนึ่ง และประชาชนยึดติดตัวบุคคล คือ ตัวผู้สมัคร ส.ส.พรรคเพื่อไทย นายวิสุทธิ์ ไชยณรุณ ซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาในพื้นที่ และเป็นบุคคลที่บุกเบิกให้ภาคเหนือสามารถที่จะปลูกยางพาราได้ และเคยเป็นอดีต ส.ส. มาก่อนแล้ว และเป็นคนมีพื้นเพอยู่ที่ อ. จุน และ อ.เชียงคำ ด้วย หาก ส.ส.วิสุทธิ์ ไชยณรุณ ย้ายไปสังกัดพรรคการเมืองไหน ก็คงจะมีการโยกย้ายฐานคะแนนเสียงไปตาม ส.ส.วิสุทธิ์ ไชยณรุณ เป็นแน่แท้” (นายโชครุ่ง แก้วศิลา, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2563)

เช่นเดียวกับนายโอกาส บรรยายนา (นามสมมติ) เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ชาวอำเภอเชียงคำ ได้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่า

“ผมมีอาชีพเกษตรกรตั้งแต่แรก เกิดมาพ่อแม่ก็เป็นเกษตรกรแล้ว ทำนา ทำไร่ข้าวโพด หลังฤดูเก็บเกี่ยว ก็จะไม่มิงานทำแล้ว ก็จะไม่มียาได้ สมัยก่อนจึงไปขายแรงงานเป็นคนงานก่อสร้างที่กรุงเทพฯ พอถึงช่วงทำนาก็กลับบ้านมาทำ ก็จะวนเวียนอยู่แบบนี้ จนในปี 2547

ผมได้หันมาปลูกยางพารา ซึ่งตอนนั้นได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรชาวเหนือปลูกยางพาราทดแทนการปลูกข้าวโพด ผมก็เห็นว่าปลูกข้าวโพดมาหลายปีไม่ขาดทุนก็ได้เท่าทุน ไม่ได้กำไรอะไรเลย เลยตัดสินใจปลูกยางพารา ซึ่งมี ส.ส.วิสุทธิ ไชยณรงค์ เป็นคนส่งเสริมในเรื่องนี้ ทำให้ช่วงปี 2550 ผมสามารถส่งลูกผมเรียนมหาวิทยาลัยได้ จนจบ ทั้ง 2 คน คนน้องจบปี 2556 ช่วงนั้นราคายางจะสูง แต่ปัจจุบันยางพาราถูกลงเยอะ แต่ก็ยังดีกว่าทำอย่างอื่น มีรายได้เข้ามาทุกวัน ถ้าเรากรีดยางทุกวัน” (นายโอกาส บรรยายนา, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2563)

สอดคล้องกับข้อมูลของนายเพลิน สามเมืองมา (นามสมมติ) ผู้ใหญ่บ้านแห่งหนึ่งในอำเภอเชียงคำ ให้สัมภาษณ์ว่า “เครือข่ายท่าน ส.ส. มีทั้งที่เป็นผู้บริหาร เช่น ส.อบจ. และนายก อบต. ซึ่งสามารถนำงบประมาณลงมาพัฒนาท้องถิ่นได้โดยตรง หรือบางครั้งชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน บ้านเรือนเสียหายจากลมพายุ ต้นไม้หักโค่น ท่าน ส.อบจ. บางคนที่เขามีเครื่องมือ อุปกรณ์ เขาลงพื้นที่ช่วยเหลือชาวบ้านทันที ซึ่งได้ใจชาวบ้านไปเต็มๆ และทำแบบนี้ช่วยเหลือชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอ” (นายเพลิน สามเมืองมา, สัมภาษณ์, 6 พฤษภาคม 2563)

ตามข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของ นายกิตติพงษ์ จอมจันทร์ (นามสมมติ) ประชาชนชาวอำเภอภูซาง ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐในเขตเลือกตั้งที่ 2 ว่า “ผู้สมัคร ส.ส.พรรคพลังประชารัฐ ที่ได้คะแนนเสียงเป็นอันดับ 2 นั้น ประชาชนในพื้นที่ไม่รู้จักผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐมากนัก มีการเข้าไปหาเสียงในพื้นที่ ในหมู่บ้านน้อย มีแต่หัวหน้าของพรรคเข้าไป โดยมีหัวหน้าประจำตำบลเป็นหัวหน้า และกระจายไปแต่ละหมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่รู้จักพรรคพลังประชารัฐ และนายธรรมนัส พรหมเผ่า ผู้สมัคร ส.ส.พรรคพลังประชารัฐ เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดพะเยา ที่มีบทบาทในการช่วยเหลือเสียงของพรรคพลังประชารัฐทุกเขตการเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดพะเยา” (นายกิตติพงษ์ จอมจันทร์, สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2563)

สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนายโชครุ่ง แก้วศิลา (นามสมมติ) ข้าราชการในพื้นที่อำเภอเชียงคำ ให้สัมภาษณ์ว่า

“ในส่วนผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ เขตเลือกตั้งที่ 2 นั้น ประชาชนไม่เป็นที่รู้จักมากนัก เนื่องจากเคยเป็นอดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา เขต อ.ปง (ซึ่งอยู่ในเขตเลือกตั้ง ส.ส. เขตเลือกตั้งที่ 3 จ.พะเยา) พึงย้ายที่อยู่มาอยู่ที่ อ.เชียงคำ เพื่อลงสมัคร ส.ส. ในนามพรรคพลังประชารัฐ จึงทำให้ประชาชนในพื้นที่ไม่ค่อยรู้จัก และยังไม่มียผลงานอะไรในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 2 จ.พะเยา ส่วนใหญ่ภาพรวมของจังหวัดพะเยา ชาวบ้านรู้จักพรรคพลังประชารัฐ และนายธรรมนัส พรหมเผ่า ประธานกรรมการยุทธศาสตร์ภาคเหนือของพรรค แต่ไม่ค่อยรู้จักผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ เขตเลือกตั้งที่ 2” (นายโชครุ่ง แก้วศิลา, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2563)

และสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของนายกิตติพงษ์ จอมจันทร์ (นามสมมติ) ประชาชนชาวอำเภอภูซาง ให้สัมภาษณ์ว่า

“คนที่สมัคร ส.ส. ในสมัยนี้ ผมรู้จักแค่ไม่กี่คน ส่วนใหญ่เป็นนักการเมือง หน้าใหม่ไม่ค่อยรู้จัก ไม่คุ้นหน้าคุ้นตาเลย (หัวเราะ) แต่ผมรู้จักนายธรรมนัส เพราะแต่ก่อนชอบมางานที่วัดและรู้จัก พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้ทำชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในนามพรรคพลังประชารัฐ (นายกิตติพงษ์ จอมจันทร์, สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2563)

ในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 2 และเขต 3 จังหวัดพะเยา พรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนเสียงมาเป็นอันดับ 3 คือ พรรคอนาคตใหม่ ที่มีคะแนนเสียงอยู่ไม่น้อย ตามข้อมูลผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา พรรคอนาคตใหม่ได้คะแนนเสียงของเขตเลือกตั้งที่ 2 อยู่ที่ 19,008 เสียง คิดเป็นร้อยละ 20.34 และได้คะแนนเสียงของเขตเลือกตั้งที่ 3 อยู่ที่ 13,259 เสียง คิดเป็นร้อยละ 13.61 หากไม่มีพรรคอนาคตใหม่ คะแนนคนที่เลือกพรรคอนาคตใหม่จะเทให้ พรรคเพื่อไทย หรือพรรคอื่นที่ไม่ใช่พรรคพลังประชารัฐ จากการสัมภาษณ์นายเพลิน สามเมืองมา (นามสมมติ) ผู้ใหญ่บ้านแห่งหนึ่ง ในพื้นที่อำเภอเชียงคำ ให้สัมภาษณ์ว่า

“คนในพื้นที่หมู่บ้านส่วนใหญ่เลือกพรรคเพื่อไทย เป็นกลุ่มวัยรุ่น – วัยกลางคน ลำดับที่สองเลือกพรรคพลังประชารัฐ จะเป็นผู้สูงอายุ ที่อายุ 55 ปีขึ้นไป อันดับที่ สาม จะเลือกพรรคอนาคตใหม่ จะเป็นวัยรุ่น นักศึกษา และอื่นๆ รongลงมา เช่น พรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งแต่ก่อนในพื้นที่ พรรคเพื่อไทยจะแข่งกับพรรคประชาธิปัตย์ แต่ปัจจุบันพรรคประชาธิปัตย์เปลี่ยนตัวผู้สมัคร ส.ส. และมีพรรคการเมืองใหม่ๆเข้ามาแย่งคะแนนเพิ่มมากขึ้น” (นายเพลิน สามเมืองมา, สัมภาษณ์, 6 พฤษภาคม 2563)

ด้านข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นายกิตติพงษ์ จอมจันทร์ (นามสมมติ) ประชาชนชาวอำเภอภูซาง เกี่ยวกับสาเหตุที่พรรคพลังประชารัฐมีคะแนนเสียงสูงติดกับพรรคเพื่อไทย ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่า

“ในส่วนของอำเภอภูซาง ที่มีคะแนนเสียงของพรรคพลังประชารัฐติดกับคะแนนเสียงของพรรคเพื่อไทย ส่วนหนึ่งมาจากมติดสมาชิกรัฐสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา (อดีต ส.อบจ) ในพื้นที่เขต อ.ภูซาง เป็นหัวคะแนนหาเสียงให้พรรคพลังประชารัฐ เป็นฐานเสียงหลัก และระดมนักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่เป็นเครือข่ายสนับสนุนพรรคพลังประชารัฐ” (นายกิตติพงษ์ จอมจันทร์, สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2563)

การเลือกตั้งฯ ในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา นายจิรเดช ศรีวิราช ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ ชนะการเลือกตั้ง ชนะ ส.ส. เก่า ในพื้นที่ นายไพโรจน์ ต้นบรจ

ผู้สมัคร ส.ส. พรรคเพื่อไทย จากการสัมภาษณ์นายธนาคาร พบสุข (นามสมมติ) ข้าราชการในพื้นที่อำเภอดอกคำใต้ ให้สัมภาษณ์ว่า

“นายจिरเดช ศรีวิราช พี่นเพ เป็นคนดอกคำใต้ เคยดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองดอกคำใต้ เป็นคนกว้างขวางในพื้นที่ ตระกูลมีฐานะ มีชื่อเสียงและเงินทอง โดยบิดาเล่นการเมืองมาก่อน ทำให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางของคนในพื้นที่” (ธนาคาร พบสุข, สัมภาษณ์, 20 มิถุนายน 2563)

สอดคล้องกับการให้ข้อมูลของนายประสงค์ คอนไชย (นามสมมติ) ชาวอำเภอดอกคำใต้ ให้สัมภาษณ์ว่า

“บิดาของนาย จิรเดช ศรีวิราช เคยเล่นการเมืองมาก่อน ทำให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางของคนในพื้นที่ และพี่ชายของนาย จิรเดช ศรีวิราช เป็นบิดา น.ส.ชนพร ศรีวิราช ภรรยา นายธรรมนัส พรหมเผ่า ผู้สมัคร ส.ส. เขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา สังกัดพรรคพลังประชารัฐ และเป็นประธานกรรมการยุทธศาสตร์ภาคเหนือของพรรคจึงมีส่วนช่วยให้พื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 3 พรรคพลังประชารัฐ ชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้” (นายประสงค์ คอนไชย, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2563)

ด้านข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นายธนาคาร พบสุข (นามสมมติ) ข้าราชการมีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอดอกคำใต้ เกี่ยวกับสาเหตุที่พรรคพลังประชารัฐมีคะแนนเสียงชนะพรรคเพื่อไทย ส.ส.เก่าในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่า

“ประเด็นที่ประชาชนเลือก ผู้สมัคร ส.ส.หน้าใหม่ นายจิรเดช ศรีวิราช เพราะเห็นว่า ส.ส.คนเก่าในพื้นที่ ที่เป็นอยู่ไม่ได้พัฒนาพื้นที่ให้มีอะไรดีขึ้นมานานัก หากดูจากผลงานที่ผ่านมา พอมีคนใหม่มาเป็นทางเลือกมากขึ้นและเป็นคนที่เคยทำงานการเมืองท้องถิ่นมาก่อน และมีนายธรรมนัส พรหมเผ่า ให้การสนับสนุน จึงทำให้ประชาชนในพื้นที่หันมาสนับสนุน นายจิรเดช ศรีวิราช ผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ (นายธนาคาร พบสุข, สัมภาษณ์, 20 มิถุนายน 2563)

และจากการสัมภาษณ์นายปกป้อง นาไกล (นามสมมติ) เจ้าของร้านขายอุปกรณ์การเกษตรชาวอำเภอปงเกี่ยวกับสาเหตุที่พรรคพลังประชารัฐมีคะแนนเสียงชนะพรรคเพื่อไทย ส.ส.เก่าในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่า

“พื้นที่อำเภอปง มีอดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา ที่เคยทำงานร่วมกับ ส.ส.พรรคเพื่อไทย นายไพโรจน์ ต้นบรจจ คือ นายบุญสิงห์ วรินทักษณ์ ซึ่งเริ่มเข้าสู่เส้นทางการเมือง โดยเริ่มจากการเมืองท้องถิ่น ด้วยการเป็นประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา ในปี 2543 – 2562 ต่อมาได้เข้าสู่การเมืองระดับชาติ และได้รับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562 แบบบัญชีรายชื่อลำดับที่ 13 สังกัดพรรคพลังประชารัฐ ทำให้

ฐานเสียงของพรรคเพื่อไทย ถูกแบ่งให้กับพรรคพลังประชารัฐ ที่ฐานเสียงย้ายไปตามนายบุญสิงห์
วรินลักษณะ ซึ่งเป็นคนกว้างขวางในพื้นที่อำเภอปง และมีเครือข่ายในพื้นที่คอยสนับสนุน”
(นายปกป้อง นาไกล, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2563)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปการวิจัย

การศึกษาวิจัย นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 : กรณีศึกษาเปรียบเทียบเขตเลือกตั้งที่ 2 กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาที่มาและการดำเนินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 2.เพื่อศึกษารูปแบบ วิธีการ และกลยุทธ์การหาเสียงในการเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 ของ ส.ส. เขตเลือกตั้งที่ 2 และ เขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา และ 3.เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 ในเขตเลือกตั้งที่ 2 กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา

โดยผู้ศึกษาได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาคือ เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอเชียงคำ อำเภอภูซาง และอำเภอจุน และเขตเลือกตั้งที่ 3 ประกอบด้วย อำเภอดอกคำใต้ อำเภอปง อำเภอเชียงม่วน และอำเภอภูพานยาว ศึกษา นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จนถึงวันที่ 24 มีนาคม 2562 เพื่อศึกษาที่มาและการดำเนินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และศึกษาประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยศึกษาเฉพาะผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งฯ ในวันที่ 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา ซึ่งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กันไป

จากการศึกษาวิจัย นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 : กรณีศึกษาเปรียบเทียบเขตเลือกตั้งที่ 2 กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 ที่มาและการดำเนินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

การดำเนินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เกิดจากการบริหารจัดการกิจการบ้านเมือง ของทหารที่เข้ากุมอำนาจในทุกภาคส่วน (รัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คสช.) ทั้งในสถานิติบัญญัติ งานด้านความมั่นคง งานด้านการปกครอง ซึ่งจะมีทหารเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

แทบทั้งสิ้น ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีโช้อานาจหน้าที่ของฝ่ายทหาร แต่รัฐราชการภายใต้รัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ผสาน ผนวกกำลังระหว่างฝ่ายทหาร ข้าราชการพลเรือนและภาคเอกชน เข้าไปดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในทุกมิติ

จะเห็นได้ว่า รัฐราชการไทยภายหลังกการรัฐประหาร พ.ศ.2557 อันเป็นปรากฏการณ์การเมืองที่ทำให้ระบบการเมืองของไทยกลับมาเป็นรับราชการอีกครั้งหนึ่ง แต่พบว่าการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนร่างของรัฐราชการต่างไปจากความหมายเดิม ที่ระบบการเมืองมีสถาบันราชการเป็นแกนกลางในการบริหารประเทศ การกำหนดนโยบาย มีราชการฝ่ายพลเรือนเป็นกลไกตอบสนองนโยบายของฝ่ายทหารที่ผลักดันขึ้นสู้อานาจเป็นระยะๆ

โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ เริ่มต้นครั้งแรกในปี 2559 โดยมีวัตถุประสงค์ช่วยเหลือคนกลุ่มที่อยู่ในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร คนละ 3,000 บาท และ 1,500 บาท จากนั้นในปี พ.ศ. 2560 มีการเปิดลงทะเบียนอีกรอบ ระหว่างวันที่ 3 เมษายน – 15 พฤษภาคม 2560 โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการลงทะเบียนฯ ปี 2560 (1) เพื่อจัดทำฐานข้อมูลเชิงลึกครบถ้วน และต่อเนื่อง (2) เพื่อออกบัตรสวัสดิการประจำตัวผู้มีสิทธิ์ (3) เพื่อเป็นประโยชน์ในการออกแบบนโยบายหรือมาตรการในการยกระดับประสิทธิภาพ การจัดสวัสดิการสังคมและการช่วยเหลือของภาครัฐ (4) เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป สำหรับการช่วยเหลือบัตรสวัสดิการจะแบ่งเป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน รัฐบาลจะให้เงินใส่ไปในบัตรสวัสดิการให้ผู้ที่มิรายได้น้อยที่มาลงทะเบียน นำไปใช้ซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งจัดจำหน่ายผ่านร้านค้าธงฟ้าประชารัฐ ร้านค้าโช้วห่วย และร้านค้าชุมชนซึ่งอยู่ในการส่งเสริมของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงการคลังจะเป็นผู้กำหนดวงเงินสำหรับใช้จ่ายผ่านบัตรฯเป็นรายเดือน

โดยแรกเริ่มที่มีการดำเนินการโครงการนี้ได้มีการแจกเงินและสวัสดิการให้กับประชาชนหลายรายการ โดยคนที่มิรายได้น้อยกว่าปีละ 30,000 บาทจะได้เงินไปซื้อของใช้เดือนละ 300 บาท ส่วนคนที่มิรายได้น้อยตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป แต่ไม่เกิน 100,000 บาท ได้รับเงินเดือนละ 200 บาท และได้เงินส่วนลดค่าซื้อก๊าซหุงต้มคนละ 45 บาท/ 3 เดือนครั้ง ส่วนการลดค่าใช้จ่ายเดินทาง คือถ้าเดินทางด้วยรถเมล์ รถไฟฟ้า จะได้รับเงินเดือนละ 500 บาท อย่างไรก็ตามหากคนที่มิบัตรดังกล่าวใช้เงินไม่หมด วงเงินจะถูกตัดส่งคืนกลับเข้ารัฐทันทีกรณีนี้เลยกลายเป็นข้อจำกัดกลายเป็นประเด็นที่ทำให้คนจนและคนส่วนใหญ่ได้รับสิทธิ์ไม่เต็มที่และมีอุปสรรคในการใช้บัตรต่อเมื่อเสียงเรียกร้องถึงรัฐบาล คสช. จึงเป็นที่มาให้รัฐบาลปรับลดเงื่อนไขแก้อุปสรรคที่สร้างความไม่สะดวกให้กับประชาชน เพื่อสร้างคะแนนนิยมให้เพิ่มมากขึ้น

ในมาตรการช่วยเหลือระยะที่ 2 มีการปรับหลักเกณฑ์หลายอย่างประกอบด้วย การให้เงินช่วยเหลือเพิ่มจาก 300 บาทต่อเดือน เป็น 500 บาทต่อเดือน สำหรับผู้มีรายได้น้อยกว่า

30,000 บาทต่อปี และให้เพิ่มเงินอีก 100 บาทต่อเดือนจาก 200 บาทต่อเดือนเป็น 300 บาทต่อเดือน สำหรับผู้มีรายได้น้อยกว่า 30,000 แต่ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี โดยเข้าร่วมมาตรการฝึกอบรม พัฒนา อาชีพ และยังมีไฮไลท์ที่สำคัญคือการเปิดโอกาสให้ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สามารถนำบัตรไป กดเงินสดเหมือนบัตรเอทีเอ็มได้ นอกจากนี้หากวงเงินยังใช้ไม่หมดหรือเงินเหลือก็สามารถสะสม ไปใช้ในเดือนถัดไป

นอกจากนี้ยังมีการอัดฉีดเงินโดยตรงที่แตกต่างจากเดิม ดังนี้

1) มาตรการสนับสนุนค่าใช้จ่ายช่วงปลายปี คนละ 500 บาท (จ่ายเพียงครั้งเดียว) จะโอนเงินเข้าบัตรในวันที่ 1 มกราคม 2562 สำหรับผู้ที่มีบัตรฯ ก่อนหน้านั้นแล้ว จะได้รับเงินโอน ตั้งแต่ 8 ธันวาคม 2561 เป็นต้นไป

2) มาตรการบรรเทาภาระค่าไฟฟ้าและน้ำประปา แบ่งเป็นเงินช่วยเหลือค่าไฟฟ้า ไม่เกิน 230 บาท/ครัวเรือน/เดือนและค่าน้ำประปา ไม่เกิน 100 บาท/ครัวเรือน/เดือน สำหรับการใช้ ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2561 ถึงกันยายน 2562 ด้วยจะ โอนเงินเข้าบัตรฯตามจำนวนที่ได้รับแจ้งจาก การไฟฟ้าฯ และการประปาฯ ทุกวันที่ 18 ของเดือน เริ่มจ่ายเดือนแรกวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2562

3) เงินช่วยเหลือค่าเช่าบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 400 บาท/คน/เดือน เริ่มตั้งแต่ เดือนธันวาคม 2561 ถึงกันยายน 2562

4) มาตรการช่วยเหลือค่าเดินทางไปรับการรักษาพยาบาลของผู้สูงอายุ ที่มีอายุครบ 65 ปีขึ้นไป ระหว่างเดือนธันวาคม 2561 ถึงกันยายน 2562 ได้รับเงินคนละ 1,000 บาท (จ่ายเพียง ครั้งเดียว) โดยจะ โอนเงินเข้าบัตรในวันที่ 1 มกราคม 2562 เป็นเดือนแรก จากนั้นจะ โอนเงินให้กับผู้ ที่มีสิทธิ์ที่มีอายุครบ 65 ปี ทุกวันที่ 21 ของเดือนเกิด นอกจากนี้ผู้ที่มีสิทธิ์ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะ ได้รับเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ จากบัญชีกองทุนผู้สูงอายุสำหรับเกษียณชีพและสุรายาสูบ โดย

(1) ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยไม่เกิน 30,000 บาทต่อปี ได้รับเงินสงเคราะห์ 100 บาท/คน/เดือน

(2) ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยกว่า 30,000 บาท/ปี ได้รับเงินสงเคราะห์ 50 บาท/คน/เดือนซึ่งจะเริ่มโอนเงินเข้าบัตรฯ ในวันที่ 1 มกราคม 2562 จากนั้นจะ โอนให้ทุกวันที่ 15 ของเดือน สำหรับผู้สูงอายุที่อายุยังไม่ครบ 60 ปีจะได้รับเงินในวันที่ 15 ของเดือนเกิดจนถึงเดือนมีนาคม ปี 2562

จะเห็นได้ว่ามาตรการอัดฉีดเงินเสริมเพิ่มเติมจากเดิม เกิดขึ้นในช่วงโค้งสุดท้าย ของการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่กำหนดขึ้นในวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 โดยมี นัยยะหวังผลทางการเมืองของรัฐบาล คสช. ที่มีพรรคพลังประชารัฐรับไม้ต่อในการหาเสียง ซึ่งจะ

เข้ามาต่อยอดสารพัดโครงการประชารัฐของรัฐบาลที่เริ่มต้นออกตัวไปก่อนหน้า ผ่านกลไกสำคัญ อย่างบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีผู้มาลงทะเบียนกว่า 14.5 ล้านคน

1.2 รูปแบบ วิธีการ และกลยุทธการหาเสียงในการเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 ของ ส.ส. เขตเลือกตั้งที่ 2 และ เขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา

จากการประมวลความรู้ ข้อมูลการเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 ผู้วิจัย สามารถสรุป รูปแบบ วิธีการ และกลยุทธการหาเสียงของ ส.ส. จังหวัดพะเยา เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 ดังนี้

1) การหาเสียงแบบเข้าถึงชาวบ้าน

นายวิสุทธิ ไชยณัฐ หาเสียงเข้าหาชาวบ้านตั้งแต่เริ่มต้นสมัคร ส.ส. ครั้งแรก ตั้งแต่ปี 2539 แต่ผลการเลือกตั้งแพ้ไปไม่กี่คะแนน หลังจากนั้น นายวิสุทธิ ต้องเดินต่อแบบ 4 ปี เดินไปหาชาวบ้าน อยู่ตำบลไหนที่เขาไม่รู้จัก ก็เดินไปหาแบบไม่ย่อท้อ เพราะเรามีธงในใจว่าเราต้องเป็นนักการเมืองให้ได้ ยึดถือกลยุทธวิธีการหาเสียงที่สำคัญ เข้าถึงชาวบ้านเป็น ดูแลประชาชนในพื้นที่ ทุกงานต้องไปหมด และไปด้วยตัวเอง เข้าถึงใจชาวบ้าน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชนะการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อเนื่องยาวนานถึง 5 สมัยติดต่อกัน”นายวิสุทธิ ไชยณัฐ เข้าถึงชาวบ้านด้วยวิธีการแบบเข้าถึงตัว (Face To Face) ทำให้ชาวบ้านคุ้นเคย เป็นพวกพ้องเดียวกัน ให้ความช่วยเหลือใกล้ชิดชาวบ้าน

นายจิรเดช ศรีวิราช เน้นความสม่ำเสมอกับชาวบ้าน ตั้งแต่ดำรงตำแหน่ง นายกเทศมนตรีเมืองดอกคำใต้ จนถึงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคพลังประชารัฐ มีความสัมพันธ์กับประชาชนทั่วไป ทั้งการเข้าร่วมงานบุญ งานประเพณี งานศพ งานมงคล งานวัด งานมหรสพ งานประจำปีต่างๆ ด้วยตนเองเมื่อประชาชนเดือดร้อนมีปัญหาต้องช่วยเหลือได้ทุกเรื่อง

2) กลยุทธการลงพื้นที่

การลงพื้นที่นั้น ไม่ว่าจะยุคสมัยไหน ถือเป็นกลยุทธสำคัญทั้งก่อนการเลือกตั้ง หรือระหว่างภารกิจการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือช่วงเวลาหาเสียง การอยู่กับพื้นที่นั้น สำคัญมาก ทั้งวันหยุดเสาร์อาทิตย์ กล่าวได้ว่า เป็นกลยุทธสำคัญที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนใน จังหวัดพะเยาให้ความสำคัญ ไปทุกงาน ทุกสถานที่เพื่อให้ประชาชนเห็นหน้า และฟังพาได้เสมอ

3) การปราศรัยหาเสียง

ในช่วงเวลาของการรณรงค์เพื่อหาเสียงเลือกตั้งการเคาะประตูชาวบ้าน ตามวัด ตลาด สถานที่ชุมชน สถานที่ราชการ และสถานศึกษาเป็นกลยุทธที่ยังคงมีให้เห็นสำหรับการหาเสียง โดยมีเครื่องมือสำคัญเพื่อการบอกนโยบายพรรค หมายเลขผู้สมัคร และผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัคร ได้แก่ คัททอปท์ โปสเตอร์ แผ่นปลิว รถแห่ การเคาะประตูตามบ้าน

4) กลยุทธ์เครือข่าย และความสัมพันธ์แบบ “หัวคะแนน”

วิวัฒนาการของการเลือกตั้งระบบพรรคการเมืองตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน ระบบหัวคะแนนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการหาเสียง โดยหัวคะแนนจะเป็นผู้ให้ข้อมูลแก่ทีมงานระดับแกนหลักของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ด้วยการวิเคราะห์ติดตามคะแนนความนิยมในแต่ละช่วงวันของการหาเสียง เพื่อพลิกกลยุทธ์อื่นๆ มาช่วยสนับสนุนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งให้มีคะแนนเพิ่มขึ้นในโค้งสุดท้ายของการหาเสียง

เครือข่ายหัวคะแนน ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ที่เป็นระบบมีลักษณะลำดับชั้น (hierarchical) ในเครือข่ายเสมอ ที่ลำดับล่างสุดอาจดูเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (เช่น หัวคะแนนกับลูกบ้าน) แต่ที่จริงแล้วแยกไม่ออกจากเครือข่ายทั้งระบบ เพราะทรัพยากรที่หัวคะแนนนำมาแจกจ่าย ไม่ใช่ทรัพยากรส่วนตัว แต่เป็นทรัพยากรที่แบ่งปันมาจากเครือข่าย เพื่อแลกกับคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง

5) เครือข่ายและความสัมพันธ์

- พื้นเพเป็นคนในพื้นที่โดยตรง

นายวิสุทธิ ไชยณรุณ และนายจิรเดช ศรีวิราช ต่างก็เป็นคนในพื้นที่เขตเลือกตั้งทั้งคู่ โดยนายวิสุทธิ ไชยณรุณ เป็นคนที่มีครอบครัวที่อำเภอเชียงคำ และอำเภอจุน มีสังคม ญาติพี่น้อง และบริวารที่มีความกว้างขวาง ส่วนนายจิรเดช ศรีวิราช เป็นคนพื้นเพ อำเภอดอกคำใต้ เคยดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองดอกคำใต้ และบิดาเคยเล่นการเมืองท้องถิ่นมาก่อน เป็นคนกว้างขวางในพื้นที่ ตระกูลมีฐานะ มีชื่อเสียงและเงินทอง และพี่ชายของนายจิรเดช ศรีวิราช เป็น บิดาน.ส.ชนพร ศรีวิราช ภรรยา นายธรรมนัส พรหมเผ่า ผู้สมัคร ส.ส. เขต 3 จังหวัดพะเยา สังกัดพรรคพลังประชารัฐ และเป็นประธานกรรมการยุทธศาสตร์ภาคเหนือของพรรค จึงมีส่วนช่วยให้พื้นที่เขต 3 พรรคพลังประชารัฐ ชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้

- มีเครือข่ายนักการเมืองท้องถิ่นสนับสนุน

ทั้งนายวิสุทธิ ไชยณรุณ และนายจิรเดช ศรีวิราช ทั้งสองคนต่างเป็นบุคคลกว้างขวาง มีนักการเมืองท้องถิ่น (ส.อบจ.,นายก อบต.) ส่วนใหญ่เป็นเครือข่ายสนับสนุน และนายจิรเดช ศรีวิราช มีเครือข่าย ผู้สมัคร ส.ส.บัญชีรายชื่อลำดับที่ 13 พรรคพลังประชารัฐ นายบุญสิงห์ วรินลักษณ์ ซึ่งเป็นคนกว้างขวางในพื้นที่อำเภอปง และมีเครือข่ายในพื้นที่คอยสนับสนุน จึงทำให้มีฐานเสียงของนายบุญสิงห์ วรินลักษณ์ ที่เลือกพรรคพลังประชารัฐ ไปช่วยเสริมให้คะแนนพรรคพลังประชารัฐ เขตเลือกตั้งที่ 3 มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กับผลการเลือกตั้งส.ส. เป็นการทั่วไป วันที่ 24 มีนาคม 2562 ในเขตเลือกตั้งที่ 2 กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา

จากการแจกแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ให้กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 เขต เลือกตั้ง ได้แก่ เขตเลือกตั้งที่ 2 และเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา พบว่า เห็นด้วยกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ช่วยแบ่งเบาภาระค่าครองชีพค่าใช้จ่ายในครัวเรือนอยู่ในระดับมาก และเห็นด้วยกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ทำให้คุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อยให้ดีขึ้น/ทำให้มีการสร้างงานสร้างอาชีพให้ผู้มีรายได้น้อย/ทำให้ผู้มีรายได้น้อยที่เข้าร่วมโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้ฝึกอาชีพ ตรงตามความต้องการ และเห็นด้วยกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีการบริหารงานในภาครัฐอย่างโปร่งใส ปราศจากการทุจริต อยู่ในระดับ ปานกลาง

กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์คุณสมบัติ คัดกรองผู้มีรายได้น้อย/โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย และโดยภาพรวมเห็นด้วยกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีผลต่อการตัดสินใจเลือกพรรคพลังประชารัฐ ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเรื่องวงเงินซื้อสินค้าอุปโภค-บริโภค ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนละ 200 – 300 บาท ต่อเดือน ว่าเพียงพอหรือไม่ และนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กระตุ้นเศรษฐกิจให้ขยายตัวได้จริงหรือไม่ นั้น ส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย

จากการแจกแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ให้กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 เขต เลือกตั้ง ได้แก่ เขตเลือกตั้งที่ 2 และเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา ปรากฏผลการเลือกตั้งฯ ของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ได้ไปเลือกตั้งฯ 378 คน และไม่ได้ไปเลือกตั้งฯ 22 คน ดังตาราง ที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 จำนวน และร้อยละ การลงคะแนนเลือกพรรคการเมือง ของผู้ที่ใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม เขต 2 และ 3 จังหวัดพะเยา จำนวน 378 คน

พรรคการเมืองที่เลือก	เขต 2	เขต 3	รวมจำนวน (คน)	ร้อยละ
พลังประชารัฐ	59	126	185	48.94
เพื่อไทย	65	27	92	24.34
อนาคตใหม่	42	23	65	17.20
อื่นๆ	25	11	36	9.52
รวม	191	187	378	100

จากตารางที่ 5.1 กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม เขต 2 และ 3 จังหวัดพะเยา จำนวน 400 คน และได้ไปเลือกตั้ง ส.ส. จำนวน 378 คน นั้น เลือกพรรคพลังประชารัฐ เป็นอันดับ 1 จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 48.94 ของผู้ที่ไม่ไปเลือกตั้ง รongลงมาเลือกพรรคเพื่อไทย 92 คน คิดเป็นร้อยละ 24.34 ของผู้ที่ไม่ไปเลือกตั้ง เลือกพรรคอนาคตใหม่ 65 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 ของผู้ที่ไม่ไปเลือกตั้ง และเลือกพรรคอื่นๆ รวมเป็น 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.52 ของผู้ที่ไม่ไปเลือกตั้ง

ตารางที่ 5.2 จำนวน และร้อยละ การลงคะแนนเลือกพรรคการเมือง ของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้ไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม เขต 2 และ 3 จังหวัดพะเยา

พรรคการเมืองที่เลือก	ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ			ผู้ไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ			รวมทั้งหมด (คน)	ร้อยละ
	เขต 2	เขต 3	รวมจำนวน (คน)	เขต 2	เขต 3	รวมจำนวน (คน)		
พลังประชารัฐ	36	72	108	23	54	77	185	48.94
เพื่อไทย	33	7	40	32	20	53	92	24.34
อนาคตใหม่	11	9	20	31	14	45	65	17.20
อื่นๆ	2	3	5	23	8	31	36	9.52
รวม	82	91	173	109	96	205	378	100

จากตารางที่ 5.2 กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม เขต 2 และ 3 จังหวัดพะเยา จำนวน 400 คน และได้ไปเลือกตั้ง ส.ส. จำนวน 378 คน นั้น เป็นผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 173 คน และเป็นผู้ไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 205 คน เลือกพรรคพลังประชารัฐ เป็นอันดับ 1 จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 48.94 ของผู้ที่ไม่ไปเลือกตั้ง โดยแบ่งเป็นผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 108 คน และไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 77 คน รongลงมาเลือกพรรคเพื่อไทย 92 คน คิดเป็นร้อยละ 24.34 ของผู้ที่ไม่ไปเลือกตั้ง โดยแบ่งเป็นผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 40 คน และไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 53 คน เลือกพรรคอนาคตใหม่ 65 คน คิดเป็นร้อยละ

17.20 โดยแบ่งเป็นผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 20 คน และไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 45 คน ของผู้ที่ไปเลือกตั้งฯ และเลือกพรรคอื่น ๆ รวมเป็น 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.52 ของผู้ที่ไปเลือกตั้ง โดยแบ่งเป็นผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 5 คน และไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 31 คนของผู้ที่ไปเลือกตั้งฯ

จากข้อมูลแบบสอบถาม จะเห็นได้ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่เลือกพรรคพลังประชารัฐ มีจำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 48.94 ซึ่งแบ่งเป็นผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่เลือกพรรคพลังประชารัฐ จำนวน 108 คน โดยแบ่งเป็นเขตเลือกตั้งที่ 2 จำนวน 36 คน เขตเลือกตั้งที่ 3 จำนวน 72 คน และผู้ไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่เลือกพรรคพลังประชารัฐ จำนวน 77 คน โดยแบ่งเป็นเขตเลือกตั้งที่ 2 จำนวน 23 คน เขตเลือกตั้งที่ 3 จำนวน 54 คน

จะเห็นได้ว่าผู้ไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ที่ไม่ได้รับผลประโยชน์จากนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐแต่เลือกพรรคพลังประชารัฐ จำนวน 77 คน ขณะเดียวกันผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ที่ไปเลือกตั้งจำนวน 173 คน แต่ไม่ได้เลือกพรรคพลังประชารัฐ เป็นจำนวน 65 คน คิดเป็น 37.57 ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับแบบสอบถาม “นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีผลต่อการตัดสินใจเลือกพรรคพลังประชารัฐ ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับข้อมูลสัมภาษณ์ประชาชนเกี่ยวกับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยสรุปได้ดังนี้ นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีข้อดี คือ ช่วยลดรายจ่ายได้จริง แต่คุณภาพชีวิตของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐยังเหมือนเดิม ยังใช้ชีวิตเหมือนเดิม ส่วนการพัฒนาอบรมฝีมือที่ไปอบรมนั้น เพราะกลัวจะถูกหักเงินในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมากกว่าต้องการอาชีพเสริม ไปอบรมมาแล้วก็ไม่ได้นำกลับมาทำจริงๆ เนื่องจากการฝึกอบรมไม่ตรงกับความต้องการทำอาชีพเสริม ส่วนเรื่องการให้เงินขวัญถุง 1,000 บาท ก่อนสิ้นปี 2561 ก่อนที่จะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 24 มีนาคม 2562 นั้น ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่าเป็นการให้เงินโดยหวังผลตอบแทน เป็นประชานิยม ก่อนการเลือกตั้งฯ ซึ่งจริงๆ บางคนที่ไม่ใช่บัตรสวัสดิการแห่งรัฐก็เลือกพรรคพลังประชารัฐ ส่วนคนที่ได้รับเงินบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่เลือกพรรคพลังประชารัฐ เพราะตั้งใจจะเลือกอยู่แล้ว และบางส่วนก็ไม่ได้เลือกพรรคประชารัฐก็มี เพราะมีพรรคที่ต้องการจะเลือกอยู่แล้ว ถึงแม้จะได้เงินขวัญถุงเพิ่มไว้ในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ก็ไม่ได้ทำให้พวกเขาหันมาเทคะแนนเสียงให้พรรคพลังประชารัฐ ดังนั้นนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกพรรคพลังประชารัฐน้อยมาก

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 : กรณีศึกษาเปรียบเทียบเขตเลือกตั้งที่ 2 กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา” ข้อมูลในมิติ ดังกล่าว สรุปได้ว่านโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีผลต่อการตัดสินใจเลือกพรรคพลังประชารัฐของคนในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 น้อยมาก การมี “ความสัมพันธ์เชิงเครือข่าย กลุ่มการเมือง และกลุ่มอาชีพ” เป็นปัจจัยหลักสำคัญที่มีส่วนสนับสนุนในการตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้ง และเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ได้รับชัยชนะสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพะเยา เขตการเลือกตั้งที่ 2 นายวิสุทธิ์ ไชยณรุณ และ เขตการเลือกตั้งที่ 3 นายจิรเดช ศรีวิราช ซึ่งเป็นไปตามที่ ชัยอนันต์ สมุทรวณิช (2525) กล่าวถึงสังคมไทยว่ามีลักษณะการรวมกลุ่ม และการเกิดกลุ่มซึ่งมีความสัมพันธ์กันเป็นส่วนบุคคล เรียกว่า “ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย” ซึ่งมักเกิดขึ้นทั่วไปในสังคมไทย ที่มีระบบชนชั้นอันสืบเนื่องมาจากระบบศักดินานิยมในอดีต โดยถือเอาความผูกพัน ความสัมพันธ์ทางสังคม การเกื้อกูลและมีอิทธิพลต่อบทบาททางการเมืองของนักการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มอิทธิพล และพรรคการเมือง สอดคล้องกับ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2560) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ในสังคมไทยและในบางสังคม ถูกพัฒนาขึ้นเป็นระบบที่ใหญ่กว่าความสัมพันธ์ส่วนบุคคล เพราะเป็นความสัมพันธ์เชิงเครือข่าย ที่สุดยอดของระบบอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจำนวนน้อย แต่เชื่อมโยงในเชิงอุปถัมภ์ลงไปสู่กลุ่มบุคคลกว้างขึ้น ทำให้กลุ่มบุคคลที่กว้างขึ้นนี้สามารถสร้างความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ลงมาในท้องถิ่น รวมผู้คนอีกจำนวนมากไว้ในเครือข่ายเดียวกัน

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 : กรณีศึกษาเปรียบเทียบเขตเลือกตั้งที่ 2 กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา” ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 การดำเนินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ควรกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการช่วยเหลือเป็นใคร เน้นที่กลุ่มไหนเป็นพิเศษ เช่น คนยากจน คนชรา และคนกลุ่มด้อยโอกาสอื่นๆ ควรมีการประชาสัมพันธ์ทุกช่องทางสื่อสาร และช่วงเปิดรับสมัคร ควรมีระยะเวลาที่มากพอ

เนื่องจากยังมีกลุ่มคนอีกจำนวนมากที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ แต่เป็นผู้ที่ยากจน กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ที่ยังไม่สามารถเข้าถึงการขอรับสวัสดิการแห่งรัฐนี้ได้

การฝึกอบรมกับภาครัฐของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่เข้าร่วมโครงการ ควรฝึกอบรมให้ตรงกับความต้องการของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และควรต้องมีการติดตามผลและพัฒนามาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ อย่างจริงจัง

3.2 ผลการศึกษาวิจัยประมวลข้อมูลการเมืองถิ่นและนักการเมือง จังหวัดพะเยา
วัฒนธรรมทางการเมืองระบบเครือญาติ และระบบอุปถัมภ์เนื่องจากข้อมูลการศึกษาวินิจฉัย พบว่านักการเมืองในพื้นที่จังหวัดพะเยา มักมีความสัมพันธ์และเครือข่ายในระบบอุปถัมภ์ ระบบวงศ์วานญาติ และแบ่งเป็นกลุ่มผลประโยชน์

ข้อเสนอแนะ ควรมีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการทางการเมือง การศึกษาวินิจฉัยเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งของระบบพรรคการเมือง การพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมือง เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนประชาธิปไตยระบบรัฐสภาให้มีความสมบูรณ์ เช่น กระบวนการสรรหาคัดเลือกผู้แทนพรรคการเมืองให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง มากกว่าการที่จะผูกขาดในระบบเครือญาติ หรือกลุ่มผลประโยชน์

3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากตัวเลขผลการเลือกตั้งที่สะท้อนให้เห็นกลุ่มคนต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่ปรากฏการณ์ที่ใหญ่กว่านี้ในอนาคต กลุ่มคนช่วงอายุต่างกัน เลือกพรรคการเมืองต่างกัน เช่น ช่วงก่อนเลือกตั้งจะมีข้อความส่งกันว่าพ่อแม่อย่าให้ลูกไปเลือกอนาคตใหม่ ส่วนเด็กก็เขียนว่า พ่อแม่ปู่ย่าตายายหากเลือกพลังประชารัฐ ปีใหม่เมืองนี้ (ช่วงเทศกาลสงกรานต์) จะไม่ให้เงินรดน้ำดำหัวให้ไปเอาจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐแทน

- ควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่าง แต่ละช่วงวัย (generation) มีผลต่อการเลือกพรรคการเมืองหรือไม่อย่างไร

- กลุ่มไหนบ้างที่เป็นฐานเสียงให้พรรคพลังประชารัฐ กลุ่มไหนบ้างที่เป็นฐานเสียงให้พรรคเพื่อไทย

- ปัจจัยอะไรอีกบ้างที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์แบบพรรคอนาคตใหม่ในสนามเลือกตั้ง ที่เป็นพรรคการเมืองน้องใหม่ แต่ได้คะแนนเสียงมากพอสมควร ในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 จังหวัดพะเยา เป็นอันดับที่ 3

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกษียร เตชะพีระ. (2550). *จากระบอบทักษิณ ผู้รัฐประหาร 19 กันยายน 2549: วิกฤตประชาธิปไตยไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ 14 ตุลา.
- _____. (2557). *รัฐธรรมนูญไทยในสายตาเฟรด ริกส์*. สืบค้นจาก <https://library2.parliament.go.th/news/content-mw/html/2557/mw20140926.html>
- กุดดา เกษมบุญชู. (2552). *วิวัฒนาการรัฐอังกฤษ ฝรั่งเศส ในกระแสเศรษฐกิจโลก จากระบอบฟิวดัลถึงการปฏิวัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน.
- กุดชน ชนาพงศธร. (2528). *หลักการกำหนดนโยบายของรัฐ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ข่าวสดออนไลน์. (2562). *“วิสุทธิ” ยกมือสาบานให้มีอันเป็นไป! หากเอี่ยวปมแชร์น้ำมัน ลั่นแรงได้ทุกประเด็น*. สืบค้นจาก https://www.khaosod.co.th/politics/news_2308205
- คมชัดลึก. (2562). *นโยบายหาเสียง “แจกบ้าน แจกเงิน” ยังได้ผลหรือไม่?*. สืบค้นจาก <https://www.komchadluek.net/news/scoop/361348>
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2525). *การเมืองการบริหาร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.
- ฐิรวา โรจนสกุลเกตุ. (2556). *ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร : ศึกษากรณีชาวจังหวัดอุบลราชธานี*. (สารนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพฯ.
- เดโช สวานานนท์. (2560). *พจนานุกรมศัพท์การเมือง*. สืบค้นจาก <http://library.nhrc.or.th/ulib/dublin.php?ID=1560>
- ธนบรรณ อุ่ทองมาก. (2560). *รัฐธรรมนูญไทยภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ.2557*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชร ปิติคต และคณะ. (2562). *สวัสดิการประชารัฐกับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์รัฐ-ชนบทไทย*. สืบค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2019/11/85361>
- ธีรศิลป์ กันธา และคณะ. (2560). *บัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับการพัฒนาที่ยั่งยืน*. กำแพงเพชร: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- นันทนา นันทวโรภาส. (2558). *สื่อสารการเมือง: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แมสมิเดีย.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2560). *รัฐธรรมนูญ*. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_604174
- _____. (2560). *ระบบอุปถัมภ์ในการเมืองไทย*. สืบค้นจาก https://www.matichonweekly.com/column/article_42468

- บีบีซี ไทย. (2561). *รัฐบาลประยุทธ์อัคนีครากหญ่ไค้ไทนในครั้งปีหลังก่อนการเลือกตั้ง*. สืบค้นจาก https://www.khaosod.co.th/bbc-thai/news_2017635
- ปรีชา คุวินทร์พันธุ์. (2539). *การเมืองในระบบอุปถัมภ์กับผู้รับอุปถัมภ์และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชร และคณะ. (2560). *เปิดกล่องนโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โพสต์ทูเดย์. (2562). *ประชานิยม-สวัสดิการแห่งรัฐ คึกซิงคำเลือกตั้งรอบใหม่*. สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/politic/analysis/577364?fbclid=IwAR1jIPQaNqjkhgLRbcPYBGsWZ9hDWmVsho36PaGlc7rh8NhjbN4EKPQuCIM>
- ภัทร หวังกิตติกุล. (2560). *ผลกระทบของนโยบายประชานิยมแบบทักษิณต่อการเมืองในระบบประชาธิปไตยของไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- มติชนออนไลน์. (2562). “บิกโจก” นำทีมยึดอัยคัทรพัย “วิสุทธิ ไชยณรุณ” ผู้สมัคร ส.ส.พะเยา โกงหุ้นน้ำมัน 170 ล้าน. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/local/crime/news_1403496
- รุ่งฤทธิ เพ็ชรรัตน์ และคณะ. (2562). *อรรถจักร สัตยานุรักษ์: เสียงบนบัตรเลือกตั้งใครเลือกอนาคตใหม่ ใครเลือกพลังประชารัฐ*. สืบค้นจาก <https://waymagazine.org/interview-attachak-election/>
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2550). *ระบบอุปถัมภ์กับการเมืองการบริหารในสังคมไทย*. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/daily/detail/9500000135236>
- วันชาติ นภาศรี. (2555). *นักการเมืองถิ่นจังหวัดแพร่*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2562). *จังหวัดพะเยาในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562*. สืบค้นจาก th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดพะเยาในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป_พ.ศ._2562
- _____. (2562). *สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพะเยา*. สืบค้นจาก th.wikipedia.org/wiki/สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพะเยา
- _____. (2562). *นายจิรเดช ศรีวิราช*. สืบค้นจาก th.wikipedia.org/wiki/จิรเดช_ศรีวิราช
- วิเชียร ช่วยหนู. (2559). “การสื่อสารทางการเมือง ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ของนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์”. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชียฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 6(2)(พฤษภาคม – สิงหาคม) : 199-213

- สมชาย สาโรวาท. (2556). *การนำนโยบายประชานิยมมาใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปี พ.ศ.2554 : ศึกษากรณีของพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทย*. (ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สื่อสารการเมือง ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพฯ.
- สมหญิง สุนทรวงษ์. (2532). *ระบบอุปถัมภ์กับการกระจายผลประโยชน์ในการพัฒนาชนบท: กรณีศึกษาหมู่บ้านชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สรนันท์ สรณานุกาพ. (2560). “การขยายตัวของระบบราชการไทยในสมัยระบอบสฤษดิ์ : ยุค ความมั่นคงและการพัฒนา พ.ศ.2501 – 2561”. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 7(1) (มกราคม – เมษายน).
- สยามรัฐออนไลน์. (2561). *บัตรคนจน ที่เค็ดเลือกตั้ง ประชานิยมฉบับทหาร*. สืบค้นจาก <https://siamrath.co.th/n/57105>
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2661). “มาตรการสวัสดิการแห่งรัฐ นวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหา ความยากจน”. *วารสารไทยคู่ฟ้า*, (เมษายน – มิถุนายน): 1-15.
- เสาวลักษณ์ งามวิทย์โรจน์. (2562). *การศึกษาการตอบสนองของประชาชนที่มีต่อนโยบายบัตร สวัสดิการแห่งรัฐ*. (รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- อาทิตย์ เคนมี และคณะ. (2559). *ว่าด้วย ‘เจ้าพ่อ’ ในสังคมอุปถัมภ์และไม่เป็นประชาธิปไตย*. สืบค้นจาก https://waymagazine.org/thai_godfather/
- อิทธิพล โคตะมี. (2562). *5 ปี รัฐประหาร: เปลี่ยน The Rule of Game ผู้คนประชาธิปไตย*. สืบค้นจาก <https://waymagazine.org/the-rule-of-game>
- อำพัน ถนอมงาม. (2555). *ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย*. สืบค้นจาก <http://amphuntha.blogspot.com/2012/03/blog-post.html>
- ไอลอว์. (2562). *5 ปี คสช.: จาก "ขอเวลาอีกไม่นาน" สู่อการลี้ภัยอำนาจผ่านรัฐธรรมนูญ*. สืบค้นจาก <https://ilaw.or.th/node/5272>
- Berlo, David K. (1960). *The process of Communication*. New York: Holt Rinehart & Winston Inc.,
- Kurian, George Thomas. (2011). *The encyclopedia of political science*. Washington: CQ Press.
- Lasswell, Harold D. (1948). “The Structure and Function of Communication in Society.” In *The Communication of Idea*. Bryson, Lyman (ed.). New York: Institute for Religious and Social Studies.

McNair, Brian. (1999). *An Introduction to the Political Communication*. London: Routledge Press.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.
2562 : กรณีศึกษาเปรียบเทียบเขตเลือกตั้งที่ 2 กับเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพะเยา

คำชี้แจง

- 1.แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส. พะเยา เขต 2 และ 3 จังหวัดพะเยา
- 2.แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กับ ผลการเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขต 2 และ 3 จังหวัดพะเยา
- 3.แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน เป็นคำถามแบบเลือกตอบ
ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจ ทศนคติที่มีต่อ นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
ตอนที่ 3 การเลือกตั้ง ส.ส. พะเยา เขต 2 และ 3 จังหวัดพะเยา
- 4.กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตรงข้อความที่ให้เลือกเพียงคำตอบเดียว หรือเติมข้อความในช่อง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มี ไม่มี
2. อายุ
 18-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี
 51-60 ปี 61ปี ขึ้นไป
3. การศึกษา
 ประถมศึกษา มัธยมตอนต้น มัธยมตอนปลาย (ปวช.)
 อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
4. อาชีพ
 เกษตรกร รับจ้างทั่วไป พนักงานเอกชน
 รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ประกอบธุรกิจส่วนตัว
 นักศึกษา อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. รายได้ต่อเดือน

- น้อยกว่า 5,000 บาท 5001 – 10,000 บาท 10,001 – 15,000 บาท
 15,001 – 20,000 บาท 20,001 – 25,000 บาท 25,001 บาทขึ้นไป

6. ท่านมีชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตอำเภอใด

- ภูซาง เชียงคำ จุน
 ปง เชียงม่วน ดอกคำใต้ ภูกามยาว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจ ทศนคติที่มีต่อ นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐช่วยแบ่งเบา ภาระค่าครองชีพ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน					
2.	นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ทำให้คุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อยให้ดีขึ้น					
3.	นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ทำให้มีการสร้างงานสร้างอาชีพ ให้ผู้มีรายได้น้อย					
4.	ผู้มีรายได้น้อยที่เข้าร่วมโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ได้ฝึกอาชีพ ตรงตามความต้องการ					
5.	นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีการบริหารงานในภาครัฐอย่างโปร่งใส ปราศจากการทุจริต					

ความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6.	ท่านคิดว่า หลักเกณฑ์คุณสมบัติ คัดกรองผู้มีรายได้น้อยมีความเหมาะสม หรือไม่					
7.	ท่านคิดว่า โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ตรงกลุ่มเป้าหมาย หรือไม่					
8.	ท่านคิดว่า วงเงินซื้อสินค้าอุปโภค-บริโภค ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนละ 200 – 300 บาท ต่อเดือน เพียงพอหรือไม่					
9.	ท่านคิดว่า นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กระตุ้นเศรษฐกิจให้ขยายตัวได้ จริงหรือไม่					
10.	โดยภาพรวมท่านเห็นด้วยกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หรือไม่					
11.	นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีผลต่อการตัดสินใจเลือกพรรคพลังประชารัฐ ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หรือไม่					

ตอนที่ 3 การเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 เขต 2 และ 3 จังหวัดพะเยา

3.1 ท่านไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไปวันที่ 24 มีนาคม 2562 หรือไม่ ไป ไม่ไป

(หากท่านไปเลือกตั้ง ให้ท่านตอบคำถาม ข้อ 3.2 - 3.5 ต่อไป)

(หากท่านไม่ได้ไปเลือกตั้ง ให้ข้ามไปตอบคำถาม ข้อ 3.6 ต่อไป)

3.2 ท่านเลือกพรรคพลังประชารัฐ หรือไม่ เลือก ไม่ได้เลือก

3.3 ท่านเลือกพรรคเพื่อไทย หรือไม่ เลือก ไม่ได้เลือก

3.4 ท่านเลือกพรรคอื่น (โปรดระบุพรรคที่

เลือก).....

3.5 ปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 ของท่าน
(กรณีที่ท่านได้ไปเลือก ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562)

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	เลือกตัวผู้สมัคร ส.ส.					
2.	เลือกพรรคการเมือง					
3.	เลือกนโยบายของพรรคการเมือง					
4.	เลือกคนที่จะถูกเสนอชื่อเป็นนายก ของแต่ละพรรค					
5.	เลือกตามคนที่เป็นหัวหน้าคณะ					
6.	อื่นๆ (ระบุ).....					

3.6 ปัจจัยต่างๆที่ทำให้ท่านไม่สามารถไปเลือกตั้ง ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562 ได้
(กรณีที่ท่านไม่ได้ไปเลือก ส.ส. เป็นการทั่วไป 24 มีนาคม 2562)

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ไม่ทราบวันเลือกตั้ง					
2.	ติดธุระ					
3.	ไม่สนใจที่จะไปเลือกตั้ง					
4.	ไม่					
5.	อื่นๆ (ระบุ).....					

ขอขอบพระคุณทุกๆท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม

นางพจนา นามพรม

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. นายวิสุทธิ ไชยฉรรณ
2. นายชนากร จำรัส
3. นางดอกกรัก สีน้าตาล (นามสมมติ) อาชีพแม่ค้าตลาดสด
4. นางบัวเย็น วงศ์น้อย (นามสมมติ) อาชีพเกษตรกร อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านร้อง
5. นางสาววิศนี หนักแน่น (นามสมมติ) แม่ค้าส้มตำ ไก่ย่าง
6. นายประสงค์ คอนไชย (นามสมมติ) ผู้สูงอายุที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
7. นายโชครุ่ง แก้วศิลา (นามสมมติ) ข้าราชการในพื้นที่อำเภอเชียงคำ
8. นายปกป้อง นาไกล (นามสมมติ) เจ้าของร้านขายอุปกรณ์การเกษตรชาวอำเภอปาง
9. นายโอกาส บรรยายนา (นามสมมติ) เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ชาวอำเภอเชียงคำ
10. นายเพลิน สามเมืองมา (นามสมมติ) ผู้ใหญ่บ้าน แห่งหนึ่งในอำเภอเชียงคำ
11. นายกิตติพงษ์ จอมจันทร์ (นามสมมติ) ประชาชนชาวอำเภอภูซาง
12. นายชนาคาร พบสุข (นามสมมติ) ข้าราชการในพื้นที่อำเภอดอกคำใต้

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางพจนา นามพรม
วัน เดือน ปี เกิด	21 กรกฎาคม 2531
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต ธรณีวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2553 รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2557
สถานที่ทำงาน	ที่ทำการปกครองอำเภอเชียงคำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
ตำแหน่ง	ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ)

